

ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ & ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Σίνα 4, 454 44 ΙΩΑΝΝΙΝΑ, Τηλ.: 26510 -74000 ΦΑΞ: 26510 -79286

ΕΤΟΣ ΚΕ' (25)
ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 306
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
2003

Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ ΣΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ '40

Το Ζαγόρι, ως γνωστόν, προμάχησε στο μεγάλο Έπος του '40 αφού τα βουνά και οι ράχες του αποτέλεσαν την κύρια γραμμή άμυνας και αντίστασης κατά του εισβολέα. Αλλά και η προσφορά σε αίμα των Ζαγορίσιων, αναλογικά, κάθε άλλο παρά αμελητέα υπήρξε. Όπως αξιοσημείωτη και ιστορικά καταγραμμένη υπήρξε η συμβολή

του άμαχου πληθυσμού του με πρώτες τις Ζαγορίσιες γυναίκες στην πολύμορφη στήριξη των αγωνιζόμενων παιδιών τους την ιστορική εκείνη στιγμή.

Δημοσιεύουμε, αποτιμώντας ελάχιστο φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης, τα ονόματα των Ζαγορίσιων παιδιών, που έδωσαν τη ζωή τους στον **-κατά κυριολεξία-** «υπέρ

βωμών και εστιών» αγώνα, τα οποία ξεχωρίσαμε και αντιγράψαμε από ένα επετειακό ένθετο της εφημερίδας «Καθημερινή» του Οκτωβρίου 1995.

Για τις τυχόν ελλείψεις και παραλείψεις δεν θα είμαστε εμείς υπεύθυνοι και παρακαλούμε, όποιος διαθέτει συμπληρωματικά ή διορθωτικά

στοιχεία να μας τα γνωστοποιήσει για τα αρχεία του Περιοδικού μας.

Στον κατάλογο που δημοσιεύεται, δίπλα στα ονόματα των πεσόντων, αναφέρεται το έτος γεννήσεως, ο τόπος καταγωγής και, τέλος, η ημερομηνία και ο τόπος της θυσίας τους.

«Η διαταγή εξετελέσθη». Ζωγραφικός πίνακας του Α. Αλεξανδράκη που βρίσκεται στο Πολεμικό Μουσείο.

Πεσόντες Ζαγορίσιοι το 1940

1. Ζωίδης Χρήστος αντ/ρχης (1893)	Αρίστη	11.1.41	Αλβανία	10. Μπέζας Γεράσιμος (1916)	Ελατοχώρι	29.11.40	Ακρόραχη
2. Αρβανίτης Λεωνίδα (1918)	Βίτσα	7.4.41	Αλβανία	11. Μυλωνάς Γεώργιος (1916)	Τρίστενο	1.12.40	ύψωμα 669
3. Βάρδας Τιμολέων (1912)	Βίτσα	19.1.41	Βήσση	12. Νούλης Νικόλαος (1911)	Μονοδένδρι	9.2.41	Νίβιτσα
4. Θανασούλας Λεωνίδα (1917)	Φλαμπουράρι	4.2.41	Νίβιτσα	13. Παπαχρήστου Χρήστος (1919)	Τρίστενο	28.2.41	Κακαβιά
5. Καμνός Βασίλειος, λοχίας (1918)	Δίκορφο	14.2.41	Αλβανία	14. Παπαρούνας Σταύρος (1914)	Καμνιά	28.2.41	Γκολέμι
6. Καράλης Ιωάννης (1916)	Κ. Πεδινά	11.11.40	Γκραμπάλα	15. Στάρρας Γεώργιος, λοχίας (1916)	Κ. Πεδινά	27.11.40	Αργυροχώρι
7. Καψάλης Ιωάννης (1907)	Ασπράγγελοι	10.11.40	Γκραμπάλα	16. Τσιμής Αγαμέμνων (1920)	Λεπτοκαρυά	27.11.40	Στρ. Νοσ. Ιωαν.
8. Μαλάμης Ιωάννης (1905)	Γρεβενίτι	11.3.41	Σέντζελι	17. Φώτος Κων/νος (;	Γρεβενίτι	7.3.41	Κουρβελέσι
9. Μηλιώτης Μιχαήλ, λοχίας (1916)	Δίλοφο	20.4.41	Στρ. Νοσ. Ιωαν.				

Χρονογράφημα

«Φθινοπωρινά...»

Σταύρου Συκιώτη

τητα ομίχλη. Είναι ένα πολύχρονο και διαχρονικό, για μένα, βίωμα και κάθε φορά ποσπαθώ να «συγκεκριμενοποιήσω» υποκειμενικά αυτήν την έννοια του «Χάους».

Από κάποια φωταύγεια που διάσκορπα παρουσίαζε η ομίχλη, προμάντευμα την παρουσία του ήλιου. Σαν ξεπροβάλλει στην ξάστερη ουράνια πορεία του, δε στέργει ομίχλες, μουντά χρώματα...κι απαιοδοξίες. Σκορπάει τη φωτεινή του αισιοδοξία, χαιδεύει ζεστερά όλα τα όντα της γης, στηρίζει με τη φυσική του δύναμη την ίδια τη ζωή μας.

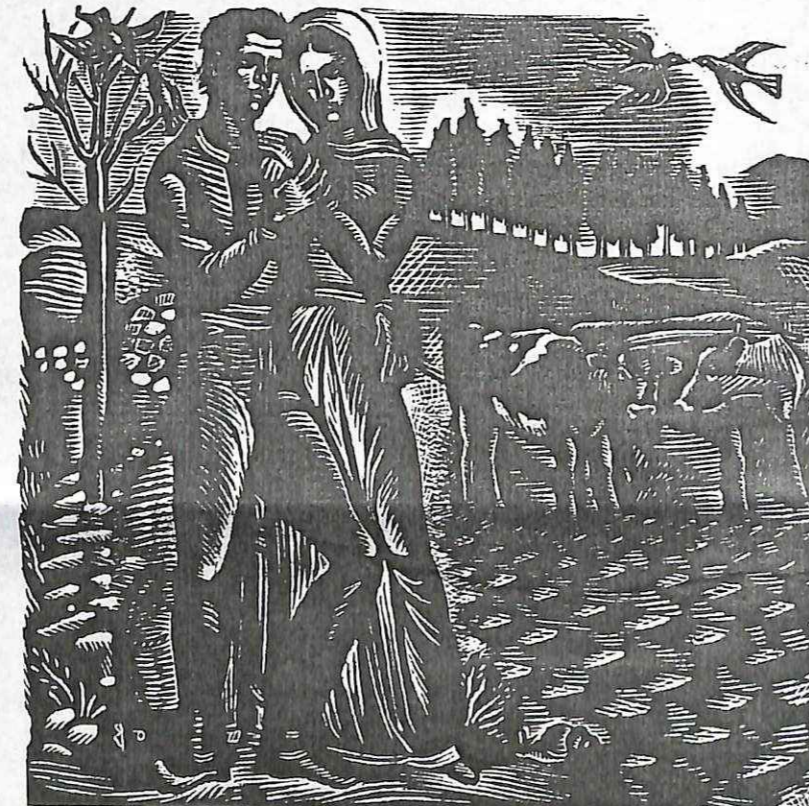
Έτσι κι έγινε σε κάποιο χρόνο. Σκόρπισε η ομίχλη του Βοϊδομάτη, φωτίστηκε όλος ο χώρος, πρόβαλλε γαλάζιους ο ουρανός μ' αραία και ξεφτισμένα άσπρα σύννεφα, νυφιάτικα βέλα, σε διάφορα σχήματα. Τότε άρχισε το παιγνίδι του ήλιου με τις βροχοστάλες στα καλώδια του ΟΤΕ.

Λαμπύριζαν στο φως του, σαν μαργαριτάρια, πότε σ' ασημί χρώμα-πότε σε χρυσαφί με φωταύγειες, ανάλογα με τη μετακίνηση των ματιών μου.

Έτσι, η πρώτη μέρα του Οκτώβρη μας ήρθε γελαστή, καλοσυνάτη, παρά τα κάποια φθινοπωρινά γνωρίσματα (ομίχλες, ψιλοβρόχια κλπ). Μέσα σ' αυτά και η αχνή κίτρινη απόχρωση των φυλλωμάτων του πλατανιά του Βοϊδομάτη, στην περιοχή της Σπηλιώτισσας όπου, πάντα, είναι το πρώτο μήνυμα του φθινοπώρου που μας καλημερίζει και στην πορεία του θα μας χαρίσει όλη εκείνη τη μαγεία της κοιλάδας με τις απίθανες αποχρώσεις των φυλλωμάτων της βλάστησης.

Έχω ξαναγράψει γι' αυτό το μαγευτικό θέαμα που παρουσιάζει τόσο η κοιλάδα του Βοϊδομάτη όσο κι' όλη η περιοχή του Ζαγοριού μας, με τον αποχρωματισμό

του πράσινου της βλάστησης σε απίθανους συνδυασμούς αποχρώσεων κίτρινου, κόκκινου, καφέ κλπ, με «θάνατο» των φυλλωμάτων που φυλλορροούν με τον ερχομό του φθινοπώρου. Είναι ο κύκλος της ζωής: Γέννηση-ωρίμανση-θάνατος (φθιση, εξ ου και φθινόπωρο). Η αέναη πορεία της ζωής. Η αιώνια νομοτελειακή ανακύκλωσή της, σ' ένα κύκλο που κάθε του σημείο μπορεί να εί-

«Πίσω-μπροστά τ' Αηδημητριού, στο έμπτα του χειμώνα, / παίρνει ο νιος τα βόδια του και πάει στο χωράφι. / Κι η κόρη που τον αγαπά παίρνει ψωμί και πάει...». (Ξυλογραφία του Σπύρου Βασιλείου, 15 Οκτωβρίου 1942).

ναι η αφετηρία ή το τέρμα, χωρίς τέλος. Η ζωή στη διαρκή, αδιάκοπη και ατέρμονη πορεία της, στη συνεχή ροή της, όπως προείπε πριν 2500 περίπου χρόνια ο φιλόσοφος Ηράκλειτος: «Τα πάντα ρει».

Κάθε περίοδος της χρονιάς, κάθε εποχή της, έχει τη δική της αναγκαιότητα, τα δικά της γνωρίσματα, τις δικές της χαρές. Κι' εμείς συμβαδίζουμε μ' αυτές, τόσο στη φυσιολογία μας όσο και στην ψυχολογία μας, δεδομένου ότι οι καιρικές συνθήκες κάθε εποχής μας επηρεάζουν οπωσδήποτε. Παλιότερα, προπολεμικά, στην ύπαιθρο που υπήρχε καλλιέργεια γης, διατήρησης κτηνοτροφίας κλπ οι εποχές όχι μόνο επηρεάζουν ψυχολογικά αλλά διαμόρφωναν και τον τρόπο ζωής μας. Ενιαύσιος κύκλος η συνεχής απασχό-

λησή μας από τη σπορά μέχρι το αλώνισμα και φτου απ' την αρχή.

Ο Οκτώβρης, ο αρχαίος Πυανοψιών, ο μήνας του Αϊ-Δημήτρη και της Σποράς είναι πλούσιος σε λαογραφικά έθιμα και στοιχεία, που δυστυχώς σήμερα χάθηκαν μια και άλλαξε ο τρόπος ζωής μας. Στο Ζαγόρι, ο ηλικιωμένος κόσμος, που επιμένει να κρατάει ανοιχτές τις εξώπορτες των πατρογονικών του νυχτοξημερώνεται με απαντοχή το γύρισμα του χρόνου και της φύσης του. (Ευτυχώς που υπάρχει και τηλεόραση!).

Παραθέτω μια Ξυλογραφία του Σπύρου Βασιλείου με τα ζευγμένα βόδια και το ερωτευμένο νεαρό ζευγάρι.

Πρώτη Οκτωβρίου σήμερα. Καινούριος μήνας. Καινούρια εποχή το Φθινόπωρο. Με το που ανοίξα τα μάτια μου, μετά το ξημέρωμα, αντίκρισα απ' το δίπλανό μου παράθυρο, νεροστάλες αρμαθιασμένες στα χοντρά άσπρα καλώδια του ΟΤΕ να κρέμονται χωρίς να πέφτουν. Η πρώτη μου σκέψη: Α, πρέπει να έβρεξε τη νύχτα.

Παρέμεινα στο κρεβάτι μου. Γευόμουν το πρωινό χουζουράκι. Σ' όλους μας άρσει. Κι όταν, κάποτε, αποφάσισα να το διακόψω και βρέθηκα στητός στο δωμάτιό μου, αντίκρισα, απ' τα δυό μου παράθυρα, όλη την απέραντη κοιλάδα του Βοϊδομάτη, όπως προβάλλεται πάντα στα μάτια μου σ' όλες τις διαστάσεις της, να είναι καλυμμένη από ένα γκριζό αμετακίνητο «χάος». Μια πυκνή ομίχλη απ' αυτές που συμβαίνουν συχνά στην κοιλάδα του Βοϊδομάτη, κυρίως, Άνοιξη και Φθινόπωρο μετά από βροχοπτώση, την είχε καλύψει. Έχω ζήσει -και θα ζήσω ακόμα- πολλές τέτοιες ομίχλες. Σαν βρεθείς, σε μια θέση, μέσα σ' αυτή την ομίχλη, χωρίς ν' αντικριζεις άλλο ορατό σημείο απ' όσα βλέπουμε καθημερινά έχεις μια κάποια ιδέα του «Χάους». **Είσαι ο μόνος, χωρίς τίποτα άλλο πουνά-χει υποόσταση, μορφή, διαστάσεις, έκφραση.. Μια ιδέα ανυπαρξίας του γνωστού Σύμπαντος. Μια ιδέα του «τίποτα», πριν απ' αυτό.** Έτσι, μοιραία αναθυμάσαι, απ' τα μαθητικά ακόμα έδρανα, τη Θεογονία του Ησίοδου, με την οποία, πριν από 2500 χρόνια περίπου, επιχειρήθηκε η ερμηνεία της γέννησης του Σύμπαντος.

«...**Ήτοι μεν πρώτιστα Χάος γένετ' αυτάρ έπειτα Γαι'** ευρύστερνος πάντων έδος ασφαλές αιει...» (Θεογονία 116-7).-Πρώτα-πρώτα, λοιπόν, το Χάος έγινε κι ύστερα έγινε η πλατύστη Γη, το αιώνιο στέρεο βάθρο όλων» (Ησιόδ. Θεογ. Εκδ. Πάπυρος).

Παρέτυχα, πολλές φορές, ν' αντικριζώ αυτό το θέαμα της κοιλάδας του Βοϊδομάτη, γεμάτης σ' όλο το εύρος και την τεράστια χωρητικότητα της, από συνεχόμενη, πυκνή κι αδιαπέραστη σε ορατό-

Διόρθωση
Εκείνο το καλοκαίρι
1) Το λαδάς = στο ορθό Λαδάς
2) Το Παπαστεφάνου = στο ορθό Πανταζή
3) Στο τέλος της πρωτόγνωρης ψυχαγωγικής βραδιάς, (να συμπληρωθεί η πρόταση) καλαματιανό. Ένα νερό... κι αν πας στην Καλαμάτα... τότε τα παιδιά του χωριού, αγόρια και κορίτσια και τα μικρά της Σχολής, στήνανε γύρω από την μπάντα, διπλόκυκλο χορό. Κι οι όμορφες βραδιές τελείωναν με χειροκροτήματα και επιφωνήματα χαράς.

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ
Καφενείον
Μεζεδοπωλείον
«Εν Μονοδενδρίω»
Αφοί Αρβανίτη
- Φαγητά της ώρας
- Παραδοσιακές πίτες
- Καφέδες
- Γλυκά
Μονοδενδρι Ζαγορίου
Ιωαννίνων
Τηλ. 26530 71484

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ ΜΝΗΜΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ ΤΟ 1940-41

ΕΠΕΤΕΙΑΚΟ

1. Όταν φτάσαμε στα ΓΙΑΝΝΕΝΑ τον Οκτώβριο του 1940 με το λοχαγό ΓΙΑΝΝΗ ΖΑΡΟΝΙΚΟ, με απασχολούσε το θέμα της εγκατάστασης των ηλεκτρομηχανολογικών μηχανημάτων στα αντικατοπτρικά κανόνια των 88 χιλ. Για το σκοπό αυτό έπρεπε να γίνουν καλωδιώσεις στο κάτω μέρος των κανονίων που το βάρος τους ήταν 10 τόνους. Η VIII ΜΕΡΑΡΧΙΑ ζήτησε τη βοήθεια του δημάρχου Ιωαννίνων ΒΛΑΧΛΕΙΔΗ. Ο δραστικός δήμαρχος βρήκε τη λύση μετά από συνενόηση με το Διευθυντή της εταιρείας ΜΠΟΥΤ ΑΝΤΩΝΟΝΟΠΟΥΛΟ, που είχε εργοτάξιο κοντά του Λυκόστομο που έκανε την αποξήρανση της λίμνης Λαφίσιτης. Εκεί είχε όλες τις ευκολίες και η εργασία έγινε σε μια μέρα στα τρία κανόνια της πυροβολαρχίας. Επί τέσσερις μέρες έγινε εντατική εκπαιδευτική λειτουργία του συστήματος για να αποκτήσουν αποτελεσματική χρήση και ευστοχίαν σε κινούμενους στόχους όπως είναι η πολεμική αεροπορία.

Εγώ πήγα με το ΖΑΡΟΝΙΚΟ στον ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ που ήταν αρχηγός του πυροβολικού και του είπα ότι τελείωσε η αποστολή μου και πρέπει

να πάω στο Μηχανικό. Ο ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ μου είπε: Εγώ σε χρειάζομαι και θα μείνω εδώ. Όποιος σε θέλει θα σε ζητάει από μένα. Έτσι και έγινε. Με τη δική του εντολή πήγα στους λόχους Μηχανικού και αργότερα στο κέντρο εποικοινωνιών που έγινε στη ΒΕΛΛΑ.

2. Θα ήθελα να σημειώσω λίγα λόγια για τα παρατηρήτρια των τοαμπατζήδων όπως έγραφε σε χρονογράφημα ο ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ. Εννούσε τους δημοσιογράφους και τους ξένους επισκέπτες που ήθελαν να δούνε την περιοχή της φωτιάς χωρίς κινδύνους. Γιατί τα πολεμικά παρατήρια είναι μέσα στη φωτιά. Παρατηρήτριο των Τζαματζήδων ήταν στη περιοχή της ΖΙΤΣΑΣ στην περίοδο του αμυντικού αγώνα της VIII Μερραρχίας.

3. Το τελευταίο τριήμερο προ της 28 Οκτωβρίου 1940, συνόδευα τον ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ. Το Σάββατο 26 Οκτωβρίου ημέρα του Αγίου Δημητρίου το πρωί πήγαμε στο χάνι ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΗ όπου ήταν ο Συν/χης ΡΗΓΑΣ που είχε οριστεί να πάμε στη συνάντησή με τον αντίστοιχο ΙΤΑΛΟ στη γέφυρα της ΜΕΡΤΖΑΝΗΣ. Τη συνάντηση ακύρωσαν οι ΙΤΑΛΟΙ. Από εκεί πήγαμε στο ΧΑΝΙ ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ όπου ήταν ο Αντ/χης ΦΡΥΖΗΣ μαζί με το Δ. ΚΩ-

Στιγμιότυπα

Νέο ξεκίνημα

Σταύρου Συκιώτη

Παράλληλα με το ξεκίνημα της νέας Σχολικής χρονιάς, που δημιουργεί ένα δικό της κύκλο ζωής για όλη τη σπουδάζουσα νεολαία, κινούνται και οι Πολιτιστικοί Σύλλογοι, στα δικά τους πολιτιστικά προγράμματα, όσα, μάλιστα, σχετίζονται με τη ίδια νεολαία.

Στις 28 Σ/μβρίου 2003, το βραδάκι, ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος Ζαγορίου, στα Γιάννινα, «βάρεσε»... προσκλητήριο. καλούσε όλα τα Ζαγορισιόπουλα, μικρά-μεγάλα, σε άσναξη. Αιτία: Ο Αγιασμός - όπως και στα Σχολεία - της νέας περιόδου λειτουργίας των χορευτικών τμημάτων. «Εκ Θεού άρξασθε». Έτσι, πέρα από τη θεία ευλογία, συγκεκριμενοποιείται και το γεγονός έναρξης μιας δραστηριότητας.

Ευτυχής συγκυρία να παραβρεθώ στα γραφεία του Συνδέσμου, Χριστοβασίλη 8. Νέος κόσμος, η πλειονότητα των παρευρισκομένων. Όπως πάντα, με την έκφραση της έκδηλης νιότης τους, τις ζωηρές κουβέντες, τα γέλια τους, τα πειράγματα τους. Ήταν και η πρώτη ευκαιρία, ενδεχομένως, να συναντηθούν. Και σίγουρα θα είχαν τόσα να πουν.

Εντυπωσιακός ο χώρος των γραφείων του Συνδέσμου σε διακόσμηση, διαφημιστικό υλικό των δραστηριοτήτων του, ευχάριστη ατμόσφαιρα. Ένας χώρος που δημιουργεί προϋποθέσεις προσέλκυσης του κό-

μου στον οποίο απευθύνεται. Βασικός παράγοντας για επιτυχείς προσπάθειες τέτοιων δραστηριοτήτων.

Είχα την ευκαιρία, πριν τον Αγιασμό, να περιεργαστώ το φωτογραφικό υλικό που καλύπτει κάποιες πλευρές των τοίχων της αίθουσας. Όλες παρουσιάζουν τις ομάδες των χορευτικών του Συνδέσμου σε διάφορες εμφανίσεις. Ν' αναφερθώ, κυρίως, στην εντυπωσιακή εκδήλωση παρουσίασης αυτών των χορευτικών που έγινε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών στις 13/4/03. Ν' αναφερθώ επίσης και στην πρόσφατη επιτυχή συμμετοχή του Συνδέσμου στο 24ο Φολκλορικό φεστιβάλ της Villablanca της Ισπανίας, που δείχνει πως ο Σύνδεσμος με τις συνεχείς προσπάθειες του Δ. Συμβουλίου του έχει τα φόντα να ξεπερνάει τα ελληνικά σύνορα, μεταφέροντας το όνομα του Ζαγοριού αλλά και τα πολιτιστικά του γνωρίσματα.

Είναι, νομίζω, παγιομένη η εκτίμηση πως ο Πολιτιστικός Σύνδεσμος εκπροσωπεί επάξια, στον τόμο του, το Ζαγορίσιο χώρο και εκφράζει όλα εκείνα τα γνωστά πολιτιστικά γνωρίσματα της περιοχής του. Γι' αυτό, θεωρώ πως πρέπει να έχει αμέριστη τη συμπαράσταση όλων των Ζαγορισίων, υλική και ηθική.

Του εφημέριου για τη γιορτή του. Επείμεινε να μείνουμε με μεσημέρι εκεί. Ο ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ με ευγενικό τρόπο του είπε ότι είναι ανάγκη να φύγουμε. Στο δρόμο μου είπε ότι ο ΚΩΣΤΑΚΗΣ είναι πολύτεκνος και ζει πολύ πτωχικά. Είχε δεχθεί πρόσκληση του Διευθυντού της ΒΕΛΛΑΣ για φαγητό το μεσημέρι, όπου πήγαμε σε ΖΑΓΟΡΙΣΙΟ τραπέζι, με κρεατόπιτα και τριμά. Όταν φύγαμε μας ένα μεγάλο δέμα με τρόφιμα από την παραγωγή της Σχολής για το σπίτι του Δ. ΚΩΣΤΑΚΗ. Τα πήγα την επομένη γιατί το βράδυ μείναμε στη ΒΕΛΛΑ. Το πρωί της επομένης πήγαμε πάλι στο ΧΑΝΙ ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΗ όπου συναντήσαμε το δάσκαλο του χωριού Μολυβδοσκέπαστου Σταύρο Γκατζόπουλο. Τον θεωρούσε καλό πατριώτη. Μας είπε ότι οι Ιταλοί του φυλακίου του είχαν πιας την επομένη θα γίνει πόλεμος εάν οι Έλληνες δεν δεχθούν την ειρηνική προσφορά των Ιταλών για να καταλάβουν στρατηγικά μέρη της ΕΛΛΑΔΟΣ. Η πληροφορία απεδείχθη ακριβής την επόμενη μέρα 28 Οκτωβρίου. Το μόνο που δεν πέτυχαν οι Ιταλοί είναι να πραγματοποιήσουν την υπόσχεσή τους ότι σε δύο μέρες θα τον κεράσουν καφέ στα ΓΙΑΝΝΕΝΑ. Το βράδυ που γυρίσαμε στα ΓΙΑΝΝΕΝΑ Ο ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ στο Στρατηγείο και ενημέρωσε τον ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟ. Εγώ πήγα στο σπίτι του ΚΩΣΤΑΚΗ και έπειτα στο Κάστρο στη σπηλιά του Σκυλοσόφου όπου με τη διασπορά του Στρατηγείου είχε μεταφερθεί η Διοίκηση Πυροβολικού της Μερραρχίας. Εκεί με ξύπνησε ο τηλεφωνητής της Μερραρχίας στις 4 το πρωί με τη λέξη «ΠΟΛΕΜΟΣ».

4. Με το ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ φύγαμε με στολή ασκήσεων και κράνη για το σταθμό Διοικήσεως που ήταν στη Στουτιγιέβη, μεταξύ Βελλάς και Νεγράδων, με μεγάλη θέα για παρατήρηση από τη ΖΙΤΣΑ - ΧΑΒΟΣ - ΒΗΣΑΝΗ - ΒΑΣΙΛΙΚΟ - Υπορίες ΓΚΡΑΜΑΛΛΑ. Είχε σπηλιά και φυσική παραλλαγή. Είχε πίνακα τηλεφωνικό και γραμμές επικοινωνίας προς τους υποτομείς ΣΟΥΔΕΝΩΝ, ΚΑΛΠΑΚΙ και ΒΡΟΝΤΙΣΜΕΝΗΣ.

Ο Λοχαγός ΦΑΣΟΗΣ συνδέσσει το ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ με όλους τους Διοικητές με εντολές για κάθε είδους κινήσεις για αναφέρουν σχετικα. Τις απογευματινές ώρες ήρθαν οι πρώτες πληροφορίες για την σύλληψη αιχμαλώτων από τις δύο κατεύθυνσεις ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΗ και ΧΑΝΙ ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ. Για την εξέλιξη των επιχειρήσεων είχα γράψει στην περιγραφή ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ - ΑΣΟΝΙΣΑ - ΚΑΛΠΑΚΙ. Εδώ θα περιορισθώ στους αιχμαλώτους.

5. Οι πληροφορίες εληνούσαν ότι μεταξύ των πρώτων αιχμαλώτων ήταν ένας μοτοσυκλετιστής και ένας ποδηλάτης. Αυτοί πήραν λάθος μονοπάτι και έπεσαν στις δικές μας γραμμές. Οι αιχμάλωτοι ήταν πάντοτε πηγή πληροφοριών. Σε όλες τις συγκρούσεις σε μεγάλες ή

μικρές μάχες συλλαμβάνονταν αιχμάλωτοι. Ο ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ στη σελίδα 242 του βιβλίου του γράφει ότι η Μερραρχία συνέλαβε στο διάστημα 40 ημερών από τις 28 Οκτωβρίου, 68 Αξιωματικούς και 2860 οπλίτες Ιταλούς αιχμαλώτους. Είχε στο διάστημα αυτό μόνο 84 οπλίτες αγνοούμενους Έλληνες.

6. Η Ιταλική αεροπορία κατά το διάστημα από 2 μέχρι 7 Νοεμβρίου εβομβάρδιζε τις Ελληνικές θέσεις από τη ΓΚΡΑΜΠΑΛΑ μέχρι τη ΖΙΤΣΑ αλλά και τα ΓΙΑΝΝΕΝΑ και η αντιαεροπορική πυροβολαρχία του ΖΑΡΟΝΙΚΟΥ είχε επιτυχημένες βολές εναντίον των αεροπορικών σχηματισμών. Σε μία επιδρομή ιταλικών σχηματισμών, έριξε δύο μεγάλα βομβαρδιστικά τα οποία έπεσαν στις ελληνικές γραμμές. Το ένα έπεσε στην κορυφή του βουνού και τα κομμάτια πέσανε τελείως διαλυμένα στις ρεματιές. Το άλλο έπεσε σε ομαλό έδαφος και οι αεροπόροι δεν διασώθηκαν. Στα συντρίμια βρέθηκαν δύο μεγάλα δέμαρα με καμιά εξηνταριά μαύρα μαντίλια που βάζουν οι γυναίκες στο κεφάλι. Μερικοί αιχμάλωτοι είχαν πιας τα προόριζαν για τις Ηπειρώτισες να τις τρομοκρατήσουν.

Το γεγονός αυτό ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ στη σελίδα 59 του βιβλίου του ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΟΠΟΙΙΑ σχολιάζει ως εξής:

«Εδώ οι Ιταλοί είχαν κάνει λάθος. Η Ηπειρώτισα φοράει μαύρο μαντήλι επί ζωής χωρίς να κλαίει κάποιον. Φοράει και μαύρο ρούχο, μαύρο τσαρούχι. Στα βραχοβούνια που την ανηφορίζει χωρίς προσπάθεια μαζί με το κοπάδι της τα γίδια, η θωρία της ξεκόβεται στεγνή, μοναστική αργασμένη από το χαλάζι και το λιοπίρι. Το ανθρώπινο αυτό πλάσμα έχει πάει απάνω του κάτι από τη στέγνα του τοπίου, του κατάγμυνο βράχου, που τον σκουτάγμε με το πόδι σου και τσακμακίζει. Σου λέει καλημέρα η Ηπειρώτισα και η κούβεντα της είναι κοφτή σαν πρόσταγμα. Έχει μια παρθενία απροσπέλαστη, όπως η ζωή της είναι σκληρή και αμίλητη. Ξυνημένη από τις τρεις πριν φέξει, κάθε μέρα, χειμώνα - καλοκαίρι, δουλεύει στο σπίτι, ζυμώνει, φουρνίζει, μαγειρεύει, ύστερα βγαίνει στο χωράφι, δυό χούφτες έχει μέσα σε μια κουφάλα βραχο, μάχεται εκεί ως το βράδυ. Λίγος ύπνος και πάλι εδαρχής. Κοιτάς το τοπίο γύρω, τα θεομύρωτα βουνά της Παραμυθιάς, τη φοβερή Γκαμήλα, την Πίνδο και καταλαβαίνεις πως η ψυχή του τόπου έχει δώσει στο μαυροντυμένο τούτο πλάσμα με το σκοτεινό κόρφο. Μάννα, γυναίκα, αδερφή, θυγατέρα, παραστάθηκε, σ' όλο το μάκρος του αγώνα τον άντρα, τον πολεμιστή, αφοσιωμένη, αλύγιστη, αποφασισμένη, ολόρθη εικόνα του χρέους και της τιμής. Τι έρχονταν να κάνουν οι στρατιώτες του Μουσολίνη σε μια χώρα έτσι αμάλαγη και πικρή;»

Για την αντιγραφή Τ. Μητσιαδής

Κάποτε στα χωριά μας

Περί Αμπελουργίας... Στα Άνω-Ραβένια

— Αμπέλι μου πλατύφυλλο και κοντοκλαδεμένο, για δεν ανθείς, για δεν καρπείς, σταφύλια για δε βγάινεις; Μον χάλασες παλιάμπελο κι εγώ θα σε πουλήσω.
— Για βάλε νιους και σκάψε με, γέρους και κλάδεψέ με, βάλε κορίτσια ανύπανδρα να με κοροφολογήσουν...

Αυτοί οι στίχοι και άλλα πολλά ήρθαν στο μυαλό μου, όταν επισκεπτόμενη για λίγο το χωριό μου, αντίκρισα στη μέση του απέραντου πουρναροδάσου, σε μια προσηλιακή πλαγιά, έναν καινούργιο αμπελώνα...

Καθώς πλησιάζει ο ερχομός του τρυγητή αναπολώ άλλες εποχές... Όταν μικρά τρέχαμε με ψάθινα καπέλα, να κόψουμε με προσοχή τα σταφύλια και να γεμίσουμε τα κοφίνια. Όλη η οικογένεια βρισκόταν στο πόδι γιατί; Θέρος, τρύγος, πόλεμος δεν περιμένουν. Τρυγήτρες και τρυγητάδες μάζευαν τον καρπό, φόρτωναν τα άλογα, περνούσαν τη «ΣΑΛΑΜΟΥΡΙΑ» και τα ανέβαζαν στο χωριό, για ν' αρχίσει μετά η διαδικασία του κρασιού, του ξιδιού, του ρακιού, του μούστου...Αχ! Αυτά τα σουμπέκια και οι μουσούπιττες τι καλά που ήταν...για το χειμώνα.

Ακόμη σώζεται στο σπίτι μας, το καδί που χωρούσε 2.500 οκάδες σταφύλια και που χρειαζόταν σκάλα τριμετρη ν' ανεβούν, να ρίξουν τα σταφύλια με τις καλάθες και στη συνέχεια να μπουν να τα πατήσουν με το κεφάλι ψηλά για να μη ζαλιστούν. Όταν τέλειωνε το πάτημα και το βράσιμο, με τη βασταγάρα πατούσαν τα σταφύλια και τα τσίπτρα και προσπαθούσαν να τα ισοπεδώσουν. Στη συνέχεια κουβαλούσαν με τις καλάθες καρπούφλα και τα έρριχναν μέσα μία σειρά πέρα-πέρα και

τα καπάκωναν με κοκκινόχωμα για να μη παίρνουν αέρα και ξινίσουν το κρασί και τα τσίπτρα. Μετά από αρκετές μέρες τραβούσαν το κρασί από τον πύργο και το 'βαζαν σε διακοσιάρια και τριακοσιάρια βαρέλια που υπάρχουν ακόμη στις μπιμπές μας, όπου το χειμώνα κατέβαιναν από τη γκλαβανή με τη χερολάμπα να πάρουν κρασί με τονμαστραπά. Θυμάμαι τον πατέρα μου και τους μπαμπάδες μου που έμπαιναν όλοι για να τα κάνουν καλά και γενικώς ανακατευόμασαν όλοι, 12 άτομα που ήταν η οικογένειά μας. Η γιαγιά μου έλεγε, ότι παλιότερα έπαιρναν εργάτες και εργάτριες να βοηθήσουν. Με τον πόλεμο ταίσηκε πολύς κόσμος απ' αυτό το αμπέλι...

Έκανε 12.000 οκάδες σταφύλια, ποικιλία ΜΟΣΧΟΝΤΕΜΠΙΝΑ. Έβαζαν το κρασί όλης της χρονιάς, αλλά κατέβαζαν και 2-3 φορτώματα στο Καλπάκι καθημερινώς στους στρατιώτες χαράη-χαράη και γύρναγαν με τις καλάθες φορτωμένες κουρμάνες για να φάνε και στο χωριό... Επίσης περιμένα στον Αη-Δημήτρη τις Ζαγοριές λυγερόκορμες κοπελιές για να τις οδηγήσουν στο αμπέλι, όπου ο παππούς τους έλεγε σε ποιες θέσεις θα τρυγήσουν μόνες τους τον διαλεχτό καρπό. Αφού γέμιζαν τις καλάθες και τα κοφίνια για τα μεσοσάμαρα, τα έδεναν από πάνω με πεντακάθαρα κάτασπρα πανιά -τραπεζομάντηλα- για να μη πέσουν τα σταφύλια τα ζυγίζαν στην πουριά, πλήρωναν και στη συνέχεια τα φόρτωναν στα πανύψηλα αλογομούλαρα με τα κυπροκοιόδουνα και έπαιρναν το δρόμο του γυρισμού για το Ζαγόρι: Βραδέτο, Βίτσα και Καπέσοβο. Χαρακτηριστική και η παρουσία του Ντραγάτη, που πέρναγε από την καλυβούλα να πει κάτι και να αλλάξει δυο κουβέντες μαζί τους. η καλυβούλα, στρωμένη με φτέρες, όπου κάθονταν να ξεκουραστούν και φυλάγονταν και τα σύνεργα, με τον καιρό έπεσε. Οι ραντιζομηχανές χρησιμοποιούνται ακόμη για τις κληματαριές που έχουμε στο σπίτι, καθώς και το ιδιόκτητο καζάνι με τη άδειά του. Ευτυχώς, γλύτωσε και υπάρχει ακόμη και το αμπέλι μας, που για συναισθηματικούς λόγους δεν το πουλήσαμε.... Μεγάλωσε μια φαμελιά.... Τα κλήματα όμως δεν υπάρχουν πια...

Τα χρόνια πέρασαν, τα αμπέλια χάλασαν, φιλοξήρα τα χτύπησε και τα παράτησαν οι νοικοκυραίοι τους, όχι μόνον οι δικοί μου, αλλά όλοι, γιατί ήθελαν δουλειά, ήθελαν εργατικά χέρια, ήθελαν νιάτα...

Παρόλα αυτά όμως, βρέθηκε κάποιος που εδώ και 2-3 χρόνια, αγόρασε αρκετά στρέμματα, πολλών συγχωριανών, ξενιτεμένων και μη,

τα ισοπέδωσε, τα ξελάκωσε, κλήματα φύτεψε, τα πότισε, τα έσκαψε, τα κλάδεψε και τώρα ήρθε η ώρα να δρέψει τους καρπούς...Όπως μου 'ταν είναι γεμάτα σταφύλια...Σε παίρνουν οι χαρές...

Εδώσε δουλειά και σε πολύ κόσμο... ντόπιους και φερτούς...

Σταματώ εδώ τις αναπολήσεις και παίρνω κάποια στοιχεία από την εφημεριδούλα ΠΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΩΤΙΚΑ ΧΑΜΠΕΡΙΑ που εκδίδει η Αδελφότητα μας στην Αθήνα και τα αναδημοσιύω εδώ.

«Ας πούμε λίγα απ' όσα ακούσαμε ή διαβάσαμε σχετικά μ' αυτό το βλοημένο πράμα. Ο Ασκληπιός είχε πω: Ούτε οι Θεοί μπορούν να προστατέψουν την υγεία του ανθρώπου, όσο η μετρημένη χρήση του κόκκινου κρασιού. Ένας ειδικός επι-

Της Δέσποινας Γκερλέ-Μπίτσα

στήμονας πάλι, σχετικά με τις ευεργετικές ιδιότητες του κόκκινου κρασιού, είχε πω η τανίνη που εμπεριέχεται στο κόκκινο κρασί, λόγω των τριγωνικών σχημάτων της, βοηθάει στο άνοιγμα των αρτηριών και στην καλύτερη κυκλοφορία του αίματος. Κάπως έτσι εξηγείται και το Γαλλικό ΠΑΡΑΔΕΟ του ΜΠΟΡΝΤΩ, που οι Γάλλοι ενώ καταναλώνουν το καταπέτασμα σε λιπαρά κρέατα, εμφανίζουν τα λιγότερα ποσοστά καρδιοπάθειας. Έτσι εμείς ξαναθυμηθήκαμε την κουβέντα μας με το Στρατηγό κ. Αγαμέμνονα που είχαμε στο Γραφείο μας πριν από πάρα πολλά χρόνια. Ο Στρατηγός βρέθηκε στο Γραφείο μας για κάποια αιτία, και καθώς στον τοίχο του Γραφείου είδε κρεμασμένη μια φωτογραφία του χωριού μας που στο κάτω μέρος της ήταν γραμμένο το ΑΝΩ ΡΑΒΕΝΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ το μάτι του Στρατηγού έπεσε αμέσως εκεί και κούνησε το κεφάλι του με νόημα... Άνω Ραβένια έ; Εκεί που βγαίνει εκείνο το υπέροχο κρασί...Δε φανταζόμαστε Στρατηγέ να μας μπερδέυετε με τη Ζίτσα; Τον ρωτήσαμε. Ο Στρατηγός μας λοξοκοίταξε λίγο ειρωνικά και μας κατακεραύνωσε. — Ρε, ξέρετε ποιος είμαι; Μας πέταξε. Εγώ ξέρω όλη την Ελλάδα πιθαμή προς πιθαμή και θη μου πείτε, αν ξέρω το χωριό σας; Εγώ χαρτογράφησα όλη τη χώρα και δεν ξέρω τα Άνω Ραβένια; Ακόμη και τώρα έπειτα από 30 περίπου χρόνια, όποτε θυμηθούμε την κουβέντα μας με το Στρατηγό, κοκκινίζουμε από ντροπή, που αμφιβάλλαμε έστω και για λίγο, αν ο Στρατηγός ήξερε καλά το κρασί μας ή όχι. Ο Στρατηγός είχε απόλυτο δικίο!... Αφού μας έκανε πλήρη περιγραφή της τοποθεσίας του χωριού μας, έπειτα μας περιέγραψε και την ποιότητα του κρασιού μας και μας ισοπέδωσε... Εμείς σκαλίζοντας και ψαχουλεύοντας τα Αρχεία του χωριού μας, ξαναθυμόμαστε τα χρόνια τα παλιά και ξαναδίνουμε δίκιο στο Στρατηγό για το μάλωμά του, για την αμφιβολία μας αν ήξερε καλά για το κρασί του χωριού μας. Έτσι

λοιπόν, Νακαλύπτουμε πως στο χωριό μας, εκτός απ' τα 600 περίπου στρέμματα αμπελιών που φτάσαμε στις μέρες μας -πριν αφανιστούν από την φιλοξέρα- οι πρόγονοί μας είχαν αμπέλια και στα 34 Παλιάμπελα, 38 Αμπέλια Βαρκά, 39 Αμπέλια Κάλβα, 41 Αμπέλια Κάτω Κάλβα, 42 Αμπέλια Μοσχόραχη, 42 Αμπέλια Μοσχόραχης Α Αρτσιάν, 44 Αμπέλια Καμποκούκια κ.λ.π.κ.λ.π, όπως τούτο προκύπτει απ' το ΑΡΧΕΙΟ -Κτηματολόγιο- που βρέθηκε στα συρτάρια της Κοινοτήτάς μας. Όταν συζητήσαμε το θέμα με το μπάριμα Μήτσο, τον τέως Πρόεδρο του χωριού μας, εκείνος θυμήθηκε αφηγήσεις παλαιότερων, πως ο κύριος λόγος, που οι πρόγονοί μας εγκατέλειψαν την καλλιέργεια των αμπελιών της Καμποκούκας, του Κάλβα κ.λ.π. ήταν το ότι οι Τούρκοι εγκατέστησαν στον Αη Δημήτρη ένα φυλάκιο και φορολογούσαν άγρια το σταφύλι, μ' αποτέλεσμα να καταντήσαι ασύμφορη πλέον η καλλιέργεια και παραγωγή σταφυλιού, κρασιού και τσίπουρου, που όπως φαίνεται μαζί με την κτηνοτροφία πρέπει να υπήρξαν οι κύριες πηγές Εσόδων του χωριού. Από κάποιο -χαρτί λογαριασμό- που διασωθήκε, ο μιν φόρος που επιβάλλονταν στην κτηνοτροφία, λέγονταν -ΤΖΕΛΕΠΙΚΟ- ο δε στο σταφύλι αναγράφονταν ως -ΚΡΑΣΟΡΑΚΙΟ-...».

Τελειώνοντας την αναδημοσίευση του παραπάνω κειμένου, σκέφτομαι ότι κάτι θα ήξερε ο τέως Βουλευτής κ. Ελευθέριος Καλογιάννης και έκανε αυτή την προσοδοφόρα επένδυση στο χωριό μας. Μακάρι να υπάρξουν μιμητές και σε άλλα χωριά, γιατί τις χρωαφιές και τα αμπέλια τα έχουν πνίξει τα πουρνάρια και οι θάμνοι. Έχουν γίνει χερσότοποι και δάση.

Ζιγά σιγά θα χαθούν και οι ιδιοκτησίες. Η Φύση αγρίεψε και εκκλείσε τα περάσματα και τα μονοπάτια. Εδώσε το τελειωτικό χτύπημα στις ρομαντικές στιγμές άλλων εποχών και όλα αυτά τώρα είναι: Αναμνήσεις και μόνο Αναμνήσεις των παιδικών μας χρόνων, που η νέα γενιά τα βλέπει σαν ωραία παραμύθια...

ΤΗΛΕΦΩΝΑ ΔΗΜΑΡΧΕΙΩΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου: (26530) 22.536 - 37 - 38
Δήμος Τύμφης: (26530) 81.093 - 81.203 - 81.091
Δήμος Ανατολικού Ζαγορίου: (26560) 31.101 - 31.109 - Fax: 31.139

ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΒΟΡΕΙΑΣ ΠΙΝΔΟΥ

Επιθυμώ να εκφράσω ορισμένες σκέψεις που σχετικά με το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου (στο εξής Ε.Π.Β.Π) μέσα από την εφημερίδα σας αφού πρώτα σας ευχαριστήσω για την φιλοξενία σας.

Πιστεύω ακράδαντα ότι είναι αναγκαία και ζωτικής σημασίας γι' αυτόν τον τόπο η ίδρυση και η σωστή λειτουργία του Ε.Π.Β.Π. Πρέπει να ληφθεί και να είναι εθνικό γιατί τέτοιος μοναδικός **συγκεκριμένος** φυσικής ομορφιάς (ποικιλία βλάστηση από κρημνα βουνά, ποτάμια, φαράγγια, σπάνια και μοναδική πανίδα και χλωρίδα) και ανθρώπινης καλλιτεχνικής δημιουργίας (παραδοσιακοί οικισμοί, αρχοντικά, εκκλησίες, μοναστήρια, γεφύρια, νερόμυλοι, λιθόκτιστα μονοπάτια) είναι εθνική κληρονομιά και η διατήρηση και ανάδειξη αυτού του πλούτου είναι υπόθεση όλων μας.

Με λύπη όμως παρακολουθώ τον τελευταίο καιρό μεμονωμένες και οργανωμένες αντιδράσεις στη δημιουργία του Ε.Π.Β.Π και ελπίζω να μην είναι η αιτία καθυστέρησης της λειτουργίας του. Γεννήθηκαν και μεγάλωσα στο Ζαγόρι (εμπεριέχεται εξ ολοκλήρου στο Ε.Π.Β.Π και είναι σχεδόν το μισό του τμήμα) αλλά όπως σχεδόν όλοι της γενιάς μου ζούμε και εργαζόμαστε μακριά από τον ευλογημένο αυτόν τόπο. Οι λόγοι είναι πολλοί και δεν είναι του παρόντος

Χωριστά οι δήμαρχοι...

Γενικός είναι ο Εσθητικισμός στο Ζαγόρι για τα προτεινόμενα (τι επιτρέπεται και τι απαγορεύεται) στο σχέδιο Κοινής Υπουργικής Απόφασης για το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου, αλλά η στάση των φορέων του μάλλον δεν είναι ενεαία ή δεν φαίνεται ως τέτοια. Η Επιτροπή Πρωτοβουλίας συνεδρίασε στην Ελάτη την Κυριακή και ο δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου δεν το γνώριζε καν.

Ηρθε και η κοινή δήλωση των τριών δημάρχων Γ. Παπαναστασίου, Β. Σπύρου και Γ. Σουκουβέλου για να δείξει ότι τη Τ.Α. είναι μαζί αλλά οι άλλοι φορείς χώρα; Αλίμονο πάντως, αν σ' αυτό το κρίσιμο θέμα δεν είναι ενωμένοι οι φορείς με την Τ.Α. θεσμικό ρόλο έχουν τα δημοτικά συμβούλια τα οποία και θα καταλήξουν στις προτάσεις τους προς το Ν.Σ.

«ΗΠΕΙΡΟΣ» 18-9-2003

Το παρελθόν μας σε φωτογραφίες

ναία χρηματοδότηση του Ε.Π.Β.Π πρέπει να δημιουργήσει πάρα πολλές θέσεις εργασίας επιστημονικού και εργατικού προσωπικού που το πρώτο λόγο θα πρέπει να έχουν οι κάτοικοι της περιοχής.

Του Γιάννη Φερεντίνου Οφθαλμίατρο

Και αναρωτιέμαι τι φόβοι «ινδανοποίησης» και ερήμωσης του τόπου εκφράζονται από την επιτροπή αγώνα κατά του πάρκου και πόσο παρακάτω μπορεί να πάει αυτός ο τόπος. Ποιος να διώξει ποιον

από τον τόπο; Αν επιθυμούμε το υπάρχον μοντέλο ανάπτυξης όπως λέγεται και τίποτε να μην γίνει σε λίγα χρόνια δεν θα υπάρχει κανείς να εκδιώχθει.

Πιστεύω πως το Ε.Π.Β.Π πρέπει να γίνει εργαλείο ανάπτυξης της περιοχής με αιχμή της αναπτυξιακής δραστηριότητας τον εγχώριο και ξένο τουρισμό με όλες τις εκφάνσεις του. Ο ορεινός, ο περιηγητικός, ο οικότουρισμός, ο πολιτισμικός, ο συνεδριακός τουρισμός και ο τουρισμός περιπέτειας (ορειβάσια, πεζοπορία, αναρρίχηση, χιονοδρομία κ.α) πρέπει να είναι ο στόχος μας για να γίνουν θέσεις εργασίας για νέους ανθρώπους και να ζωντανέψουν τα χωριά μας.

Ηδη στα χωριά που αρχίζουν να αναπτύσσονται αυτές οι δραστηριότητες (Πάπιγκο, Μονοδένδρι, Βίτσα, Τσεπέλοβο, Κήποι, Βωβούσα, Δίστρατο, Σμίξη κ.α) νέοι άνθρωποι μένουν στον τόπο, δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία ανοίγουν και παιδικές φωνές ακούγονται στα σοκάκια.

Η κτηνοτροφία, δασοπονία, μελισσοκομία, μικροβιοτεχνίες πρέπει να αναπτυχθούν με νέα βάση στόχο τα προϊόντα να διακινούνται προς τους επισκέπτες της περιοχής.

Η σωστή λειτουργία και η γεν-

Αναφορικά με την έδρα υπήρξε το λιγότερο ατυχής η επιλογή που ανακοινώθηκε (Σπήλαιο Γρεβενών) και πρέπει το θέμα να επανεξετασθεί και να ορισθεί η έδρα σε ένα από τα χωριά Βωβούσα ή Λαίστα ή Τσεπέλοβο.

Έχω ταξιδέψει και έχω δει πάρα σε πολλές χώρες της Ευρώπης. Είναι μέρη που σφύζουν από ζωή ντόπιους και κυρίως επισκέπτες που είναι η κύρια πηγή της οικονομίας τους. Εύχομαι μια μέρα να γίνω και εδών το ίδιο.

Με εκτίμηση
Γιάννης Φερεντίνος
Τσεπέλοβο, 17/9/03

ΣΗΜ.: Περισσότερο να πούμε ότι οι απόψεις του γιατρού συμπίπτουν απόλυτα με τις απόψεις μας. Πόσο όμως οφθαλμίατρο... θα χρειαστούν για ν' ανοίξουν κάποια μάτια συμπατριωτών μας;

Το «Ζ»

Ένα στιγμιότυπο από παραδοσιακό γλέντι κάπου στο Ζαγόρι το έτος 1932. Διακρίνουμε τους οργανοπαίχτες από αριστερά το Νάσιο Μπεκάρη Μονοδενδρίτη, περιφημο λαουτιέρη και τραγουδιστή, στο μέσον το κλαρινίστα Νάτσα, δεξιά το Μήτσο Γκανά βιρτουόζο βιολιστή από τη Βίτσα και πίσω του, με το βιολί επίσης τον Τάκη Καψάλη από τα Κάτω Σουδενά, πατέρα των μετέπειτα αξιωματικών λαϊκών καλλιτεχνών Καψάληδων («Τακούτσια»).

Σ.Θ.

Τι μπορείτε να δείτε επισκεπτόμενοι το Ζαγόρι
• ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων, τηλ. 26530 71573 Ωρες λειτουργίας 10.00-17.00 καθημερινά εκτός Δευτέρας. Εκθεση φωτογραφίας «Οι Ευρωπαίοι του Ανρί Καρτιέ-Μπρεσόν». Γενική είσοδος, 2 Ε.

• ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΣΤΟ ΖΑΓΟΡΙ. Λειτουργεί στο Μικρό Πάπιγκο Ζαγορίου με ευθύνη του WWF-Ελλάς. Ανοιχτό καθημερινά εκτός Τετάρτης. Ωρες λειτουργίας: Δευτέρ-Α-Τρίτη-Πέμπτη, Κυριακή 10.30-18.00 και Παρασκευή-Σάββατο 11.00-15.00, 16.00-19.00 τηλ. 2653041071.
• ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΑΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ «ΑΓΑΠΙΟΣ ΤΟΛΗΣ» στους Κήπους. Λειτουργεί καθημερινά.

ΣΝ' ΑΡΡΕΝΤΑ

Δίχως θαθύνοια κι' αυτεπίγνωση και δίχως προηγούμενες ν' αυτοαποκρυπτογραφηθούμε ή απλώς να αυτοαναγνωριστούμε, προσδοκούμε, προβάλλοντας ευκαιριακά προς τούτο, ως περιφερόμενοι μικροπωλητές κάθε ανάξιο και ευτελές, την παραδοχή και την κοινωνική αναγνώριση. Την επιζητά επισιτιστικά ήδη, ενσυνειδήτως ή ασυνειδήτως, η εγωκεντρικά υπερφορτισμένη ψυχική μας ιδιοουστασία. Και για τούτο κυρίως ή και για ό,τι άλλο συνεπάγεται, μας είναι - έστω και για βραχύβια χρονικά διαστήματα - πιο ελκτικές και πιο συγκатаδατικές, συγκριτικά με τα κοσμοβριθή αστικά κέντρα, όπου το άτομο εξανερμίζεται κυριολεκτικά μέσα στην αιθαλομίχλη της ασημαντότητας και της απροσωπίας, οι μικρές, αδιάβλητες σχετικά και λίαν επικοινωνιακές, συναθροίσεις του χωριού ή της πολίχνης. Αυτάρεσκα και προπαντός αυθαίρετα τρέφει κανείς την εύθρυπτη κι' ακατέυναστη σπουδαιότητα του ή την παρανοϊκή- διαλείπουσα ή υπολανθάνουσα - μεγαλομανία του: πως εκεί, στις θατές αυτές και θλιτές για κάθε διαμέτρημα ή κοινωνικό εκτόπισμα ομοφυλικές πασαρέλες της γενετήρας του, αποσειόντας αυθιμερόν, με την άφιξη του κιόλας, τον επαχθή και δυσθάστακο όγκο της μαζικοποίησης, καθιστά πιο διακριτή και πιο πιστοποιήσιμη την τραυματική του παρουσία.

Πού, ωστόσο το ξεπουλουλιασμένο και άκρως καταφροννημένο από την υπερφία και τους απαξιώτικους διαγωνισμούς της πόλης, αυτό ανθρωπάκι, να διαθέτει το ανάλογο πνευματικό έρμα ή ψίχια υπαρξιακής ανησυχίας, ώστε απεξάρτητο και προπαντός απροσάρτητο από την αλλοτρίωση και την κατατριβή της καθημερινής πεζότητας, να τεθεί άμεσα και κατάφαστα αντιμέτωπο με τα μεγάλα υπαρξιακά προβλήματα, που ταλανίζουν και καταπονούν δυσεπίλυτα κι' αναποκρυπτογράφητα επί αιώνες τώρα τον ανθρώπινο νου: Από πού έλκει την καταγωγή του το ανθρώπινο είδος; Ποιος κινεί και συντονίζει τόσο αρμονικά τα αισθητά κι' απόκρυφα του θαυμαστού μας κόσμου; Ποια γενετήσια αρχή έτεκε και επώασε και προς τι, το φαινό και ζωηφόρο αυτό φως που καταυγάζει ορμητικά ολάκερη την οικουμένη κι' από ποια τάρταρια ραγή εισηλαύνει σιγηλά το σόμματο σκοταδι; Προς τι η ζωσα ύπαρξή μας; Μετά την παγωμένη χειραψία του θανάτου, την απέλευσή μας και την θαρραλγία του μακραιώνα χειμώνα;... Αλίμονο! Τι επιτελούμε εντέλει, μα και τι άλλο μπορεί να είμαστε' εδώ, μέσα στην απειράριθμη και σφύζουσα αυτή θιοποικιλότητα των ειδών και μικροοργανισμών του σφαδάζοντος αυτού ζωικού μηχανισμού - υποστατού ή αντικατοπτριστικού - που τόσο εφήμερα και άφευκτα εγκαταθίνουμε, έρμαια ή επιγεννήματα μιας υπεραισθητής, αδερμηνηυτής, όσο κι' αδιαπραγματευτής θεότητας, πέρα από αλαζονικά κι' αδιαβάθηστα «οντάρια» ασφικτικά συνωστισμένα στη λίστα αναμονής της επιθανάτιας αυτής αγέλης;...

Μα, επιτέλους!... Στην ατελεύτητη αυτή κι' ασύλληπτη, για την ανύπαρκτη ή υπερμικροσμένη παρουσία μας, έναστη ροή, τη γεμάτη από πλοηγημένες εμβόες, κοσμογονικές εκρήξεις, ιοβόλες εκπνοές, ιλιγγιώδη τροχοδεικτικά φλογίσματα, ηλιακές καταγιγίδες, ουρανομήκειες κλαγές, ιονισμούς, παλλροϊκές αθύσσοις, συσκοτισμένα θάμβη, εγκλωβισμένες οιωμάδες διαστρικές συμφύσεις, τυφώνες θερμικής κόνεως, κι' ακρωτηριασμένους γαλαξίες, ποιος θαρρεί πως είναι οντογονικά ο νωδός και μαδαρός αυτός Αυστραλοπίθηκος με τη συμπλεγματική του αναίδεια και την απαστράπτουσα μηδαμινότητά του; Κάποια υπερκείμενη και προβεβλημένη «τη θεία Χάριτι» οντότητα, με απεριόριστες εξουσιαστικές δικαιοδοσίες επί των συνυπαρχόντων και προύπαρχόντων ομοιογενών και αλλογενών επί γης αδελφών ψυχών και επί του φυσικού του καταλύματος ιδιαίτερα, που δεν παύει να υπονομεύει και να καταπατά, αγνώστως και το χειρότερο αδιαφορώντας; Πως αν αύριο, εξαιτίας των θιασιστών του αυτών - θιασιστών που δηλοποιούν, όχι μονάχα την αυτονόητη και πολύ διακριτή μάλιστα, πολιτιστική μας ανέχεια, αμοιρία αισθητικής καλλιέργειας ή την έλλειψη περιβαλλοντικής συνειδήσεως, αλλά κυρίως μια σύμφυτη θαρραλότητα - χαθεί από το πλανητικό μας σύστημα, έστω κι' ο τελευταίος τυφλοπόντικας, τότε, δεν θα έχουμε μονάχα την ανώδυνη απότμηση ενός, διαβρωμένου και ημιρραγούς ήδη, κρίκου της εύθραυστης αυτής οικολογικής αλυσίδας ή (όπως μικρόνω πιστεύουμε) την ανεπαίσθητη πρόκληση κάποιων, αλληλένδετων με τις λειτουργίες και πρακτικές της καθημερινής μας επιβίωσης, υποδρόριων δυσχερειών, αλλά θα επέλθει άρδην μια τέτοια θιολογική ανατροπή και υπονόμηση της γεωφυσικής μας ευταξίας, ώστε αναπόφευκτα πια και μη αναστρέψιμα, θα διακυβευτεί άμεσα με ολοκληρωτικό αφανισμό αργά και σταθερά, ακόμη και η ίδια μας η ύπαρξη.

Φωκίων Καψάλης

* Συνήθως, οι παιγνιδιστικές σκέψεις «ον' αρρέντα» είναι σύντομες. Από μια λέξη ή φράση έως ένα και λίγο πρόσωπο σελίδας. Απλώς εδώ, άφησα τη φαντασία μου αχαλίνωτη κι' ευτυχώς, καταγοιτημένη, από το μεγαλειώδες σίμπαν, δεν αφίπευσε έξωθεν των πλανητικών μας ορίων, σε κάποιο πιο ειρηνικό άστρο. Τότε, δίχως υπέρτερες ανασχετικές δυνάμεις, θάταν δύσκολη έως ακατόρθωτη η επανάκαμψή της, στην κρανιακή της χώρα.

Κυνηγοί και μη κυνηγοί (ή ένοπλος επίθεση και άοπλη άμυνα-προστασία)

Κάθε μέρα διαβάζω στις εφημερίδες και τα περιοδικά και ακούω από τα Μ.Μ.Ε., να λένε και να προσαθούν με κάθε τρόπο και με κάθε μέσο ν' αποδείξουν ότι ο θάνατος είναι καλύτερος από τη ζωή και ότι αυτοί αναλαμβάνουν με τον θάνατο να διατηρήσουν και να προστατεύουν τη ζωή!

Μάταια προσπαθώ να εξηγήσω τις σκέψεις τους, οι οποίες πάντοτε με οδηγούν σε αδιέξοδο.

Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί θέλουν ν' ακούονται μόνον οι κυνηγοί;

Γιατί θέλουν καλά και σώνει, να επικρατήσει η γνώμη τους; Έχουν μια γνώμη, το παραδέχομαι και το σεβόμαι αυτό, αλλά δεν είναι η μοναδική.

Εγώ επί παραδείγματι, δεν είμαι ούτε κυνηγός ούτε, καθώς λένε,

Θέλεις συ κ. κυνηγέ να σκοτώσεις, να σκορπάς τον θάνατο γύρω σου, με γειά σου με χαρά σου. Ένα όμως πρέπει να γνωρίζεις, ότι θαντώνεις άνανδρα και άνια με τον υπερυψηλότερο εξοπλισμό σου. Θα σε παραδεχόμεν αν κυνηγούσες όπως οι πρωτόγονοι και όπως όλα τα σαρκοφάγα όντα αλληλοθανατώνονται με τον ένα και μοναδικό τρόπο, τον πρωτόγονο!

Εγώ όμως που θέλω να βλέπω τη ζωή τι πρέπει να κάνω; Πρέπει να παραμερισθώ, να εξαφανισθώ, επειδή έτσι το θέλεις εσύ; Για ν' αποφύγω με λοιπόν αυτές τις επικίνδυνες αντιθέσεις δεν είναι καλύτερα να μοιράσομε τον τόπο και μάλιστα δημοκρατικά και αναλόγα με το ποσοστό της κάθε πλευράς;

Είμαστε εμείς που θέλουμε τη ζωή 20%;

Να περιορίσομε το 20% της όλης εκτάσεως, κι εκεί εμείς ν' απολαμβάνουμε το χόμπυ μας, τη ζωή! Κι εσείς να έχετε το 80% και να απολαμβάνετε τον θάνατο!

Κάπως έτσι έλυσαν το θέμα αυτό όλα τα πολιτισμένα Κράτη και εδμιούργησαν τους Εθνικούς

«οικολόγος», απλά θέλω ν' ακούω και τις δύο γνώμες, να το σκέπτομαι και να βγάλω το συμπέρασμά μου.

Εμένα αρέσει να βγαίνω έξω στη Φύση, να περπατάω στα βουνά και να βλέπω όλες τις εποχιακές εναλλαγές, τον Χειμώνα τα χιόνια, την Άνοιξη τα λουλούδια, το Καλοκαίρι την ωριμότητα και το Φθινόπωρο τους καρπούς. Είναι κακό;

Θέλω να βλέπω την Άνοιξη τα πουλιά που έρχονται από τα ξένα, κατάκοπα, αλλά καταχαρούμενα που ξαναγυρίζουν στον τόπο τους. Να τα βλέπω πως χτίζουν τις φωλιές τους. Να ακούω και να απολαμβάνω το κελήδημά τους και να χαιρόμαι κι εγώ μαζί τους. Θέλω να γίνω φίλος τους, να με βλέπουν και να χαιρόνται κι όχι να τρομάζουν και να πετούν αλαφιασμένα, είναι κακό;

Το καλοκαίρι θέλω να βλέπω τα μυρμήγκια πώς φτιάχνουν τους δρόμους, τις λεωφόρους τους έξω στους αγρούς για να μεταφέρουν ανετότερα και γρηγορότερα στη φωλιά τους την τροφή, τους σπόρους, είναι κακό;

Ναι, το παραδέχομαι ότι ο άνθρωπος είναι η κορωνίδα των δημιουργημάτων και ξεχωρίζει από όλα, γιατί όταν ο Θεός έπλασε τον κόσμο, λένε οι Γραφές, ότι «...ενεφύσησε πνοήν ζώσαν...», πράγμα που δεν έγινε για κανένα άλλο έμβιο ον.

Όμως κι άλλη Γραφή λέει ότι ο άνθρωπος δεν επλάσθη σαρκοφάγος, αλλά χορτοφάγος.

Δρυμούς. Κι εδώ στην Ελλάδα, έγιναν παρόμοιες προσπάθειες και υφίστανται οι σχετικοί Νόμοι. Όμως εμείς οι Έλληνες χλωαίνουμε στην εφαρμογή των Νόμων, γιατί να είμαστε απέθαρχοι και ασύδοτοι; Εμείς εδώ νομιζώ ότι το παρακάνουμε, τα θέλει όλα η μία πλευρά.

Οι κυνηγοί θέλουν να μάθουν ποιοι είναι αυτοί οι «οικολόγοι» ή οι «οικολογούντες», πόσοι είναι αυτοί που τρώνε και ροκανίζουν τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, φορούν σκουλαρίκια, αφήνουν μαλλιά και αλογοουρές, κι άλλα παρόμοια, σαν τάχα η εμφάνισή των κυνηγών είναι κοσμία.

Αλήθεια, πότε ο άνθρωπος είναι ημερότερος, όταν σκοτώνει ή όταν αγαπάει τη ζωή;

Τίνος το βλέμμα είναι ήπιου του κυνηγού ή του μη κυνηγού; Ας ακουθούν επιτέλους και οι δύο απόψεις ήρεμα και πολιτισμένα και δημοκρατικά.

Ευχαρίστως θα δεχθώ ν' ακούσω οποιαδήποτε σχόλια και να συζητήσομε καλόπιστα και άοπλα!

Χρησιμοποίηψ ψευδώνυμο, είναι κι αυτό ένα είδος καμουφλάζ, όσο και να 'ναι, οι κυνηγοί κρατάνε όπλα, ενώ εγώ είμαι άοπλος!

Ένας άοπλος κυνηγός προστασίας

(«Πρωινός Λόγος», 5 Σεπτ. 2003)

Στο Σκαμνέλι: ένα μικρό μουσείο το σπίτι της Μαίρης και του Πέτρου Φραγκούλη

Στα τέλη του Αυγούστου βρέθηκα στο Σκαμνέλι και στο σπίτι του γνωστού Ζαγοριώτη συγγραφέα του Πέτρου Φραγκούλη. Μέσα σε δυο ώρες ζωντάνεψαν μνήμες και ιστορίες τόσο γλαφυρά και ήρεμα ειπωμένες, όπως και το μοιρολόι που μας διάβαζε από το καινούργιο του βιβλίο, που ήδη ολοκλήρωσε και που μακάρι να βρεθεί τρόπος να βγει από την αφάνεια.

Μια ολάνθιστη αυλή γύρω μας και ένα επιμελώς ανακαινισμένο αρχοντικό αναίρουσαν την ιδέα της χαλασιάς του Ζαγοριού. Κοντά στον κ. Πέτρο η ολοζώντανη παρουσία της συζύγου. «Ξένη» νύφη στο χωριό αγάπησε τον τόπο και εντάχθηκε πιστά στο πνεύμα του «Φυλαχτάδες του Ζαγοριού» και οι δυο τους αν κρίνω απ' αυτά που άκουσα και είδα καθώς βρέθηκα και στο εσωτερικό του σπιτιού τους. Κυριαρχή εδώ η διακόσμηση από τις παλιές φωτογραφίες που φανερώνουν το γνωστό ζήλο του ιδιοκτήτη, αλλά και πτυχές από τη Ζαγορισία ζωή. Σε κάποια απ' αυτές το Δίλοφο πριν ακό-

μα χαρακτηί ο κεντρικός του δρόμος και άλλες οικογενειακές ή ομαδικές αποκαλύπτουν το «καζάντι» στην ξενιτιά αλλά και τις πολιτισμικές επιδράσεις της.

Μπορείς να δεις Ζαγορισίες αρχόντισσες με εκείνες τις κοντές ρουμάνικες κάπες ριγμένες με φιλαρέσκεια στους γυναικείους ώμους. Βαριά κοσμήματα, μακριά, φαρδιά αλλά και κομψά φορέματα, που τονίζουν τη θηλυκότητα. Καλοχτενισμένα σπαστά μαλλιά που αφήνουν ακάλυπτο όλο το πρόσωπο και προπάντων εκείνη τη μοναδική και γνήσια ομορφιά του βλέμματος μιας πραγματικής αρχόντισσας.

Σε όλους τους χώρους του σπιτιού οικογενειακά κειμήλια που οι ιδιοκτήτες διαφύλαξαν με αγάπη, αλλά και τοποθέτησαν συνταριασμένα. Σεβάστηκαν, ό,τι παλιό και η περισσή καλαισθησία της κ. Μαίρης έβαλε τη σφραγίδα της παντού. Όπως στο τζάκι του καθιστικού που με υπομονή ζωντάνεψε το ξεθωριασμένο ζωγραφιστό μοτίβο που υπήρχε στο πρέκι του. Στόφες με

ζωρά χρώματα, καλοστρωμένα χαλιά παντού, νοικοκυρεμένα κουρτινάκια, Ξυλόλυπτα ταβάνια, μια δερμάτινη κασέλα του 1893 αλλά και νεότερα θαυμάσια ζωγραφισμένα κάδρα συμπληρώναν την όλη εικόνα. Μια παλιά φωτογραφική μηχανή στηριγμένη σε ξύλινα πόδια για να θυμίζει τον αιμνηστο παπ-

Της ΜΑΡΙΑΣ ΤΣΟΥΠΗ-ΡΕΜΟΥ

πού, **Θεοφάνη Φραγκούλη.** Ήταν απόγευμα και οι ηλιαχτίδες μπήκαν ξαφνικά στον καλόν οντά σκορπίζοντας αποχρώσεις στο χώρο, καθώς περνούσαν μέσα από τα πολύχρωμα βιτρώ που μόνη της φιλοτέχνησε η ιδιοκτήτρια στα παράθυρα της πρόσφατης του σπιτιού. Κοιτάζοντάς τα παρατήρησα σε μιαν άκρη και δυο βαζάκια γεμάτα με βύσινα και ζάχαρη που, όσο ξέρουν, φαντάζομαι να νιώθουν τώρα εκείνη την αξεχαστη γεύση του γνήσιου ποτού. Μοναδική ήταν κ. Μαίρη και η γεύση

Σύγχρονα... μικροπεριοδικά

ρια σου και δεν το διαβάξεις με ενδιαφέρον, αγάπη και συγκίνηση... θα πει ότι δεν εκπληρώνει και το έργο του... και η έκδοσή του καθίσταται έτσι τυπική και μη ουσιαστική.

Έτσι για ένα μικροπεριοδικό ενός χωριού έχω να προτείνω τις παρακάτω προσωπικές, υποκειμενικές και αμερόληπτες σκέψεις μου:

1. Οι τίτλοι των άρθρων πρέπει να είναι ανάλογοι, κάθε φορά, προς τη σημασία και τη βαρύτητα του κειμένου. «Ασήμαντα γεγονότα... δεν μεγιστοποιούνται και μέγιστα... δεν υποβαθμίζονται...» λέει η κοινή γλώσσα των λειτουργών του τύπου γενικά, σήμερα. Κι αυτό το κατανοεί κανείς καλύτερα, όταν παίρνει στα χέρια του το οποιοδήποτε σμμερινό περιοδικό. Κρίνει και συγκρίνει, διαβάξει και συμπεραίνει κάθε φορά... κι ο τελευταίος αναγνώστης.

Όταν μάλιστα ιδρώνει κανείς και κουράζεται για να γράψει κάτι... και στο τέλος βλέπει το έργο να γίνεται πρώτο... τότε προβληματίζεται και ανησυχεί, απογοητεύεται και σκέπτεται ειλικρινά... αν θα συνεχίσει τη συνεργασία του... στο μέλλον. Αυτά όλα βέβαια αναφέρονται σε μικροκοινωνικές εφημεριδοϋλες, ή μικροπεριοδικά και μόνον.

2. Οι τίτλοι των μικροπεριοδικών ακόμη πρέπει να είναι επιτυχείς και σωστοί, ελκυστικοί και αναγνώσιμοι. Κι αυτό το είδος των καλών τίτλων... ο μέσος, αλλά και ο μέτριος αναγνώστης... παρωθείται και παροτρύνεται. Και να διαβάσει και να μάθει. Και να πληροφορηθεί, αλλά και να εξετάσει. Αλλιώς... κοιτάζει ασυγκίνητος και τις ξανακλίνει... πετώντας τες στην άκρη... αδιάφορος.

3. Αν τα άρθρα που προσέρχονται σ' ένα μικρό περιοδικό είναι πολλά και ποικίλα... και δεν χωρούν σ' ένα τεύχος τεσσάρων σελίδων (όπως στα

Δ.Ν)... τότε δεν τα στριμώνουμε αναγκαστικά. Βάζουμε τα πρωτεύοντα, σπουδαία και αναγκαία και αφήνουμε τα δευτερεύοντα και τριτεύοντα... για ένα άλλο προσεχές και μεθεπόμενο τεύχος.

Το πρόβλημα για κάθε σωστό και επιτυχημένο περιοδικό μιας πρώην κοινότητας είναι: «Πώς εξασφαλίζεις την τοπική και αναγκαία ύλη... Κι όχι

Του ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΕΚΚΟΥ

πως θα την αφανίσεις μικροσκοπικά...».

4. Τυχόν σχετικά σκίτσα και εικόνες προς τα δημοσιευόμενα κείμενα, μορφοποιούν το γραπτό μας λόγο και παρωθούν τον αναγνώστη να διαβάσει ό,τι εικονίζεται. Μια εικόνα αντικαθιστά χίλιες λέξεις και εφαρμόζεται σ' όλα τα έντυπα της χώρας μας και της Ευρώπης γενικά.

5. Η έκταση των γραφομένων άρθρων, απ' τον καθένα μας, πρέπει να είναι πάντα μετρομένη και ελεγχόμενη, λακωνική και κατά το δυνατόν μικρή. Τα πολύ μεγάλα άρθρα τ' αφήνουμε... αλλά σινηθώς δεν τα διαβάζουμε. Κι απ' τη μεγάλη έκταση μπορεί να ικανοποιείται ο «συγγραφέας»... μερικές φορές... απελπίζεται όμως ο μέσος και ο μέτριος αναγνώστης.

6. Και βέβαια ένα μηνιαίο, ή διμηνιο μικροπεριοδικό, όταν εκδίδεται και κυκλοφορεί επί είκοσι χρόνια τ' αυτόν τον τρόπο... δεν πρέπει να γίνει ύστερα τετράμηνιο, ή εξαμηνιο στην κυκλοφορία του... γιατί αυτή η επιπόλαια και βιαστική αλλαγή... θα απογοητεύσει και θα προβληματίσει τους πάντες και δεν θα έχουν πια κανένα ενδιαφέρον και καμιά αγάπη γι' αυτό... προσεχώς.

Γιατί αυτός ο τόσο μακρινός χρό-

από το σπιτικό γλυκό σου που μας κέρασες. Το επιβεβαίωσε και ο μικρός της παρέας, που ντρεπόταν να πάρει δεύτερο και το πήρε αμέσως, όταν του το πρόσφερες.

Φεύγοντας κοιτούσα το καλντερίμι σου και την πετρόχτιστη βρύση της γειτονιάς σου, που η ευαισθησία σου στόλισε με δυο ανθισμένες γλάστρες. Και πιο κάτω είδα την πλατεϊούλα που πάστρεψες κι ας μην ήταν δικιά σου. Ξενομερίτισσα εσύ μου απέδειξες πως πρέπει ν' αγαπούμε εμείς το δικό μας τόπο, που δεν περιορίζεται στα όρια της ιδιοκτησίας μας.

Χωρίς και ειδικά Ζαγόρι κάποτε σήμαινε Κοινότητα, συνεργασία, αλληλεγγύη, ένταξη και προσφορά στο σύνολο. Αν αυτά σήμερα χάθηκαν, δικαιολογημένα τότε βιώνουμε στα χωριά μας μια απλή επανάληψη της πόλης. Μιας πόλης που μας μαθαίνει μόνο πως να δι-ασφαλιζουμε το ατομικό και να ξεχνούμε την ομάδα και αυτό που κάποτε ήταν γειτονια...

νος στην έκδοσή του και στην κυκλοφορία του θα απογοητεύσει και τους συνεργάτες του, αλλά και τον κάθε αναγνώστη, αφού ένα συγκινητικό γεγονός π.χ. που συνέβη στο χωριό του τον Ιανουάριο... θα το μάθει εκείνος στις αρχές Μαΐου, δηλαδή ύστερα από 4 μήνες ακριβώς. Και θα βαζάει το απλό και ψυχρό συμπέρασμα, που θα το λέει αμερολήπτως και σ' όλους τους φίλους και γνωστούς του:

Το τοπικό περιοδικό μας κατέστη ασύγχρονο, μακρινό, μη ενημερωτικό και πολύ ψυχρό. Δεν το συμπισθώ πλέον και δεν το διαβάζω καθόλου, όταν έρχεται ακόμη και στο σπίτι μου, γιατί κάθε αργό... είναι και μη αποδοτικό, μη ενδιαφέρον και μη συγκινητικό.

Οι υπεύθυνοι της έκδοσης... ας προβληματιστούν και ας ανησυχήσουν. Ας λάβουν δε και τα κατάλληλα και αναγκαία μέτρα για τη συνεχή και διαρκή διμηνιαία έκδοσή του, όπως πρώτα, με αγάπη, συγκίνηση, ψυχραιμία, αντικειμενικότητα, ενδιαφέρον και ευχαρίστηση... για όλους εμάς της σήμερον που τα διαβάσαμε και το εκτιμούμε ως τώρα.

Υ.Γ. Η δημοσιοποίηση των απόψεών μου και των σκέψεών μου αυτών... δεν με φοβίζει και δεν με προβληματίζει, γιατί πιστεύω ότι: ψύχραιμα και αμερόληπτα έγραψα και διατύπωσα τις προσωπικές μου απόψεις και σκέψεις σ' αυτό το άρθρο μου.

Έτσι αναμένω ευχαρίστως και οποιοδήποτε αμερολήπτως, άμεσα και λίαν προσεχώς: τις απόψεις, τις σκέψεις, τις γνώμες, τις αντιρρήσεις και την κριτική όλων των αναγνωστών της σήμερον.

Και βέβαια το άρθρο τουσ αυτό να αναφέρεται μόνο στα σύγχρονα μικροπεριοδικά, στη διμηνια, ή εξαμηνια κυκλοφορία τους στην πρακτική απόδοσή τους και στις προσωπικές μου αυτές γνώμες και απόψεις... που ήδη διαβάσατε, αλλά και σε κάθε τι άλλο σχετικό.

Γεώργιος Αναγνωστόπουλος (1884-1936)

Θεσσαλονίκης. Τόσο στη Γαλλία (Σορβόνη) όσο και στην Ελβετία όπου παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στη Γλωσσολογία είχε δασκάλους περίφημους γλωσσολόγους: Αντώνιο Μενιέ, Ουβέρτο Περνώ, Βακκερνάγκελ. Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα διορίστηκε συντάκτης του μεγάλου Ιστορικού Λεξικού της Ελληνικής Γλώσσας. Εξελέγη τακτικός καθηγητής της έδρας της Γλωσσολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το Φεβρουάριο του 1927 και μέχρι το θάνατό του.

Η επιστημονική δράση του Γ. Αναγνωστόπουλου έχει δύο κατευθύνσεις: την λαογραφία και τη γλωσσολογία. Το λαογραφικό έργο έχει κυρίως συλλεκτικό χαρακτήρα. Χαρακτηρίζεται για τον πλούτο και την ακρίβεια της διατύπωσης και περιγραφής. Καλύπτει τις περιοχές της Ηπείρου και ειδικότερα του Ζαγορίου της ιδιαίτερας του πατρίδας του Παπίγκου, αλλά και της Κύπρου, Κρήτης, Πελοποννήσου.

Το γλωσσικό του έργο είναι και περιγραφικό αλλά και ερμηνευτικό. Εξαιρετικά πλούσιο και μεγάλης σημασίας για τη σπουδή της γλώσσας μας. Περιγραφή νεοελληνικών ιδιωμάτων: της Αγίας Βαρβάρας Κρήτης, της Τσακωνικής διαλέκτου, των ιδιωμάτων του Ζαγορίου, της Χειμάρας, περί της «Κυπριακής διαλέκτου» περί του ιδιωμάτων Βούρμιανης, η ελληνική κατά τους αλεξανδρινούς και ρωμαϊκούς χρόνους, περί των επιδράσεων ξένων γλωσσών επί την ελληνικήν και πολλά άλλα άρθρα με γλωσσολογικό περιεχόμενο.

Το λαογραφικό του έργο αναφέρεται στη «συλλογή παροιμιών του Ζαγορίου», «κατάρα εκ του Ζαγορίου», Λαογραφικά Ηπείρου προλήψεις και δεισιδαιμόνες συνήθειες του Παπίγκου Ζαγορίου και άλλα.

της Ελένης Σκούρη

Ο Γεώργιος Αναγνωστόπουλος υπήρξε και έμεινε πάντοτε μαθητής του μεγάλου γλωσσολόγου Γεωργίου Χατζιδάκι καθώς και συνεχιστής του έργου του. Με τη διαφορά ότι δεν ήταν τόσο απολύτως και μαχητικός όπως εκείνος στα θέματα που αφορούσαν το περίφημο γλωσσικό ζήτημα.

Συντηρητικός μεν αλλά ήπιος ως προς τη μαχητική. Με τον Χατζιδάκι συνδέθηκε και με συγγένεια γιατί πατρειύθηκε την ανεμία και θετή του κόρη Ελένη με την οποία απέκτησε δύο κόρες: την Μαρία και την Ελπίδα. Πρόσφατα απεβίωσε και η Μαρία Αναγνωστόπουλου η οποία έχει μία κόρη την Άννα Φιλίνη ενώ η Ελπίδα πέθανε άεγκνη. Στην πολύ ενδιαφέρουσα εργασία της η Ελένη Κίγκα λέκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ασχολείται αποκλειστικά με το ηπειρωτικό περιεχόμενο έργου του. Μεγάλη η αγάπη του για την ιδιαίτερη πατρίδα του

όπως φαίνεται από τα πολλά άρθρα και πολλές μελέτες για τα ήθη-έθιμα καθώς και τα γλωσσικά φαινόμενα της περιοχής.

Το πόσο σπουδαίος ήταν σαν άνθρωπος ο Γεώργιος Αναγνωστόπουλος όλοι όσοι τον γνώρισαν το μαρτυρούν. Ο Περικλής Βιζουκίδης στη νεκρολογία του αναφέρει: «Υπήρξε γρανιτής αρετής, ατέγκτου ηθικής, ήτης παρέμεινε δια βίου αδιάφορος, χρηστός, υψηλόφρων, σεμνός, μετριοφρων, ειλικρινής, λεπτός, ευγενής, απλός, διαπράττων αειπότες του καθήκον, εν ω ετάχθη...». Ο θάνατός του το Δεκέμβριο του 1936 ήταν ένα μεγάλο πλήγμα όχι μόνο για τους οικείους του αλλά και για την πανεπιστημιακή και εκπαιδευτική κοινότητα, για τους Ηπειρώτες και για την πατρίδα του το Πάπιγκο. Σπουδαίοι άνθρωποι του πνεύματος αναφέρθηκαν στη ζωή και το έργο του όπως ο Στίλιανος Κυριακίδης, ο Οκτάβιος Μερλιέ, ο Α. Καμπάνης, πρυτάνεις, κοσμητορες, συντάκτες εφημερίδων και περιοδικών, πρόεδροι επιστημονικών σωματείων κ.λ.π.

Από το χωριό του, τη γενεατέρα του το Πάπιγκο τον χαιρέτησε στην τελευταία του κατοικία ο αείμνητος δικηγόρος Κώστας Λαζαρίδης, σαν αντιπρόσωπος, με έναν υπέροχο τελευταίο χαιρετισμό. Σήμερα που η καταπληκτική αυτή γλώσσα, η γλώσσα η ελληνική δυστυχώς κινδυνεύει να «χαθεί», να ξεχαστεί –κυρίως από τους νέους– για πολλούς και διάφορους λόγους, σήμερα που στα χωριά μας οι λέξεις μας οι παλιές, οι δικές μας, οι αγαπημένες γίνονται σωρός στη μνήμη, σήμερα είναι που τέτοιους επιστήμονες, τέτοιους σκαπανείς του λόγου πρέπει να τους θυμόμαστε, πρέπει να τους τιμούμε.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Οι τηλεοράσεις μιλάνε για το ΖΑΓΟΡΙ. Η εφημερίδα μας «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ» μιλάει για το ΖΑΓΟΡΙ. Φυσικά μιλάνε για τα πέτρινα σπίτια, για τα βουνά και τα λαγκάδια... γιατί όπως φαίνεται, μόνο γι' αυτά ενδιαφέρονται. Για τους λίγους κατοίκους που κρατάνε ζωντανά αυτά τα χωριά ούτε λέξη. Για τους ανθρώπους, αυτούς τους ΗΡΩΕΣ και ΗΡΩΙΔΕΣ –με όλη τη σημασία των λέξεων– τίποτε. Αλλά ούτε και γι' αυτούς που πηγαίνουν τα Σαββατοκύριακα, Χριστούγεννα, Πάσχα, Καλοκαίρι και δίνουν ζωντανά στα χωριά μας δεν ακούγεται τίποτα. Το μεγάλο μου παράπονο είναι πως η γλώσσα μας, μιλάει συνέχεια για τα χωριά που είναι κοντά στα Γιάννενα. Για τα χωριά ΚΑΛΩΤΑ, ΜΑΝΑΣΗ, ΔΙΠΟΤΑΜΟ, ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ, ΛΕΠΤΟΚΑΡΙΑ κ.λ.π. τίποτα. Ειδικά η Λεπτοκαρία που παλιότερα λεγόταν ΛΙΑΣΚΟΒΕΤΣ έχω να προσθέσω ότι ήταν η πρωτεύουσα όλου του Ζαγορίου. Χαρακτηριστικά οι παλαιοί έλεγαν πως η μόδα ερχόταν πρώτα στο ΛΙΑΣΚΟΒΕΤΣ και μετά στην ΑΘΗΝΑ. Αυτά λοιπόν τα χωριά είναι στην αφάνεια. Γράφονται ή αναφέρονται μόνο για κανένα γάμο, βαφτίσι, κηδεία, θάνατο. Πάλι καλά που είναι κι' αυτά. Το μόνο που κατάλαβα καλά τώρα τελευταία, είναι πως το ενδιαφέρον των κυβερνώντων από τον μεγαλύτερο ως τον πιο μικρό, βρίσκεται στο πως θα ζήσουν καλά οι αρκούδες, τα φίδια, οι

λύκοι κ.λ.π. Διότι αυτό το πράγμα που γίνεται; Ποτέ άλλοτε οι αρκούδες και τα φίδια δεν είχαν φθάσει έξω από τις καλύβες των ανθρώπων. Παλιά η αρκούδα έβλεπε τον άνθρωπο και έφευγε. Μια φ'ορά η μητέρα μου ΙΣΜΗΝΗ ΓΚΟΛΟΓΚΑΝΗ πηγαίνοντας στο χωράφι χαράματα, συνάντησε μια αρκούδα τη χαιρέτησε και οι δύο κατόπιν πήραν το δρόμο τους. Όλοι γνωρίζουμε πως οι αρκούδες παλιότερα πήγαιναν στα χωράφια μας και έτρωγαν κεράσια, κρίνα, μήλα, σταφύλια και τώρα τρώνε ανθρώπους και γαϊδούρια. Γιατί γίνεται αυτό; Διότι οι αρμόδιοι αγαπούν πιο πολύ τις σαρκοφάγες αρκούδες από τους κατοίκους των χωριών.

Σας ευχαριστώ πολύ για την φιλοξενία στο «ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ».

Η ΛΕΠΤΟΚΑΡΙΑ είναι κομμάτι της ψυχής μου.

ΦΕΡΕΝΙΚΗ ΓΚΟΛΟΓΚΑΝΗ – ΣΤΑΘΑΤΟΥ Παπαναστασίου 56 - ΑΘΗΝΑ

Σημείωση Σύνταξης: Απορούμε για τις απόψεις της κ. Φ. Σταθάτου, που αφορούν και το περιοδικό μας το οποίο για είκοσι πέντε (25) συναπτά χρόνια δεν κάνει τίποτε άλλο παρά να ασχολείται με τα προβλήματα του Ζαγορίου και τους κατοίκους του. Θα έπρεπε αυτά να τα γνωρίζει αφού είναι συνδρομητρια και τακτική αναγνώστριά.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΣΤΟ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

Στις 17-21 Σεπτεμβρίου πραγματοποιήθηκε στο Τσεπέλοβο το 6 «International workshop on Mathematical Methods in Scattering Theory and Biomedical Engineering». Είναι η πρώτη φορά που το Τσεπέλοβο επιλέχθηκε να φιλοξενήσει ένα τόσο σημαντικό επιστημονικό συνέδριο. Καρδιά και ψυχή του συνεδρίου ο κύριος Δημήτρης Φωτιάδης, καθηγητής στο Τμήμα Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Προσπαθούμε με τη βοήθεια του κυρίου Φωτιάδη να προσεγγίσουμε τους στόχους και τους σκοπούς του Συνεδρίου και με απλά λόγια, ώστε να γίνουν κατανοητοί και από τους αναγνώστες να τους παρουσιάσουμε. Πρόκειται λοιπόν για το 6 Διεθνές Συνέδριο του οποίου τα θέματα ενασχόλησης ήταν δύο (2) η θεωρία της σκέδασης και η βιοιατρική τεχνολογία. Τα συνέδρια αυτής της μορφής πραγματοποιούνται κάθε δύο χρόνια σε μέρη της Ελλάδας που συνδυάζουν το όμορφο φυσικό τοπίο με έναν ιδιαίτερο πολιτισμό και μια ιδιαίτερη παράδοση. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι κάποια από τα συνέδρια πραγματοποιήθηκαν σε περιοχές όπως το Μέτσοβο, Η Πέρδικα Θεσσαλονίκης, το Κοντοκάι Κέρκυρας και το επόμενο θα έχει ως τόπο διεξαγωγής του το Νυμφαίο Φλώρινας.

Το Συνέδριο οργανώθηκε από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το Πανεπιστήμιο Πατρών, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, το Ινστιτούτο Χημικής Μηχανικής και Υψηλών Θερμοκρασιών Πάτρας. Συμμετείχαν 110 άτομα, από τα οποία οι 75 ήταν σύνεδροι που είχαν έρθει από όλο τον κόσμο. Οι ομιλίες γίνονταν στα αγγλικά και τα πρακτικά του Συνεδρίου καθώς και οι ομιλίες εκδίδονται από ένα διεθνή εκδοτικό οίκο, τον «world scientific» που έχει έδρα στην Ταϊβάν.

Η απόφαση βέβαια να οργανωθεί ένα τέτοιο συνέδριο στο Τσεπέλοβο ήταν αρκετά δύσκολη δεδομένου ότι δεν υπάρχει κάποιο συνεδριακό κέντρο, οι σύνεδροι δεν έχουν τη δυνατότητα να διαμεινούν σε ένα μόνο ξενοδοχείο και φυσικά οι παρεχόμενες υπηρεσίες πρέπει να είναι προσεκτικά επιλεγμένες. Πα

ρόλες όμως τις δυσκολίες ο κύριος Φωτιάδης και το επιτελείο του θεώρησαν ότι η Μονή Ρογκοβού στο Τσεπέλοβο είναι ο καταλληλότερος χώρος για την πραγματοποίηση του Συνεδρίου.

Η επιλογή του Μοναστηριού να φιλοξενήσει τις αξιόλογες επιστημονικές προσωπικότητες του Συνεδρίου ασφαλώς και δεν ήταν τυχαία. Εδώ πριν δύο περίπου αιώνες χτίστηκε το όραμα για την ίδρυση ενός Πανεπιστημίου στην Ήπειρο. Τα προνόμια που είχαν δοθεί επί Τουρκοκρατίας στο Ζαγόρι το κατέστησαν αυτόνομο και η Μονή Ρογκοβού προοριζόταν να γίνει Πανεπιστήμιο και έδρα πολιτικού και θρησκευτικού αρχηγού του Ζαγορίου. Ευελπιστούμε ότι το Συνέδριο αυτό θα αποτελέσει την αρχή μιας σειράς επιστημονικών συνεδρίων και πνευματικών εκδηλώσεων σ' έναν τόπο όπου πριν πολλά χρόνια υπήρχαν ανάλογα ανησυχίες και οράματα.

Η επιστημονική αξία του Συνεδρίου είναι αναμφισβήτητη πολύ μεγάλη. Οι παρουσιάσεις ήταν πολύ καλές και πολύ υψηλό επίπεδο συνδυάζοντας την ακουστική αλλά και την οπτική εικόνα με τη βοήθεια του projector. Εντυπωσιακή ήταν και η συμμετοχή πολλών νέων επιστημόνων τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό και πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι οι επιστήμονες ήταν άριστοι γνώστες του αντικείμενου τους και θα μπορούσαν, όπως χαρακτηριστικά μας είπε ο κύριος Φωτιάδης, να είναι νομπελίστες. Όλες οι δραστηριότητες γίνονταν στη Μονή και έτσι δόθηκε η δυνατότητα στους συνέδρους να συζητήσουν με άλλους επιστήμονες, να ανταλλάξουν απόψεις, να δημιουργήσουν συνεργασίες.

Εκτός απ' αυτή τη δυνατότητα τους δόθηκε και η ευκαιρία να απολαύσουν από κοντά τοπία σπάνιας φυσικής ομορφιάς και καλαισθητό αρχιτεκτονικό σχεδιασμό και να θαυμάσουν την πνευματική κληρονομιά του Ζαγορίου που κάνει εμάς τους νεώτερους να νιώθουμε περήφανοι που καταγόμαστε από αυτό τον τόπο. Επισκέφτηκαν την έκθεση φωτογραφίας «Ευρωπαϊά» του Γάλλου

Henri Cartier Bresson στη Ριζάρεια Σχολή, περπάτησαν στην υπέροχη από αρχιτεκτονική άποψη Σκάλα του Βραδέτου, ένωσαν δέος και θαυμασμό αντικρίζοντας τη χαράδρα του Βίκου, μεταφέρθηκαν νοερά σε μια άλλη εποχή βλέποντας τις στάνες των Σαρακαταναίων και «Εξοκούρα» το βλεμάκι και τη σκέψη τους με τόπια που συνδυάζουν αξεπέραστη φυσική ομορφιά και αξιόλογη ιστορία και

παράδοση.

Το Συνέδριο αυτό είχε την εξής ιδιαίτερη. Μαν αφιερωμένο στον κύριο Χρήστο Μασσαλά, ο οποίος υπήρξε πρυτάνης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και νυν πρόεδρος του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Η εκδήλωση που έγινε προς τιμήν του πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του επιστημονικού συνεδρίου και σε μια ειδική τελετή την 1η μέρα. Την πρώτη μέρα του συνεδρίου έγινε λειτουργία στο Μοναστήρι, όλοι απόλαυσαν το αξιόλογο αυτό Βυζαντινό κτίσμα και ευχήθηκαν η Πολιτεία και η Αρχαιολογία να προχωρήσουν στην άμεση αποκατάσταση αυτού του μνημείου. Αμέσως μετά τον εκκλησιασμό παρουσιάστηκε το επιστημονικό έργο του κυρίου Μασσαλά από την κυρία Κυριακή και η πορεία του στη ζωή μέσα από ένα πολυμεσικό αφιέρωμα με φωτογραφίες και βίντεο που μεταφέρθηκαν ασύρματα με δηλώσεις του υπουργού Παιδείας του κ. Ευθυμίου, της κυρίας Δημακοπούλου, της κυρίας Μπακογιάννη και άλλων. Ακολούθησαν οι ομιλίες του νυν πρύτανη κυ

ρίου Δήμου, του νομάρχη κυρίου Κακριμάνη, του δημάρχου Κοζάνης και βεβαίως το καλωσόρισμα του δημάρχου Τύμβου και του κυρίου Σοκοβέλου. Ήταν μια πραγματικά σεμνή τελετή για έναν καταξιωμένο άνθρωπο και αξιόλογο επιστήμονα.

Οι σύνεδροι δεν περιορίστηκαν μόνο στις επιστημονικές τους συζητήσεις. Γευτήκαν την υπέροχη ζαγοριαία κουζίνα κι ενθουσιάστηκαν από την φιλοξενία των κατοίκων διασκεδάζοντας μαζί τους τόσο στο χώρο του μοναστηριού όσο και στην κεντρική πλατεία του Τσεπέλοβου. Ήταν ένα πολύ καλά προετοιμασμένο συνέδριο και οι άνθρωποι που εργαζόταν γι' αυτό έφεραν σε πέρας ένα πολύ δύσκολο έργο διότι υπήρχαν κάποιες δυσκολίες, οι οποίες όμως αντιμετωπίστηκαν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Θα θέλαμε να εκφράσουμε τα ειλικρινή μας συγχαρητήρια σε όλους τους φορείς που συνεργάστηκαν για τη διεξαγωγή ενός αξιόλογου επιστημονικού συνεδρίου, του οποίου τα πορίσματα θα βοηθήσουν το σύγχρονο άνθρωπο στην καλύτερη των συνθηκών της ζωής του. Τα συγχαρητήριά μας κι ένα μεγάλο ευχαριστί στον κύριο Δημήτρη Φωτιάδη που επέλεξε το χωριό μας ως τόπο πραγματοποίησης του συνεδρίου και τις καλύτερες ευχές μας για επιτυχία στο ήδη αξιόλογο επιστημονικό του έργο. Είναι πολύ ενθαρρυντικό το γεγονός ότι το Ινστιτούτο Βιοιατρικής Τεχνολογίας που αποτελεί το εργαστήριο του Τμήματος Πληροφορικής είναι το μεγαλύτερο εργαστήριο που υπάρχει στην Ευρώπη. Πρόκειται για εργαστήριο πληροφρονικό που συνδυάζει και την ιατρική τεχνολογία και μας χαροποιεί το γεγονός ότι αυτό βρίσκεται στα Γιάννενα.

Πιστεύουμε κι ελπίζουμε να αποτελέσει το χωριό μας και η περιοχή μας τόπο διεξαγωγής ανάλογων συνεδρίων και πνευματικών εκδηλώσεων, γιατί έχουμε την πεποίθηση και τη βεβαιότητα ότι η ομορφιά, η ιστορία και η παράδοση των Ζαγορωχωριών δίνουν κύρος στην περιοχή μας και στη χώρα μας.

Φαίδρα Τσαβαλά Φιλολόγος

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ ΛΙΓΚΙΑΔΩΝ

Πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή το πρωί 5 Οκτωβρίου 2003 στους Λιγκιάδες οι εκδηλώσεις μνήμης για το ολοκαύτωμα του χωριού από τα γερμανικά στρατεύματα κατοχής στις 3 Οκτωβρίου του 1943, με την παρουσία εκπροσώπων της γερμανικής πρεσβείας στη Αθήνα.

Οι εκδηλώσεις τελέσταν υπό την αιγίδα της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Ιωαννίνων και της τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων και έγιναν με τη συνεργασία του Δήμου Περάματος, του Εκπολιτιστικού Συλλόγου και του Δασικού Συνεταιρισμού του χωριού.

Αρχικά πραγματοποιήθηκε επιμνημόσυνη δέηση στο Ναό του Αγίου Γεωργίου και στη συνέχεια έγιναν τα εγκαίνια του νέου μνημείου των πεσόντων για να ακολουθήσει δεξίωση του Πολιτιστικού Συλλόγου το χωριού.

Στην εκδήλωση παραβρέθηκε εκπροσωπώντας τη γερμανική πρεσβεία στην Αθήνα και τον Γερμανό πρόξενό κ. Σπίγκελ, ο δεύτερος στην ιεραρχία της πρεσβείας, κ. Κρεπ. Ο κ. Κρεπ εξέφρασε τη λύπη για το ολοκαύτωμα αναφέροντας χαρακτηριστικά ότι «στο όνομα του γερμανικού λαού διαπράχθηκαν εγκλήματα τον καιρό του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου» και δήλωσε συγκινημένος για την παρουσία δύο από τους επιζώντες του ολοκαυτώματος, του κ. Παναγιώτη Μπαμπούσκα, που γλίτωσε όντας μωρό από τις γερμανικές ξιφολοήγες και της κ. Αναστασία Μπατσέση-Φούκα, η οποία τον καιρό της θηριωδίας ήταν 17 χρονών.

Παράλληλα εκτός από την τοπική αρχές οι οποίες τίμησαν με την παρουσία τους τις εκδηλώσεις, στις εκδηλώσεις βρέθηκαν και εκπροσωπώντας τη γερμανική κατοχή. Από τα Καλάβρυτα, το Δίστομο, τον Χορτιάτη, το Κοιμημένο της Άρτας, τη Μουσιωτίτσα, την Παραμυθιά, το Βέρμιο.

Την ΙΛΕΞ και το περιοδικό «το Ζαγόρι μας» εκπροσώπησαν τα μέλη του Δ. Σ. Λιγιά Διμή Γκέκης και Κ.Δ. Χριστοδούλου.

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΩΝ ΔΗΜΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

ΨΗΦΙΣΜΑ

Μονής και ελπίζουν και αναμένουν να τις δουν πραγματοποιούμενες στο άμεσο μέλλον.

4. Δεν εξετάζουν τους λόγους που οδήγησαν στην Μητροπολή μας στην ολέθρια για τον τόπο τους απόφαση διακοπής της λειτουργίας του Μοναστηριού, γιατί σαν καλοί Χριστιανοί πιστεύουν πως τέτοιες άστοχες και βεβιασμένες ενέργειες, που προκαλούν το κοινό αίσθημα, μπορούν να αποφευχθούν όταν πρυτανεύει η πατρική συγκοινωνία και η χριστιανική μετάνοια.

5. Ανησυχούν βαθύτατα, γιατί με την εγκατάλειψη θα κινδυνεύσει άμεσα ο οπάνιος Ιερός Ναός, αφού η στέγη του θέλει επειγόντως αντικατάσταση και θα καταστραφούν όσα θαμιάσια δημιουργήθηκαν από τον Άγιο Πρωτοσύγκελο, την απομακρυνθείσα αδελφότητα και τις δωρεές των πιστών.

6. Παρακαλούν να επαναλειουργηθεί άμεσα η Ιερά Μονή με όπια αδελφότητα εγκρίνει η Μητρόπολη μας, αν και επιθυμούν να βρεθεί η χρυσή τομή, να λησμονηθούν οι όποιες διενέξεις και παρεξηγήσεις και να επανέλθει η απομακρυνθείσα αδελφότητα, η οποία τόσα πρόσφερε όχι μόνο στην

ανάσκηρτη της Ι. Μονής αλλά και στους ηλικιωμένους και ανήμπορους κατοίκους της περιοχής.

7. Καλούν το δραστήριο και ικανότατο πρωτοσύγκελο κ. Φιλόθεο Δεδε, του οποίου αναγνωρίζουν το μεγάλο ενδιαφέρον και την πολύτιμη προσωπική του συμβολή στην επαναλειτουργία της Μονής και την παρακαλούν θερμά να σταθεί μακριά από πικρίες και να επιδείξει και πάλι το αρχικό δημιουργικό του ενδιαφέρον.

8. Επειδή από την επίταξη σωτήρη και αδιαφορία έχουν καταστεί δυσπιστοί και άκρως επιφυλακτικοί ομόφωνα συστημένοι Επιτροπή αποτελούμενη από τους: α) Γεώργιο Δούβλη, αντιπρόεδρο της Εκκλησιαστικής Επιτροπής του χωριού, β) Παναγιώτη Τσομάνη Δημοτικό Συμβούλιο, γ) Αλέξιο Κατσούρη, εκπρόσωπο του Τοπικού Συμβουλίου, δ) Ευάγγελο Παπγιώτη, εκπρόσωπο του Πολιτιστικού Συλλόγου του χωριού, για την παρακολούθηση του θέματος, με εκπροσώπηση τους στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη τους κ.κ. Μιχαήλ Ξάνθε, συνταξιούχο Εκπαιδευτικό και Βασίλειο Λαμπρίδη συνταξιούχο Ασφαγίτη, αντίστοιχα, για το συντονισμό των

ενεργειών των εκεί διαβιούντων συγχοριανών τους.

9. Καλούν όλους τους φορείς του Ζαγορίου, Δημάρχους και Δημοτικά Συμβούλια, Τοπικά Συμβούλια, τη Ριζάρεια Εκκλησιαστική Σχολή, την ΙΛΕΞ την Ένωση Ζαγοριωτών Αθηνών, το Συνδεδεμένο Ζαγοριωτών Ιωαννίνων και όλους τους πολιτιστικούς φορείς, να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων και με συγκεκριμένες ενέργειες να αποδείξουν ότι πρώτο μέλημα τους και καθήκον τους είναι η διατήρηση της παράδοσης και η διάσωση των πολύτιμων μνημείων μας.

10. Το παρόν ψηφίσμα να σταλεί στην Ιερά Μητρόπολη Ιωαννίνων και σ' όλους τους πιο πάνω αναφερόμενους φορείς και να δημοσιευθεί στον ημερήσιο τύπο Ιωαννίνων, την Εφημερίδα «Το Ζαγόρι μας» και τα «Ζαγοριακά Νέα Αθηνών».

11. Τέλος εξουσιοδοτούν τη συσταθείσα Επιτροπή να προβεί σ' όλες τις επιβαλλόμενες από τη σοβαρότητα του θέματος ενέργειες και σε αμοιβαία συνεργασία με την Ι. Μητρόπολη να εξαντλήσουν κάθε δυνατότητα για την άμεση επαναλειτουργία της Ι. Μονής Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Άνω Πεδινών.

Σημείωση Σύνταξης: Σχετικά με τις αμοιβαίες επικρίσεις προς το «Ζ» από κάποιους στην παραπάνω Γ. Συνέλευση, θα αναφερθούμε στο επόμενο τεύχος.

Το μεγάλο πολιτιστικό γεγονός

«ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ» ΤΟΥ ΚΑΡΤΙΕ - ΜΠΡΕΣΟΝ ΣΤΟ ΡΙΖΑΡΕΙΟ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙΟΥ

Τα εγκαίνια, ο καλλιτέχνης και το έργο του

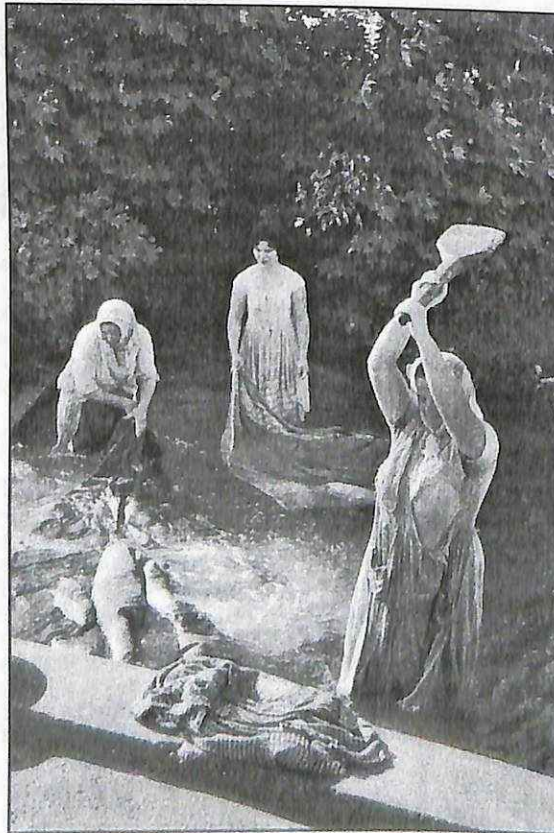

Το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο στο Μονοδένδρι.

Με την περίφημη Έκθεση «οι Ευρωπαίοι» του μεγαλύτερου στον κόσμο εν ζωή φωτογράφου Ανρί Καρτιέ - Μπρεσσόν, η οποία εγκαινιάστηκε στις 12 Σεπτεμβρίου τ.ε. στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου, επιβεβαιώθηκε κατά τον πιο πανηγυρικό και παραστατικό τρόπο η εξέλιξη αυτού του Κέντρου σε σύγχρονο και μεθοδικά σχεδιασμένο βραχίονα πολιτιστικού τουρισμού από τον οποίο ωφελείται η ευρύτερη περιοχή των Γιαννίνων κι όχι μόνο το Ζαγόρι.

ρουν πληροφορίες για τη συγκεκριμένη έκθεση αλλά και για να μάθουν ποια είναι η επόμενη, τι ενδιαφέρον ετοιμάζει για το άμεσο μέλλον το Ριζάρειο Ίδρυμα.

Αλλά για να επανέλθουμε στο κύριο θέμα αυτού του ρεπορτάζ, στα εγκαίνια της Έκθεσης «Οι Ευρωπαίοι» του Μπρεσσόν έδωσαν το

Ήπειρος

παρόν τα πιο γνωστά ονόματα της δημόσιας, πνευματικής και κοινωνικής ζωής των Γιαννίνων και του Ζαγορίου.

Χαιρετίζοντας την εκδήλωση από μέρους του Ριζαρείου Ίδρυματος ο κ. Α. Κίτσος αναφέρθηκε στην αξία και τη σημασία της Έκθεσης, καθώς και στις επίπονες προσπάθειες για τη «μεταφορά» της στο Μονοδένδρι - απτό δείγμα πολιτιστικής αποκέντρωσης- και την εξεύρεση των σχετικών οικονομικών μέσων από πηγές της ιδιωτικής πρωτοβουλίας.

Καταλήγοντας ο κος Άγγελος Κίτσος ανακοίνωσε ότι εντός των ημερών αρχίζει η εκτύπωση του μνημειακού Βιβλίου Τέχνης «Ζαγορισίων Βίος», του οποίου η επίσημη παρουσίαση θα γίνει στις 6 Νοεμβρίου στην Παλιά Βουλή στην Αθήνα και ότι επίσης, μέσα στον επόμενο χρόνο, θα δημιουργηθεί στο χώρο των κεντρικών γραφείων της Ριζαρείου επί της οδού Βασιλίσσης Σοφίας πρότυπο εκθεσιακό κέντρο και τόπος συνάντησης μικρών ομάδων, που προβλέπεται να εξυπηρετήσει πολλαπλά την Ήπειρο.

Μετά τον κ' Άγγελο Κίτσο μίλησε στην τελετή των εγκαινίων της έκθεσης Bresson η κα Μάρτα Νταό, Διευθύντρια Πολιτιστικών Εκδηλώσεων του Διεθνούς Πρακτορείου Magnum, η οποία ήρθε ειδικά από το Παρίσι για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Η κα Νταό εξέφρασε τον ενθουσιασμό της για τις ομορφιές της πόλης των Γιαννίνων και της περιοχής μας, καθώς και για το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο με την άψογη οργάνωση και λειτουργία του, και προδιέγραψε ορισμένες από τις δυνατότητες συνεργασίας του Magnum και του Ριζαρείου Εκθεσιακού Κέντρου Μονοδενδρίου. Στη συνέχεια η εκλεκτή καλεσμένη αναφέρθηκε στη ζωή και στο έργο του Bresson, ενώ ο κος Γιάννης Δήμου, επιμελητής της έκθεσης και Γενικός Διευθυντής του φωτογραφικού πρακτορείου «Άπειρος», εκλείσε την τελετή με ειδικότερες επισημάνσεις των καλλιτεχνικών και αισθητικών θέσεων του Bresson.

Η Έκθεση «οι Ευρωπαίοι» περιλαμβάνει 140 φωτογραφίες και θα διαρκέσει μέχρι τις 12 Ιανουαρίου 2004.

Οι επισκέπτες της έκθεσης Bresson στο Μονοδένδρι θα έχουν τη μοναδική ευκαιρία να απολαύσουν μερικές από τις ωραιότερες, ποιοτικότερες αλλά και ρεαλιστικότερες φωτογραφίες όλων των εποχών που θα τους χαράχθουν ανεξίτηλα στη μνήμη.

Όμως οι φωτογραφίες του Bresson έχουν και μεγάλη ιστορική σημασία γιατί έχουν αποτυπώσει μερικά από τα πιο σημαντικά συμβάντα στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, κατά την περίοδο 1930-1970, μαζί με σκηνές του καθημερινού βίου των κατοίκων της, μέσα από τις οποίες ανακαλύπτει κανείς τα κοινά χαρακτηριστικά, τις κοινές συνήθειες, τις κοινές αξίες τους, αλλά και τις ιδιαιτερότητες των επί μέρους περιοχών της.

Ο αναγνώστης της εφημερίδας μας μπορεί στις διπλανές στήλες να αντιληθεί περισσότερα στοιχεία για τη ζωή και το έργο του μεγάλου καλλιτέχνη Ανρί Καρτιέ - Μπρεσσόν εκτιμώντας έτσι καλύτερα και βαθύτερα την αξία των ασυγκρίτων δημιουργημάτων του που εκτίθενται στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου.

Ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ

Με αφορμή τα καλλιτεχνικά γεγονότα στο Μονοδένδρι

Το μεγαλύτερο πολιτιστικό γεγονός του φετινού καλοκαιριού στο Ζαγόρι, ήταν τα εγκαίνια της φωτογραφικής Έκθεσης «Οι Ευρωπαίοι» του διάσημου Γάλλου φωτογράφου Ανρί Καρτιέ Μπρεσσόν, που έγιναν στις 12 Σεπτεμβρίου στο Μονοδένδρι και που σχετικό ρεπορτάζ παρουσιάζεται στη διπλανή στήλη.

Επ' ευκαιρία εμείς θα αναφερθούμε στην τεράστια συμβολή του Ριζαρείου Ίδρυματος γενικά στη διοργάνωση τέτοιου είδους καλλιτεχνικών εκδηλώσεων

Το Ριζάρειο Ίδρυμα, παράλληλα με το πολυσχιδές κοινωνικό έργο, το οποίο επιτελεί με συνέπεια και περισσή φροντίδα επί ενάμιση και πλέον αιώνων, τα τελευταία χρόνια ανέπτυξε ένα ευρύ φάσμα πολιτιστικών δραστηριοτήτων, που του δίνουν μια ξεχωριστή υπόσταση και αξία ανάμεσα στα άλλα κληροδοτήματα της χώρας μας.

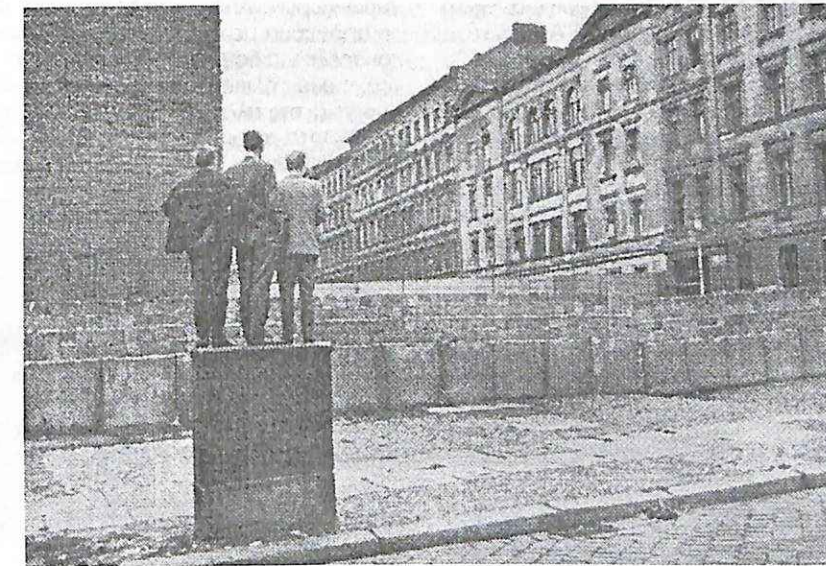
Με τις εκδηλώσεις αυτές που έγιναν ως τώρα στο Μονοδένδρι και θα συνεχίσουν να γίνονται στο μέλλον η φήμη της Ριζαρείου Ξεπέρασε τα όρια της ελληνικής επικράτειας και σήμερα το Ριζάρειο Ίδρυμα απόκτησε μια αμφίδρομη σχέση -στον τομέα κυρίως της φωτογραφίας- με μεγάλα καλλιτεχνικά πρακτορεία και πολιτιστικούς φορείς του εξωτερικού από το Λονδίνο ως τη Μόσχα, το Παρίσι και τη Γενεύη ανταλλάσσοντας συχνά προϊόντα υψηλής κουλτούρας και πολιτισμού. Το Μονοδένδρι γενέτειρα των Μεγάλων Ευεργετών αδελφών Ριζάρη αναδείχθηκε σαν ένας τόπος με ξεχωριστή πολιτιστική ακτινοβολία. Το Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο Μονοδενδρίου όπου φιλοξενούνται οι διάφορες εκθέσεις «μεταβάλλεται σταδιακά και με πολλή επιτυχία», όπως πολύ επιτυχημένα γράφτηκε στην εφημερίδα

«Καθημερινή», «σε έναν μοχλό πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης προωθώντας με τόλμη μια πολιτική αποκέντρωσης».

Και αυτό είναι μια πραγματικότητα για την περιοχή μας αλλά και γενικότερα για τον ευρύτερο Ηπειρωτικό χώρο δημιουργώντας τις ανάλογες συν-

μαυρης φωτογραφίας διάσημων καλλιτεχνών φωτογράφων.

Και απόδειξη το γεγονός ότι στο Μονοδένδρι ανεγείρονται αυτή την περίοδο πέντε νέοι τουριστικοί ξενο-νες, που προστίθενται στους ήδη υπάρχοντες άλλους οκτώ στο είδος τους.

«Οι Ευρωπαίοι» του Καρτιέ Μπρεσσόν στο Ριζάρειο Εκθεσιακό Κέντρο στο Μονοδένδρι.

θήκες για την προσέλευση μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών δείχνοντας ένα πρότυπο πολιτιστικού τουρισμού.

Και αυτό διαπιστώνεται από την κατακόρυφη αύξηση των επισκεπτών που καταφθάνουν καθημερινά στο Μονοδένδρι για να θαυμάσουν από κοντά τις υπέροχες φυσικές ομορφιές του τόπου μας και παράλληλα ν' απολαύσουν το μαγικό κόσμο της ασπρό-

Μια μοναδική περίπτωση για ένα χωριό απομακρυσμένο από τα μεγάλα αστικά κέντρα με τέτοια εξέλιξη. Και είναι βέβαιο, πως ένας τόπος που αναπτύσσει πολιτισμό είναι σίγουρο πως θα αναδειχτεί και θα προοδεύσει.

Από επίσημα στοιχεία, που κρατούνται στο Εκθεσιακό Κέντρο (πωλήσεις εισιτηρίων, φωτογραφικών λευκωμάτων, αφισών κ.λπ.) μόνο το καλοκαίρι του 2003 πέρασαν πάνω από 2.500 επισκέπτες από το Κέντρο χωρίς να συναριθμούνται στα παραπάνω νούμερα οι επισκέπτες, που μίληκαν στον εκθεσιακό χώρο χωρίς εισιτήριο (μαθητές-παιδιά, φίλοι, καλεσμένοι). Το Ριζάρειο Ίδρυμα με αυτή τη δραστηριότητα και το πωλητήριο προϊόντων του χειροτεχνικού Κέντρου, που λειτουργεί παράλληλα σε παρακείμε-

νο χώρο με το Εκθεσιακό Κέντρο, έχει επιτύχει να δημιουργήσει ένα δίκτυο για την εισροή σημαντικών εσόδων τώσων χρήσιμων για τη λειτουργικότητα και συντήρηση αυτών των Κέντρων.

Ενας ικανός αριθμός εξάλλου προσώπων ζει και εργάζεται εκεί και δίνει μια ζωντάνια στο χωριό σε καθημερινή βάση.

Και η αναφορά μας αυτή γίνεται μόνο για τις δραστηριότητες του Ριζαρείου Ίδρυματος στο Μονοδένδρι. Για την Αθήνα δεν θα μιλήσουμε αυτή τη φορά. Το πολυμελές Διοικητικό Συμβούλιο του Ίδρυματος με πρωτεργάτη τον εκλεκτό συμπατριώτη μας Ισοβίο μέλος του και του προέδρου του Άγγελου Κίτσου, έθεσαν υψηλούς στόχους για την περαιτέρω δραστηριοποίηση και ανάπτυξη του κληροδοτήματος.

Και θα ήταν σοβαρή παράλειψη εν προκειμένω αν δεν αναφερόμαστε και σε μια άλλη επίπονη και συνεχή προσπάθεια του κ. Άγγελου Κίτσου για την έκδοση ως τώρα μνημειωδών εκδόσεων ιστορικών και καλλιτεχνικών λευκωμάτων, που οι πωλήσεις τους ξεπέρασαν κάθε προδοκία, με αποτέλεσμα οι πρόδοι για το Ίδρυμα να ανέρχονται σε δεκάδες εκατομμύρια δραχμές.

Αξίζουν πραγματικά δίκαιοι έπαινοι σ' όσους μοχθούν κοντά στον Άγγελο για την πραγμάτωση ενός τεράστιου και μοναδικού πολιτιστικού έργου για την επαρχία, περιφέρεια όπως συνηθίζεται να αποκαλείται τώρα η επαρχία. Η γενέτειρα των Ριζάρων το Μονοδένδρι σεμνύνεται για τα αξία τέκνα της και ασφαλώς η ψυχή των Μεγάλων Ευεργετών μας θα ανάλαττα γι' αυτή την εξέλιξη και πρόοδο του κληροδοτήματός τους. Και τελειώνοντας τη σύντομη αυτή αναφορά για τις πολιτιστικές δραστηριότητες του Ριζαρείου Ίδρυματος ως υποσχεθήσαμε το επόμενο ραντεβού μας στην Αθήνα (6 Νοεμβρίου) σ' ένα επίσης μεγάλο καλλιτεχνικό γεγονός -την παρουσίαση του βιβλίου τέχνης «Ζαγορισίων Βίος» που θα συγκινήσει κάθε Ζαγορίσιο.

Σάββας Θεοδώρου

Μία ζωή για τη φωτογραφία

Ο Μπρεσσόν γεννήθηκε το 1908 στο Παρίσι και από την εφηβική του ηλικία έδειξε ενδιαφέρον για τη ζωγραφική και το σουρεαλισμό. Από το 1931 ταξίδεψε στην Ευρώπη. Το 1936 δουλεύει με βοηθός μαζί με τον σκηνοθέτη Ζαν Ρενουάρ (στο «Μία μέρα στην Εξοχή») δείχνοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για το σινεμά. Υπερασπίζεται τους Δημοκρατικούς στον εμφύλιο της Ισπανίας ενώ το 1940 φυλακίζεται από τους Ναζί και καταφέρνει να δραπετεύσει το 1943. Τότε μέσα στην αντίσταση καταφέρνει να φωτογραφίσει

διάσημους όπως ο Ματίς, ο Πικάσο, ο Μπρακ κ.α. Φωτογραφίζει συνεχώς. Με την απελευθέρωση συνεχίζει να ασχολείται με το σινεμά ενώ εκθέτει και φωτογραφίες του. Το 1947 θα δημιουργήσει το διάσημο πρακτορείο Magnum μαζί με τους επίσης γνωστούς Robert Capa, David Seymour, William Vandivert George Rodger. Το 1948-50 φτάνει στην Απω Ανατολή ενώ φωτογραφίζει και τον Γκάντι πριν πεθάνει. Το 1952 βγάζει πρώτο του βιβλίο με εκδότη τον γνωστό στην Ελλάδα Τριάντ, αργότερα του επιτρέπεται να φωτογραφίσει στη Σοβιετική Ένωση ενώ το 1955 γίνεται η έκδοση των «Ευρωπαίων». Συνεχί ταξίδι σε Κίνα, Ινδία, Σοβιετική Ένωση, μεγάλες εκθέσεις (το 1987 στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στη Νέα Υόρκη), μεγάλα βραβεία. Το 2002 ιδρύεται το ίδρυμα. Συνεχίζει να ασχολείται με τη ζωγραφική.

Το εκδοτικό γεγονός της χρονιάς

«ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ ΒΙΟΣ»

Έκδοση Ριζαρείου Ίδρυματος - Ίδρυματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος»

Στις 6 Νοεμβρίου η επίσημη παρουσίαση

Στην αίθουσα της Παλιάς Βουλής θα γίνει στις 6 Νοεμβρίου η παρουσίαση του βιβλίου Τέχνης «Ζαγορισίων Βίος», το οποίο εκδίδει το Ριζάρειο Ίδρυμα με χορηγία του Ίδρυματος «Σταύρος Σ. Νιάρχος».

Πρόκειται για μια μνημειακή έκδοση, πραγματική «κιβωτό μνήμης», η οποία δεν έχει ομοιότητα με κανένα προηγούμενο λεικώμα ή έντυπο γύρω από το Ζαγόρι.

Το «Ζαγορισίων Βίος» είναι δίγλωσση έκδοση (Ελληνικά-Αγγλικά) και περιλαμβάνει 430 σελίδες από τις οποίες οι 400 περίπου καλύπτονται από σπάνια φωτογραφικά ντοκουμέντα της περιόδου 1860-1960, που ανήκουν σε αρχαία ιδιωτών, ιδρυμάτων και μοναστείων. Το μεγαλύτερο μέρος του φωτογραφικού υλικού προβάλλεται για πρώτη φορά, είναι δε κατανεμημένο σε 10 θεματικές ενότητες. Η υπόλοιπη ύλη του βιβλίου περιλαμβάνει σύντομη ιστορική επισκόπηση του Ζαγορίου, χρονολόγιο και βιβλιογραφία.

Η εκτίμηση όσων ειδικών είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την σχεδίαση του «Ζαγορισίων Βίος» είναι ότι πρόκειται για ένα από τα ωραιότερα και πιο περιεκτικά σε φωτογραφικά ντοκουμέντα βιβλία, τα οποία έχουν ποτέ εκδοθεί για «Μικρές Πατριδες», και από την πλευρά αυτή, επικειμένων και των εορτών των Χριστουγέννων, το Ριζάρειο Ίδρυμα επιφυλάσσει ένα από τα ωραιότερα δώρα στους Ζαγορισίους και το «πολυπόητο» Ζαγόρι των Εθνικών Ευεργετών αδελφών Μάνθου και Γεωργίου Ριζάρη.

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ και ΝΕΑ του ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΩΝ - ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ 2003

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ασπραγγέλων πραγματοποίησε το φετινό καλοκαίρι σειρά εκδηλώσεων που σε γενικές γραμμές στέφθηκαν με επιτυχία και έδωσαν ένα ελπιδοφόρο μήνυμα για το μέλλον, αφού αποδείχθηκε στην πράξη πως η εθελοντική προσφορά των μελών του και η ενεργός συμμετοχή τους είναι δεδομένη και αποτελεί την κινητήρια δύναμη όλων των προσπαθειών.

● Την Κυριακή 20 Ιουλίου οι Ασπραγγελιώτες τιμήσαν με την παρουσία τους τις εκδηλώσεις μνήμης για τα 60 χρόνια από το ολοκαύτωμα του χωριού μας από τα γερμανικά στρατεύματα (15 Ιουλίου 1943). Στις 11 π.μ. πραγματοποιήθηκε στον πυροπολημένο ναό του Αγίου Νικολάου η καθιερωμένη ετήσια επιμνημόσυνη δέηση και μέσα σε φορτισμένη συναισθηματικά ατμόσφαιρα εκφωνήθηκε σύντομη ομιλία από το δάσκαλο Θω-

θαν, οι επισκέπτες του χωριού μας εντυπωσιάστηκαν από το «πέτρινο μεγαλείο», όπως εύστοχα χαρακτήρισε κάποιος στο βιβλίο εντυπώσεων την εικόνα της Δοβράς πριν την καταστροφή. Η έκθεση έμεινε ανοιχτή για το κοινό έως τις 20 Αυγούστου και την επισκέφθηκαν πάνω από 600 άτομα, αφού προσέκλυσε εκτός από τους Ασπραγγελιώτες, πολλούς Ζαγορίσιους, Γιαννιώτες αλλά και τουρίστες (Ελληνες και αλλοδαπούς) που παραθέριζαν στην περιοχή του Ζαγορίου. Απέσπασε δε πολύ θετικές κριτικές στον τύπο των Ιωαννίνων και χαρακτηρίστηκε ιδιαίτερα αξιόλογη προσπάθεια για έναν μικρό και με περιορισμένες δυνατότητες σύλλογο.

Το Δ.Σ. του συλλόγου θεωρεί υποχρέωσή του να ευχαριστήσει όλους όσους συνέβαλαν στην ευόδωση αυτής της προσπάθειας. Ιδιαί-

τεκοί συγχωριανοί μας ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα του Πολιτιστικού Συλλόγου και συμμετείχαν σε εθελοντική εργασία καθαρισμού και εξωραϊσμού της πλατείας και των γύρω χώρων. Από νωρίς το πρωί ως το απόγευμα με άριστη συνεργασία και όρεξη για δουλειά Ασπραγγελιώτες κάθε ηλικίας ανέδειξαν την ομορφιά της πλατείας απομακρύνοντας χόρτα και μπάζα που είχαν συσσωρευτεί εκεί.

● Την Τετάρτη 13 Αυγούστου ο Δήμος Κεντρικού Ζαγορίου σε συνεργασία με τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ασπραγγέλων φιλιξένησε και παρουσίασε στους Ασπραγγελλούς συγκρότημα χορευτών από τη Σερβία, στα πλαίσια πολιτιστικών ανταλλαγών που προωθεί ο Σύνδεσμος Ελληνοσερβικής Φιλίας του Νομού Ιωαννίνων. Σε μια καταπληκτική βραδιά και μπροστά σε πολυπληθές κοινό

λών καθώς και όλες τις συγχωριανές μας που δάνεισαν τα σικούνια τους για αυτή την εμφάνιση.

● Ο «Αστέρας Ασπραγγέλων», η ποδοσφαιρική μας ομάδα συμμετείχε και φέτος στο τοπικό πρωτάθλημα και πραγματοποίησε αξιοπρεπή εμφάνιση. Οι παίκτες μας έμειναν ωστόσο δυσαρστημένοι από την όλη διοργάνωση αφού οι κανονισμοί που ίσχυαν δημιούργησαν αδικίες. Ευχόμαστε του χρόνου το πρωτάθλημα να είναι δικαιότερο και να δώσει τη δυνατότητα στις ομάδες να παίξουν Ποδόσφαιρο.

● Το Σάββατο 16 Αυγούστου στις 7 μ.μ. πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δήμου Κεντρικού Ζαγορίου η τακτική γενική συνέλευση του Συλλόγου που είχε προγραμματιστεί για τις 9 Αυγούστου και είχε αναβληθεί λόγω έλλειψης απαρτίας. Τα θέματα ημερήσιας

μά Καραγιάννη. Στη συνέχεια στην πλατεία του χωριού, στην αίθουσα που πριν λίγα χρόνια στέγαζε το Ταχυδρομείο πραγματοποιήθηκαν από το Δήμαρχο Κ. Ζαγορίου Γαβριήλ Παπαναστασίου τα εγκαίνια έκθεσης φωτογραφίας με θέμα: «Φωτογραφικό σεργιάνι στην ιστορία των Ασπραγγέλων, με τη συμπλήρωση 60 χρόνων από το ολοκαύτωμά τους.»

Η έκθεση αυτή είχε ως στόχο ένα σύντομο οδοιπορικό στην ιστορία του χωριού μας. Ο επισκέπτης ταξιδεύοντας μέσα από 75 περίπου φωτογραφίες έζησε τη Δοβρά στην ακμή της, συγκινήθηκε από την καταστροφή της και θαύμασε την αναγέννησή της. Οι παλιότεροι Ασπραγγελιώτες θυμήθηκαν, οι νεότεροι έμα-

τερα δε, τον καθηγητή της Σχολής Καλών Τεχνών κ. Βασιλή Καζάκο που είχε την καλλιτεχνική επιμέλεια της έκθεσης και βοήθησε με τις πολύτιμες συμβουλές και την προσωπική εργασία του για την αισθητικά αρτιότερη παρουσίαση των φωτογραφιών, τον κ. Μιχάλη Κομπάρο που παραχώρησε την αίθουσα στην οποία φιλοξενήθηκε η έκθεση, του κ. Δημήτρη Μπίκα που είχε την επιμέλεια του φωτισμού και των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων, τον κ. Φρίξο Τσολάκη που μαζί με τους νέους του χωριού, πάντα πρόθυμος, εργάστηκε για τον καλλωπισμό της αίθουσας, τον κ. Φωκίωνα Καψάλη που μας εμπιστεύθηκε το πολύτιμο φωτογραφικό του αρχείο από το οποίο προήλθε και το μεγαλύτερο μέρος των φωτογραφιών που εκτέθηκαν, τους κυρίους Φρίξο Τζιόβα, Μάκη Κομπάρο και Κώστα Καρβούνη από τους οποίους προήλθαν οι υπόλοιπες φωτογραφίες και τους Ζαγορίσιους επιχειρηματίες κ.κ. Κρρά Πολύβιο και Παπαχρήστο Ιωάννη που συνέβαλαν με τις προσφορές τους στον καλλωπισμό της αίθουσας.

Θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε τον Ριζάρειο Ίδρυμα και ιδιαίτερα τον Πρόεδρό του κ. Άγγελο Κίτσο, το Δήμο Κεντρικού Ζαγορίου και το Κληροδότημα Κων. Γκωλάτση για την οικονομική στήριξη που παρέχουν στο Σύλλογο προκειμένου να πραγματοποιήσει την έκθεση.

● Το Σάββατο 2 Αυγούστου αρ-

νεαροί Σέρβοι τραγούδησαν με τη συνοδεία οργάνων και χορεύσαν παραδοσιακά τραγούδια της χώρας τους, δίνοντας στους θεατές μια γεύση του σημαντικού σερβικού πολιτισμού.

● Την Παρασκευή 15 Αυγούστου ο χορός στο πανηγύρι μας ξεκίνησε με του χορευτικού του συλλόγου που μετά από πολλά χρόνια επανδραστηροποιήθηκε. Δεκατέσσερις νεαρές Δοβριανίτισσες με περισσή χάρη και ομορφιά, ντυμένες παραδοσιακά χόρευαν Ζαγορίσιους χορούς με τη συνοδεία του κλαρίνου του Λευτέρη Σαρρέα. Οι εντυπώσεις που άφησαν σε πάνω από 1500 άτομα που βρίσκονταν εκείνη την ώρα στο μεσοχώρι ήταν θετικότερες. Ευελπιστούμε η προσπάθεια να έχει συνέχεια και του χρόνου περισσότεροι νέοι να πλαισιώνουν το χορευτικό μας.

Ευχαριστούμε το Ριζάρειο Ίδρυμα και τον Πολιτιστικό Σύνδεσμο Ζαγορίσιων για την παραχώρηση στο-

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Στα γραφεία του Περιοδικού μας διατίθεται αντί του ποσού των 20 ευρώ το νεοεκδοθέν βιβλίο με τίτλο «ΑΡΧΕΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΧΑΝΤΕΛΗ» του συγγραφέα Απόστολου Παπαθεοδώρου, φιλόλογου καθηγητού, τ. Γεν. Επιθεωρητού Μ. Εκπ/σης.

διάταξης ήταν : α) Απολογισμός 1^{ου} εξαμήνου 2003 και β) Ανάδειξη νέου Δ.Σ.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου στο σύντομο απολογισμό των πεπραγμένων τόνισε μεταξύ άλλων τη σημαντική αύξηση των εσόδων, που προήλθε από δωρεές και συνδρομές, καθώς και την αύξηση του αριθμού των μελών σε 200, αποτέλεσμα της εντυπωσιακής ενεργοποίησης των Ασπραγγελιωτών.

Στη συνέχεια ακολούθησε η υποβολή υποψηφιοτήτων και ψηφοφορία. Το νέο Δ.Σ. που προέκυψε ελάχιστα διαφέρει από το απερχόμενο.

Πρόεδρος: Δημήτρης Τσαπάρης, Αντιπρόεδρος: Ναπολέων Νάτσας, Γραμματέας: Μιχάλης Φωτόπουλος, Ταμίας: Χρήστος Ζαμπακόλας, Μέλη: Ανδρέας Κάτσεων, Βάσω Παπαναστασίου, Μαίρη Καραγιάννη, Αναπληρωματικό Μέλος: Κώστας Κυριαζής

Εξελεγκτική επιτροπή: Ευτυχία Καραγιάννη, Μάκης Κομπάρος, Δημήτρης Βαραδίνης

Θα θέλαμε κλείνοντας να ευχαριστήσουμε όλους τους νέους που συμμετείχαν και στήριξαν ενεργά τις δραστηριότητες του Συλλόγου και να καλέσουμε και εκείνους που είχαν μικρότερη ή καθόλου συμμετοχή, να βοηθήσουν δυναμικότερα. Στους νέους ανήκει το μέλλον και αυτοί θα πρέπει να προσηθούν για να είναι δημιουργικοί!

Το Δ.Σ. του Συλλόγου

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΤΑ ΔΕΥΤΕΡΑ <<ΓΚΡΑΤΖΙΑ>>

Στις 5-8-2003, στη διάρκεια ενός ζεστού απογεύματος, έγιναν στο γήπεδο του Αθλητικού Ομίλου Ελαφοτόπου, γνωστό πια με τ' όνομα «Γκράτζιο Στάδιο», «τα δεύτερα Γκράτζια», τοπικοί αθλητικοί αγώνες προς τιμήν των αιμνήστων αδερφών Μενέλαου, Αγαμέμνονα και Φιλοποίμωνα Κ. Γκράτζιου και του εξαδέφρου τους Βασιλείου Πολ Γκράτζιου. Τους αγώνες διοργάνωσε ο Α.Ο. Ελαφοτόπου και τίμησαν με την παρουσία τους ο δήμαρχος κεντρικού Ζαγορίου κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, μέλη της οικογένειας Γκράτζιου

Ο κ. Μενέλαος Στ. Κικόπουλος, πρόεδρος του Α.Ο. Ελαφοτόπου κηρύσσει την έναρξη των αγώνων

και πλήθος Ελαφοτοπιτών. Τους αθλητές και τις αθλήτριες επέλεξε, χωρίς σε ομίλους και προετοιμάσε ο συγχωριανός μας γυμναστής κ. Ηρακλής Ν. Τζόκας.

Η ωραία εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμούς, τους οποίους ακιθύναν με τη σειρά τους ο κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, δήμαρχος Κεντρικού Ζαγορίου, ο κ. Αριστόβουλος Μεν. Χρόνης, πρόεδρος της Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών κι ο κ. Προκόπιος Δ. Γκογιάννος, πρόεδρος της Ένωσης Αποδήμων

Η Βασιλική Φιλ. Γκράτζιου-Δούλη απονέμει τα βραβεία στους νικητές του δρόμου 60μ παιδιών (μικροτέρων)

Ελαφοτόπου. Στη συνέχεια και σύμφωνα πάντα με το πρόγραμμα ο κ. Μενέλαος Στ. Κικόπουλος, πρόεδρος του Α.Ο. Ελαφοτόπου σε σύντομη προσλαλιά του ευχαρίστησε τους παρευρεθέντες, γιατί τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση, πρώτες δραστηριότητες του Συλλόγου και να καλέσουμε και εκείνους που είχαν μικρότερη ή καθόλου συμμετοχή, να βοηθήσουν δυναμικότερα. Στους νέους ανήκει το μέλλον και αυτοί θα πρέπει να προσηθούν για να είναι δημιουργικοί!

οι αγώνες. Επακολούθησε η έπαρση της σημαίας με την ανάκρουση του ολυμπιακού ύμνου και συγχρόνως άρχισαν οι αγώνες, στους οποίους πήραν μέρος 42 αθλητές κι αθλήτριες.

Τα αποτελέσματα των αγώνων έχουν ως εξής: α) Δρόμος 60 μέτρων παιδιών (μικροτέρων) 1) Ηλίας Π. Βλαστός (χρυσό μετάλλιο) 2) Σπυριδών Ευστ. Δρακόπουλος (αργυρό μετάλλιο) 3) Φιλοποίμην Δ. Δούλης (χάλκινο μετάλλιο) β) Δρόμος 60 μέτρων παιδιών (μεγαλυτέρων) 1) Μιχαήλ Ντιναλέξης (χρυσό μετάλλιο) 2) Δημήτριος Μαθ.

Τερματισμός του δρόμου 60 μ. κορασίδων (μικροτέρων)

Παππάς (αργυρό μετάλλιο) 3) Ηλίας Δ. Δούλης (χάλκινο μετάλλιο) γ) Δρόμος 80 μέτρων εφήβων 1) Σωτήριος Ζ. Καραϊσκος (χρυσό μετάλλιο) 2) Απόστολος Ι. Ανδρώνης (αργυρό μετάλλιο) 3) Ευάγγελος Μ. Ταμπούρης (χάλκινο μετάλλιο) δ) Δρόμος 100 μέτρων ανδρών 1) Γεώργιος Π. Ντιναλέξης (χρυσό μετάλλιο) 2) Δημήτριος Ηλ. Δούλης (αργυρό μετάλλιο) 3) Μενέλαος Γ. Γκογιάννος (χάλκινο μετάλλιο) ε) Δρόμος 60 μέτρων κορασίδων (μικροτέρων) 1) Αικατερίνη Ι. Γιώτη (χρυσό με-

Ο κ. Γαβριήλ Παπαναστασίου, δήμαρχος κεντρικού Ζαγορίου απονέμει τα βραβεία στους νικητές του δρόμου 60μ παιδιών (μεγαλυτέρων)

τάλλιο) 2) Αντιγόνη Μαθ. Παππά (αργυρό μετάλλιο) 3) Δημήτρα Χρυσ. Κορτζή (χάλκινο μετάλλιο) στ) Δρόμος 60 μέτρων κορασίδων (μεγαλυτέρων) 1) Σοφία Ζ. Καραϊσκου (χρυσό μετάλλιο) 2) Αριστούλα Στεργ. Ροσιλόβαλη (αργυρό μετάλλιο) 3) Βασιλική Ι. Γιώτη (χάλκινο μετάλλιο) ι) Σφαίρα ανδρών 1) Δημήτριος Ηλ. Δούλης (χρυσό μετάλλιο) 2) Κων/νος Γ. Γκογιάννος (αργυρό μετάλλιο) 3) Γεώργιος Π. Ντιναλέξης (χάλκινο μετάλλιο) η) Ακόνη ανδρών 1) αναστάσιος Γ. Γκογιάννος (χρυσό μετάλλιο) 2) Μενέλαος Γ. Γκογιάννος (αργυρό μετάλλιο) 3) Γεώργιος Π. Ντιναλέξης (χάλκινο μετάλλιο).

Στους πρωτεύσαντας όλων των αγωνισμάτων δόθηκε επιπλέον επιπλέον από ένα αντίτιπο του βιβλίου του Μενέλαου Αρ. Χρόνη «Ολυμπιακοί αγώνες και Ελληνισμός», δωρεά του συγγραφέα. τα δεύτερα «Γκράτζια», στη διάρκεια των οποίων ο Α.Ο. Ελαφοτόπου δεξιώθηκε όλους τους παρευρεθέντες χωριανούς, τελείωσαν με την υποστολή της σημαίας και την ανάκρουση του εθνικού ύμνου. Μ.Κ.

Καλοκαιρινά νέα από το ΣΚΑΜΝΕΛΙ

Να κι ένα καλοκαίρι γεμάτο χαρές, γάμους, βαφτίσια, πανηγύρια, γλέντια, ξεφαντώματα.

Στις 29/6 έγινε ο γάμος του Γιώργου Χρ. Καρβούνη δασονόμου με τη Νεγαδιώτισσα Λούλα, κόρη του αγαπητού μου εξαδέφρου Πέτρου Φόλα. Μετά τη γαμήλια τελετή στην κεντρική εκκλησία των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου, επακολούθησε τραπέζι και γλέντι Ζαγορίσιο στην πλατεία του χωριού. Στις 6/7 η συγχωριανή μας Ελευθερία Νίκου Νόνα παντρεύτηκε στα Γιάννινα το Σπύρο Ζήκο. Κι εκεί γαμήλιο τραπέζι και γλέντι στα «Λιβαίτσια». Κατακλείδα ο γάμος του Βασίλη Στεφ. Ζάνου στις 19/7/2003 με τη Μάρθα Καραστεργίου απ' το Κιλκίς. Η γαμήλια τελετή μ' όλη την παραδοσιακή ιεροτελεστία έγινε στην κεντρική εκκλησία των Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Ελαμpan από νιάτα και ομορφιά γαμπρός και νύφη. Μετά την ιεροτελεστία, τραπέζι και γλέντι τρικούβερτο στην πλατεία του χωριού μέχρι τα ημερώματα.

Στα νέα ζευγάρια θερμές ευχές για κάθε ευτυχία από τον υπογράφοντα και το Σύνδεσμο Σκαμνελιτών Αττικής. Να τους χαιρόνται και να τους καμαρώνουν οι γονείς τους.

Συμπλήρωμα στους γάμους ήταν τα βαφτίσια. Ο Θανάσης Κ. Τσουμάνης και η γυναικα του Δήμητρα βάφτισαν αγόρι και το όνομά του Κώστας.

Η Αλέκα Βασ. Τσουμάνη και ο σύζυγός της Κώστας βάφτισαν κοριτσάκι και το όνομά της Πολυξένη.

Τέλος ο Σωτήρης Δημ. Τσουμάνης και η γυναίκα του Βαγγελιώ βαφτίσαν κοριτσάκι και το όνομά της Μαρία. Οι ιεροτελεστίες έγιναν στην κεντρική εκκλησία του χωριού μας και συνοδεύτηκαν με τραπέζι και ανάλογο γλέντι. Θερμές ευχές προσωπικές και να προκόψουν τα νεογέννητα, χαρά των γονιών και μάρτι των παππούδων.

Τέλος το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής στις 26/7/2003, μπορεί να χαρακτηριστεί επιτυχημένο. Ο βασικός κορμός της λαϊκής μας παράδοσης εξακολουθεί να παραμένει ο ίδιος και να τηρείται.

Εκκλησιασμός και αγιασμός στο γραφικό Μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής. Απ' εκεί με τη συνοδεία των λαϊκών μας οργάνων η εικόνα της Αγίας Παρασκευής μεταφέρεται στην κεντρική εκκλησία του χωριού.

Στο Μεσοχώρι προσφέρονται εκ μέρους της εκκλησιαστικής επιτροπής λουκούμι και αναψυκτικά. Καί γίνεται η επίσημη έναρξη του χορού. Γεμάτη η πλατεία και τίς δύο βραδιές που διαρκεί το πανηγύρι 26 και 27/7 μέχρι τα ημερώματα. Βέβαια όπως πολλά άλλαξαν στη ζωή μας, έτσι και στα πανηγύρια κι άλλες παρόμοιες εκδηλώσεις, άλλαξαν συνθήκες, χοροί τραγούδια. Όμως ο βασικός κορμός παραμένει ελπίδα να διατηρηθεί στα προσεχή χρόνια.

Κώστας Γ. Θεοδοσίου

Στις 10/8/2003 ημέρα Κυριακή η εκκλησιαστική επιτροπή Σκαμνελίου τέλεσε επιμνημόσυνη δέηση υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των ευεργετών του χωριού. Στην εξαιρετική ομιλία του ο Τέως Σχολικός Σύμβουλος Σωτήρης Σωτηρίου έφερε στην μνήμη όλων μας το πλήθος των ευεργετών του χωριού. Ακολούθησε εκ μέρους της εκκλησιαστικής επιτροπής Δεξίωση στο Ξενοδοχείο Πίνδος. Παραβρέθηκαν και τίμησαν με την παρουσία τους θλοι οι χωριανοί, ο πρόεδρος του Συνδέσμου Σκαμνελιτών Αθηνών κ. Θεοδοσίου Κων/νος και τα μέλη του Δ.Σ. συνδέσμου Σκαμνελιτών Θεσ/κης κκ Νόνας Κων/νος, Τζιάσιος Νικόλαος, Τσέφα Φωτεινή και Θεοδοσίου Κων/νος

ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Τάφοι...τάφοι...πολλοί τάφοι

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας στην αρχή της ομιλίας του προς την ετήσια Γενική Συνέλευση, που έγινε στην Αθήνα, στις 12 Ιανουαρίου 2003, όπως έχει καθιερωθεί, κάλεσε τα μέλη της να κρατήσουν ενόσ λεπτού σιγή στη μνήμη των συγχωριανών μας, που έφυγαν την περασμένη χρονιά, το 2002, αφού μνημόνευσε τα ονόματά τους:

1) Παύλος Βλάχος, 2) Κωνσταντίνος Τσιατούρας, 3) Άννα Κοτσαμή, 4) Νικόλαος Τζήμας, σύζ. της Αγγέλας Στυλίδη, 5) Χριστόδουλος Ηλίας, 6) Γεώργιος Παπαστεφάνου, 7) Γεώργιος Λεοντάρης, 8) Αλεξάνδρα Στυλίδη, 9) Βασιλική Κόκκαλη, σύζ. του ιερέα μας Παπα-Στάθη, 10) Βασιλική Βάσιου, 11) Μαρία Σαβαβαΐδη, 12) Δήμητρα Γεωργιάδη, 13) Ιωάννης Κυριάκης. Πολλά η συγκίνηση, βαθιά η θλίψη, μαύρη η ατμόσφαιρα. Δεκατρία μνήματα είναι πολλά για το μικρό μας Τρίστενο. Ήταν όλοι τους αγαπημένοι και αξιόλογοι άνθρωποι και στη σκέψη πως κανένα από όσους φεύγουν δεν αναπληρώνονται και το χωριό μας ρημάζει, οι καρδιές μας παγώνουν...

Προσφορές για τα έργα της Αδελφότητας

1) Όπως και για την μητέρα τους, την Γλυκερία Κ. Τσιατούρα που έφυγε 7 μήνες νωρίτερα, στις 9/9/2001, το ίδιο και για τον πατέρα του, τον Κωνίνο Τσιατούρα που έφυγε στις 8/4/2002, σε βαθιά γεράματα, στα 89 του χρόνια, μια πολύπλευρη και αυτοδημιούργητη προσωπικότητα και πολυσχιδή δραστηριότητα, η οικογένειά του (Χρήστος Κ. Τσιατούρας, Αλεξάνδρα Κ. Τσιατούρα-Ρίζου, Παναραία Λιδάκη, Βασιλική Δάσκα) πρόσφερε στην μνήμη του και για τα έργα της Αδελφότητας το ποσό των (600) εξακοσίων ευρώ.

2) Στην μνήμη του δικηγόρου Παύλου Βλάχου οι α) Γιώργος Παπαβασιλείου και β) Φάνης Πασπαλιάρης πρόσφεραν από (60) ευρώ.

3) Επίσης για τους σκοπούς της Αδελφότητας η Βασιλική Βαρτζιώτη πρόσφερε (44) ευρώ και ο Χρήστος Τσαλίκης (10) δέκα ευρώ.

Η Αδελφότητα τους εκφράζει και από τις στήλες του «Ζαγοριού μας» τις θερμές της ευχαριστίες.

Προσφορές στο Τρίστενο

1) Ένας σύγχρονος Ηλεκτρικός Πίνακας

Ο Χρήστος, το δασκαλόπαιδο του αξεχάστου Γιάννη Τσαλίκη, του Αγωνιστή δασκάλου, που διδάξε τα Τρίστενόπουλα με πολλή αγάπη και υπερβολικό ενδιαφέρον για την μόρφωση τους -την παρουσία του την θυμίζει καθημερινά και η πληθωρική μοσχοιτιά που φύτεψε πλάι στο Σχολείο και στο έμπια του Μεσοχωριού- πρόσφερε στο χωριό ένα μεγάλο Ηλεκτρικό Πίνακα, πλήρως εξοπλισμένο, με την πιο σύγχρονη τεχνολογία. Ο πίνακας τοποθετήθηκε στο κοινοτικό κατάστημα, στο Μεσοχώρι, σε αντικατάσταση του παλιού, φθαρμένου και ανεπαρκούς και θα μπορεί ανέτως να εξυπηρετήσει και τις ανάγκες των πολύπλευρων εκπαιδευτικών που γίνονται στην Πλατεία δηλώσεων που γίνονται στην Πλατεία. Ο πίνακας είναι προϊόν της βιομηχανικής μονάδας που ίδρυσε ο ισάκις αυτοδημιούργητος Χρήστος το 2003

Ειδήσεις από το Τρίστενο

και που παράλληλα με την επιτυχή επιχειρηματική δραστηριότητα, έχει και συνεχή κοινωνική προσφορά: επί σειρά ετών Πρόεδρος στην Αδελφότητα Γρεβεντιού. Ο δάσκαλος πατέρας του ήταν γαμπρός στο Γρεβενί- , μέλος του Δ.Σ. στην Ένωση Ζαγορισιών, συνιδρυτής του αξιόλογου και συμπληθητικού περιοδικού «Το Γρεβενίτι» και πάντα παρών στις εκδηλώσεις μας και πάντα πρόθυμος αρωγός. Όπως και με τον Ηλεκτρικό Πίνακα: στο πρώτο αίτημα του προέδρου του Δημοτικού μας Διαμερίσματος κ. Θέμη Κασικιάδη έσπευσε και το ικανοποίησε με τον καλύτερο τρόπο.

Οι χωριανοί του ευχαριστούμε και τον καμαρώνουμε

2) Ένας μηχανικός φυσητήρας

Εβλεπαν η κ. Αλίκη Πολυχρονπούλου και ο γιος της Σταύρος τον Βασίλη Αργύρη να μοχθεί να καθαρίσει και προπαντός ανδιωτελώς το Μεσοχώρι μας με τις δύο του πλατείες και θέλησαν να του κάνουν την κοινωφελή του εργασία πιο ξεκούραστη και πιο αποτελεσματική. Πρόσφεραν 188.000 δρχ, στις 8/8/02 και αγοράστηκε ένας μεγάλος μηχανικός φυσητήρας. Γι' αυτό, σήμερα, χάρη στην προσφορά των καλών νας χωριανών και την πάντα εθελοντική προσωπική εργασία του Βασίλη μας, δεν έχουμε μόνο, κατά ομολογία τρίτων, το καλύτερο Μεσοχώρι στο Ζαγόρι, αλλά και το καλύτερο. Να 'ναι πάντα καλά.

Οι Άρχοντες του Τρίστενου πληθαίνουν

Η αγάπη των συγχωριανών μας για το Τρίστενο, παραμένει πάντα φλόγα άσβεστη. Δεν ήταν τυχαίο που λίγο πριν στα γραπτά της Αδελφότητας βάζαμε την προμετωπίδα:

«Με την παρουσία όλων μας, ομορφάνουμε το Χωριό μας»

Και με τη δραχμούλα μας, ξαναρχίζουμε το Τρίστενό μας»

1) Τελευταία το «Αρχονταρίκι» (βλ. «Το Ζαγόρι μας», τ. 291-292, σελ.14) στις 22/7/2002, υποδέχτηκε τον Στάθη Παπαευσταθίου, 90 χρονών σήμερα, που ζει στην όμορφη Πάρο με την κόρη του Χριστίνα. Από τους πιο προκομμένους ταξιδεμένους μας, πολεμιστής στο έπος το '40 και Αγωνιστής στην Εθνική μας Αντίσταση 1941-1944, από τα πρώτα μέλη της Αδελφότητας και πάντα θρωγός της και θερμός συμπαραστάτης στο έργο της. Και τώρα με πεντακόσια (500) ευρώ για τα κάλντεριμά μας.

2) Υποδέχτηκε επίσης και τον γιατρό Βράνο Δαρίτη, το γιο του Χρήστου, του δασκάλου, από τα ιδρυτικά μέλη της Αδελφότητας, και επί έτη μέλος του Διοικ. Συμβουλίου της, με συνεχή δημοσυργική παρουσία, που στις 22/8/2002 πρόσφερε για τον ίδιο σκοπό 200.000 δρχ και 3) υποδέχτηκε, τέλος, και τον ένθερμο και πιστό φίλο του Τρίστενου κ. Νίκο Φύτρο.

Το αιωνόβιο μαγαζί

Παραμονές του Πανηγυριού μας, 23/8/02 ξανάνοιξε το μαγαζί της πλατείας. Ένα τυπικό μαγαζί στο Ζαγόρι: Στο μεσοχώρι, με τον Πλάτανο, την Εκκλησιά και το Σχολείο. Μάλιστα αποτελούσε το ιδόγειο του κτιρίου

του Δημοτικού Σχολείου, στην ιδιοκτησία του οποίου τους ανήκε. Αφού, λόγω ελλείψεως μαθητών το Σχολείο έκλεισε, είχε περιέλθει στην ιδιοκτησία της Κοινότητας και μετά τον «Καποδίστρια» στο Δήμο Ανατ. Ζαγοριού. Είχε μείνει χρόνια κλειστό, «λόγω ελλείψεως ενδιαφέροντος». Και οι χωριανοί που είχαν και είχαν την συνήθεια, μια φορά τουλάχιστον την ημέρα να 'ρχονται στον Πλάτανο και να δίνουν το «παρόν» στο μαγαζί, τον χεινώμα ιδιαίτερα, ένιωθαν πως έσβησε το χωριό. Η προηγούμενη δημοτική αρχή προσπάθησε να βοηθήσει στο άνοιγμά του. Οι δύο προηγούμενοι πλειοδοτικοί διαγωνισμοί, με ένα εντελώς συμβολικό μίσθωμα, αποβήκανε άκαρποι. Στον τρίτο κατοχυρώθηκε στην μόνη υποψήφια μαθήτρια, την κ. Γεωργία από το πλαινό κεφαλοχώρι, το Γρεβενίτι. Το λειτουργεί με την οικογένειά της, τον σύζυγό της και τα τρία της παιδιά. Και η Δημοτική Αρχή, και ο Πολιτιστ. Σύλλ. «ο Πλάτανος» και η Αδελφότητα διέθεσαν όσα χρηματικά ποσά μπόρεσαν να εξοικονομήσουν για την ανακαίνιση, την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό του μαγαζιού, με την συμπαράσταση του τοπικού Συμβουλίου και την αποφασιστική συμβολή του Προέδρου του Πολ. Συλλ. «ο Πλάτανος» και δημοτικού συμβούλου κ. Γιώργου Παπαλεοντίου. Και το αποτέλεσμα της όλης προσπάθειας πολύ ικανοποιητικό. Έχει την δυνατότητα να φιλοξενεί συναθροίσεις και συνεντεύξεις πάνω από εβδομήντα άτομα, σε περιβάλλον καλαίσθητο και με χρώμα παραδοσιακό. Και με την συλλειτουργία και τον μικρό ξενώνα της Δό/τας, που ανέλαβε η ίδια, ο χωριανός και ο επισκέπτης έχει σήμερα όλες τις σχετικές υπηρεσίες: καφέ και φαγητό και κατάλυμα. Στα σταθερά ξύλινα τραπέζια στο ημικύκλιο της πλατείας κάτω από τα πολυαιωνόβια και αδελφωμένα πλατάνια μας, προσφορά παλαιότερη του δασκάλου Τζοβαΐρη και τους ανακατασκευασμένους πάγκους από την Αδελφότητα βρίσκουν οι Τρίστενιώτες και οι επισκέπτες την υπέρτατη ευχαρίστηση. Και εύχονται ολόψυχα να προκόψει και να ριζώσει η «οικοδόμοινα οικογένεια» στο πιο ζηλευτό μαγαζί της περιοχής και να γνωρίσει μέρες δόξας, όπως παλιά, ιδιαίτερα στο πρώτο μισό του περασμένου αιώνα με μπασκαληδες τους Αδελφούς Παπαγιαννόπουλους Αριστείδη και Κωστούλα. Το μαγαζάκι τους ήταν ο πρόδρομος του σημερινού «σούπερμάρκετ». Και τι δεν είχε: τρόφιμα, υφάσματα, φιλικά, είδη οικιακής. Ήταν και πρόχειρο φαρμακείο, έδινε και τις πρώτες βοήθειες. Ήταν και πεταλωτήριο. Εκαναν το χειρουργό οδοντογιατρό. Σε κάθιζαν σ' ένα σκαμνί στην αυλή και με την τανάλια σου έβγαζαν το δόντι που πονούσε. Το τηλέφωνο του μαγαζιού μας της κας Γεωργίας είναι 2656031051.

Οι Συνεστιάσεις της Αδελφότητας

Οι δύο αποκριάτικες συνεστιάσεις της Αδελφότητας, η πρώτη του 2002 στην παραδοσιακή Αθηναϊκή ταβέρνα «ο Μακρυγιάννης» στα πόδια της Ακρόπολης και η δεύτερη του 2003

στον «Εξώστη» του Γαλασιού στέφθηκαν με μεγάλη επιτυχία. Μάλιστα στην πρώτη η προσέλευση των συγχωριανών και φίλων ξεπέρασε τις προσδοκίες και ο χώρος αποδείχτηκε πολύ ανεπαρκής. Γι' αυτό και τα παράπονα που εκφράστηκαν ήταν δικαιολογημένα. Το Διοικητ. Συμβούλιο μας ζήτησε συγγνώμη. Και στο Γαλάτσι παρόλο το απρόβλεπτο χιόνι που έπεφτε εκείνη τη βραδιά, η συμμετοχή ήταν πολύ ικανοποιητική.

Και στις δύο αυτές εκδηλώσεις, όπως και στο ετήσιο πανηγύρι στο Τρίστενο, ο χορευτικός μας όμιλος με τα ευγενικά όμορφα αγόρια και κορίτσια του, με τους άριστα εκτελεσμένους χορούς σκόρπισαν συγκίνηση και περηφάνια και βοήθησαν, όπως πάντα, αποτελεσματικά για να κρατηθούν οι συναντήσεις μας αυτές όσο γίνεται περισσότερο κοντά στην πολιτιστική μας παράδοση.

Τα ευχαριστούμε όλα από την καρδιά μας και τα χειροκροτούμε από τις φιλόξενες στήλες σου.

Προσφορά ζωγραφικών πινάκων

Ο αειμνηστος Θεοσπρωτός και εξαιρετος ζωγράφος Μηνάς Στράκης τίμησε όσο ζούσε πολύπλευρα το Τρίστενο: με την εκλογή της συζύγου του στο πρόσωπο της διαλεχτής Αικατερίνης Λαριβοπούλου, από τις σεβαστές οικογένειες του Τρίστενου, με την ανέγερση του πρώτου πέτρινου σπιτιού στην είσοδο του μεσοτεφρωμένου από τους γερμανούς κατακτητές του χωριού μας, με την συμμετοχή στη ζωή του χωριού και της Αδελφότητας -τα παιδιά του, η Αλεξάνδρα και ο άντρας της Σταύρος με τα ανήλικα παιδιά τους είναι σήμερα από τους τακτικότερους επισκέπτες του χωριού- με τη δωρεά ζωγραφικών πινάκων, με θέματα από το Τρίστενο, ενώ το σύνολο σχεδόν του ζωγραφικού έργου το δώρησε, εν ζωή, στο Δήμο Ηγουμενίτσας για το πολιτιστικό του κέντρο.

Και έρχεται σήμερα η αγαπητή μας Αικατερίνη, τιμώντας τη μνήμη του συζύγου της και από τα κατάλοιπα του έργα, δωρίζει άλλους τρεις ζωγραφικούς πίνακες του.

Εκτιμώντας βαθύτατα την ευγενική και γενναιοδωρή χειρονομία της, η Αδελφότητα της εκφράζει, μαζί με τα συναισθήματα αγάπης και τιμής στο πρόσωπό της, τις πιο θερμές ευχαριστίες της.

Η επισκευή των γυγκλιδωμάτων της πλατείας

Τέλος, για σήμερα φυσικά, το χωριό μας εκφράζει ολόθερμες ευχαριστίες στον ταξιδεμένο στην Γερμανία συγχωριανό μας Δημήτρη Θρ. Σαλταπίδα, που στις διακοπές του στο Τρίστενο, με τεχνική αρτιότητα και δεξιότητα και ανιδιοτελή προσωπική του εργασία επισκεύασε τα γυγκλιδώματα του Μεσοχωριού μας και στις δύο συνεχόμενες πλατείες του.

Μαζί λοιπόν με τις ευχαριστίες μας και ευχές να 'ναι πάντα καλά -γιατί τον χτύπησε άσχημα η μοίρα έχασε ανήλικο παιδί και σχετικά πρόσφατα την σύζυγό του- και να επισκέπτεται, όπου να συνταξιοδοτηθεί, συχνά το χωριό του.

Φάνης Πασπαλιάρης

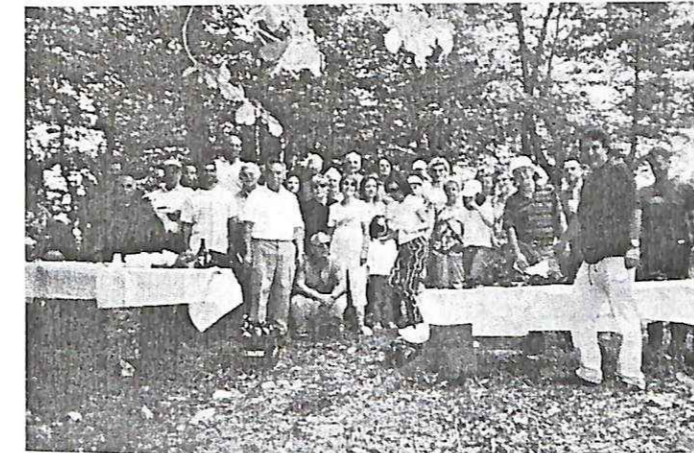
ΝΕΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ - ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΦΕΤΙΝΟΥ 15ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Μεγάλη υπαίθρια εορταστική εκδήλωση με γλέντι, χορούς και τραγούδια από τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ηλιοχωρίου «Το Ντομπρίνοβο».

Το φετινό καλοκαίρι, όπως κάθε χρόνο, την παραμονή της γιορτής της Κοίμησης της Θεοτόκου 14 Αυγούστου, με πρωτοβουλία του δραστήριου Πολιτιστικού Συλλόγου Ηλιοχωρίου «Το Ντομπρίνοβο» οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία μια θαυμάσια πολιτιστική εκδήλωση για τα μέλη του Συλλόγου, τους κατοίκους, τους παραθεριστές και επισκέπτες του χωριού. Η εκδήλωση αυτή πραγματοποιήθηκε στην πανοραμική τοποθεσία «Αρβανίτα» Ηλιοχωρίου, όπου οι κάτοικοι του χωριού, όλοι μαζί, ανηφόρησαν προς την τοποθεσία αυτή, κατά τον πατροπαράδοτο τρόπο, όπως γινόταν τα περασμένα τα καλά τα χρόνια, με ποδαρ ό δ ρ ο μ ο . Πολλοί ήταν αυτοί που έφεραν στο

σου τους παλιές και αξέχαστες αναμνήσεις που τις νοσταλγούν πάντοτε.

Από νωρίς το πρωί προηγήθηκε η μετάβαση στην τοποθεσία αυτή της νεολαίας, η οποία ασχολήθηκε με την ετοιμασία της γιορτής, όπως το στήσιμο της υπαίθριας τραπέζιας κάτω και γύρω από τις αιωνόβιες οξυές, το ψήσιμο του παραδοσιακού κεμπάκι και τα άλλα αναγκαία.

Το μεγάλο υπαίθριο εορταστικό τραπέζι στρώθηκε πάνω σε ξύλινα τραπέζια, ξύλινους πάγκους και κούτσουρα οξυάς, όπου οι παρέες απόλαυσαν τα πλούσια εδέσματα, προσφορά πάντοτε του Συλλόγου Ηλιοχωρίου.

Προηγήθηκε το καλωσόρισμα προς τους παρευρεθέντες από τον πρόεδρο και αντιπρόεδρο του Συλλόγου κ.κ Μιχ. Κοντογιάννη και Αθανάσιο Καφέτσο

αυτή παραβρέθηκαν και οι παράγοντες του Μ.Ο.Ξ. Βρυσοχωριού και φίλοι του Συλλόγου μας κ.κ. Αδαμάντιος Τσιαμηδής, Ευθύμιος Πουμποβίνης και Ιωάννης Παντίσης.

Ο Σύλλογος Ηλιοχωρίου απευθύνει ένα μεγάλο ευχαριστώ: α) στον φίλο μας κτηνοτρόφο Σπύρο Κατέρη για την προσφορά του κρέατος προβατίνης που αποτελούσε το κύριο έδεσμα της εκδήλωσης, β) την νεολαία του χωριού μας για την μεγάλη προσφορά και βοήθησε για την όλη ετοιμασία της γιορτής και γ) στους γειτονες φίλους μας βρυσοχωριτες που τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωσή μας και σε όλους τους παρευρεθέντες.

Ευχόμαστε με το καλό να ανταμώσουμε και του χρόνου πάλι στο αγαπημένο μας χωριό.

Το βράδυ της ίδιας ημέρας έγινε Γενική Συνέλευση και αρχαιρεσίες του Συλλόγου στο καφενείο του χωριού μας της Αθανασίας Μπαλά, όπου συζητήθηκαν πολλά θέματα που αφορούσαν το χωριό μας και τον Σύλλογο και εκφράστηκαν διάφορες απόψεις που είναι σεβαστές απ' όλους.

Τα αποτελέσματα των εκλογών ανέδειξαν το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου Ηλιοχωρίου, μέλη του οποίου είναι οι εξής: Μιχάλης Κοντογιάννης, Θανάσης Καφέτσος, Χρυσόστομος Πολύζος, Ιωάννης Τσαλάκης και Βασίλειος Μπαλάς.

Ευχόμαστε σ' όλους τους συμπατριώτες και φίλους καλό χειμώνα.

Σπύρος Κωνσταντινίδης

Τιμητική Εκδήλωση

για το συμπατριώτη μας καθηγητή της Ιατρικής Χαράλαμπο Μ. Μουτσόπουλο

Ο Ιατρικός Σύλλογος Ιωαννίνων οργάνωσε εκδήλωση στις 4 Οκτωβρίου 2003 στο Συνεδριακό Κέντρο του Ξενοδοχείου DU LAC στα Γιάννινα προς τιμήν του Καθηγητή κ. Χαράλαμπος Μ. Μουτσόπουλου για την πολύτιμη προσφορά του στην επιστήμη, την ακαδημαϊκή νεολαία και τον άνθρωπο επί σειρά ετών τόσο στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων όσο και στη νέα του θέση την Ιατρική Σχολή του Παν/μίου Αθηνών.

Το Ζαγόρι ιδιαίτερη του πατριδα, (τα Κάτω Πεδινά) σεμνύνεται για το αξιο τέκνο του και οι ευχές όλων των συμπατριωτών του είναι θερμές για υγεία και περαιτέρω πρόοδο στην επιστημονική του καριέρα.

Το «Ζ» μας

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ στο Μοναστήρι της Παναγίας των Κήπων

Κάθε χρόνο γιορτάζεται με μεγαλοπρέπεια η γιορτή των Γενεθλιών της Θεοτόκου στο ανακαινισμένο από την 8η Εφορεία Βυζαντινών Μνημείων, με τη συμβολή και της οικογένειας Ανθοπούλου (Πλακοσκεπή), γνωστό στα Ζαγοροχώρια Μοναστήρι στα Αμπέλια των Κήπων.

Τη φετινή χρονιά, που ήταν καθημερινή εργάσιμη μέρα και η καιροκακρία, είχαν σαν αποτέλεσμα τον περιορισμένο αριθμό των προσκυνητών από τα γύρω χωριά και τα Γιάννινα. Οπωσδήποτε το έθιμο και η παράδοση τηρήθηκαν, όσο ήταν δυνατό καλύτερα από την εκκλησιαστική επιτροπή. Την παραμονή έγινε Μέγας Εσπερινός με αρτοκασιά και αγυρνία, χοροστατούντος του Εφημερίου της Ενορίας των Κήπων Παπα-Βαγγέλη με τους γνωστούς καλλιφώνους ιεροψάλτες του Δημήτρη, το Βασίλη, την Αθηνά και το Γιώργο.

Ανήμερα της γιορτής, τη Δευτέρα 8 Σεπτεμβρίου, τελέσθηκε με μεγαλοπρέπεια στο ωραίο εικονογραφημένο εκκλησάκι, το Καθολικό της Μονής, Θεία Λειτουργία και Αγιασμός. Επίσης έγιναν και προσφορές από τους πιστούς για τη συντήρηση του Μοναστηριού και των κελιών.

Ετσι δεν μένει παρά να ευχθούμε του χρόνου να κάνει καλό καιρό γιατί πραγματικά τόσο το ιστορικό Μοναστήρι, με πιθανή χρονολογία ίδρυσης του Καθολικού και του Γυναικωνίτη το 1620, όσο και η θρησκευτική βλίσθηση, τα αιωνόβια δρυσοδένδρα, οι κέρασιες, οι λευκακαρυές, η σαρβιά και οι κρانيةς δημιουργούν ένα πολύ όμορφο περιβάλλον ψυχικής ανάτασης και αναψυχής.

Καλό φθινόπωρο και του χρόνου.

Γιάννινα, 10 Σεπτεμβρίου 2003

Κώστας Δ. Χριστοδούλου

Το νέο Δ. Σ. του Εξωραϊστικού Συλλόγου Παπίγκου

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Εξωραϊστικού Συλλόγου Παπίγκου που προέκυψε από τις τελευταίες εκλογές συγκροτήθηκε ως κάτωθι:

- Πρόεδρος: Αχιλλέας Τσοουμάνης
  - Αντιπρόεδρος: Ελένη (Λένα) Χριστοδούλου
  - Ταμίας: Σπυρίδων Τσοουμάνης
  - Γραμματέας: Χριστόφορος Μπίτσος
  - Μέλος: Δημήτριος Μπίτσος
- Ευχόμεθα στο νέο Δ.Σ που ενισχύθηκε με νέο αίμα να επιτύχει στο δύσκολο και σοβαρό έργο του.

Δ.Α.Γ.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Στον αδικοχαμένο Ζαγορίσιο γιατρό ΝΙΚΟ ΚΡΑΛΙΟ

Ο Νίκος Κράλιος γεννήθηκε στη Κομοτηνή το 1940. Ενεγράφη στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου μας το 1958. Η πρώτη του επαφή με τη Θεραπευτική Κλινική ήταν το 1967 οπότε προσελήφθη ως ειδικευόμενος στην Παθολογία και όπου πραγματοποίησε την Διδακτορική του Διατριβή. Από το 1971 έως το 1977 μετεκπαίδευθηκε και εργάστηκε στις ΗΠΑ όπου απέκτησε την ειδικότητα της Γαστρεντερολογίας. Στις ΗΠΑ αρχικώς εργάστηκε στο Πανεπιστήμιο της Utah και στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο του Denver Colorado όπου ο Νίκος Κράλιος εργάστηκε ως λέκτωρ στην Ιατρική Σχολή. Παράλληλα, εκείνη την περίοδο ανέπτυξε την ερευνητική του δραστηριότητα στον τομέα της εξωσωματικής υποστήριξης της υπατικής λειτουργίας. Στην Θεραπευτική Κλινική επέστρεψε το 1977 όπου ανέλαβε καθήκοντα Επιμελητή. Παρέμεινε μέλος της Κλινικής και του Παθολογικού Τομέα για 26 συνεχή έτη, μέχρι την προηγούμενη εβδομάδα οπότε απρόσμενα και άδικα ο Νίκος Κράλιος έφυγε από κοντά μας. Κατά τη διάρκεια της μακροχρόνιας εργασίας του στην Κλινική μας συνέβαλε ουσιαστικά στην ανάπτυξη της Γαστρεντερολογίας και αντιμετώπιση των αρρώστων της Κλινικής, συμμετείχε στην επίσκεψη των στελεχών της Κλινικής σε αρρώστους με πολύπλοκα προβλήματα. Η παρουσία του και η συμβολή του στο Εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Κλινικής ήταν σταθερή και ουσιαστική. Ήταν πάντοτε παρών στις εκδηλώσεις της Κλινικής και συμμετείχε ενεργά στις Θεραπευτικές εξελίξεις. Ήταν πάντοτε συνεπής στα μαθήματά του στους φοιτητές της Θεραπευτικής και του τμήνου της Παθολογίας. Εκτός από πολύ καλός γιατρός ο Νίκος Κράλιος ήταν κυριολεκτικά πολύ καλός άνθρωπος. Χαρακτήρας προσυνητής και πρῶτος. Ιδιαίτερα ευγενής με τους αρρώστους το προσωπικό του Νοσοκομείου και τους συναδέλφους του. Ακούσε τα διοικητικά του καθήκοντα με σύνεση, προσοχή, αποτελεσματικότητα και αντιμετώπιζε με ψυχραιμία τα προβλήματα που ανέκυπταν.

Ο Νίκος ήταν μια ήρεμη και εξισορροπητική δύναμη στην Θεραπευτική Κλινική. Τώρα που έφυγε από κοντά μας συνειδητοποιούμε ολοένα και περισσότερο την προσφορά του αλλά και το κενό που αφήνει πίσω του σ' όλους τους τομείς που δραστηριοποιήθηκε. Ο Νίκος αφήνει πίσω του τσουντροφό του Ολυμπία, τον αδελφό του Αλέκο, τον διαπρεπή απιτητή στην Αμερική και παλιό στέλεχος της Θεραπευτικής, και τα παιδιά του Κώστα και Κορίνα, άξιους νεαρούς γιατρούς που ολοκληρώνουν λαμπρές σπουδές στις ΗΠΑ.

Νίκο, όλοι μας στη Θεραπευτική Κλινική θα σε θυμόμαστε πάντα με εκτίμηση και αγάπη. Σου ευχόμαστε καλό ταξίδι. Ας είναι ελαφρύ το χόμα που θα σε σκεπάζει.

Θάνος Δημόπουλος
Καθηγητής Θεραπευτικής

Δυο λόγια για τον Κύριο Νίκο των εννέα ετών. Ένα απόγευμα από τις καθημερινές μας συναντήσεις με τους αιμνηστούς και αγαπητούς φίλους γονείς του, αφού χαιρετήθηκα με το μεγάλο εγκάρδιο, ο μακαρίτης άνδρας μου χαιρέτησε διά χειραψίας και τον μικρό Νίκο, αποκαλώντας τον Κύριο Νίκο. Ξαφινιάστηκε ο Νίκος, ακούοντας τη λέξη Κύριος και έβαλε τα γέλια. Μεγαλώνοντας λοιπόν ο μικρός Νίκος έγινε πράγματι Κύριος με κεφαλαία γράμματα, με γάλο, αξιόλογος, υπέροχος άνθρωπος και ξεχωριστός γιατρός, που για τη σταδιοδρομία του είπανε πολλά οι συνάδελφοί του και οι συνεργάτες. Εμείς όλοι οι άλλοι χωριανοί και φίλοι συμπαραστεκόμαστε με βαθιά συγκίνηση και πολύ αγάπη. Στην εξίσου αξιόλογη σύζυγό του, στο λατρεμένο για το Κώστα, στον αγαπημένο του αδελφό Αλέκο, διακεκριμένο καρδιολόγο και αγαπητόν σε όλους μας και στους υπόλοιπους συγγενείς του.

Το έλεγα πάντα, το λέω και τώρα και θα το λέω όσο ζω, πως ο αιμνηστος και αγαπητός Κώστας Κράλιος έβγαλε τα καλύτερα παιδιά του χωριού μου. Ας είναι ελαφρύ το χόμα που σε σκεπάζει, αγαπητέ Νίκο, η μνήμη σου αιωνία, γιατί το πέρασμά σου από τον εφήμερο τούτο κόσμο, ήταν λαμπρό, αξιοθαύμαστο και αξέχαστο. Όσο ζούμε θα σε θυμόμαστε και θα σ' αγαπούμε.

Αγλαΐα Βολογιαννίδου-Λευθεριώτου

Ήταν λάτρης του Ελαφότοπου και του Ζαγοριού γενικότερα, εραστής του βουνού και της φύσης. Η επαφή του με το χωριό και η γονεϊκή προσήλωση του στις γενεσιουργές ρίζες άφηναν βαθιά τα ίχνη στην τρυφερή ψυχή του. Γι' αυτό και ήθελε να γνωρίζει τη φύση και τα βουνά, όχι εποχούμενος αλλά στήριζόμενος στα πόδια: «Τον τόπο τον γνωρίζεις περπατώντας»: Αυτή ήταν η πεποίθησή του. Κι αυτή ήταν η μοίρα του: Άφησε την τελευταία του πνοή σε αγαπημένο τόπο.

Παιδί του Κώστα Κράλιου, που πρόσφερε πολλά στην Αδελφότητά μας, και της Καλλιόπης Παυλίδου από τις Σαράντα Εκκλησιές της Ανατολικής Θράκης,

οι οποίοι συνυπήρξαν ως δάσκαλοι στον Ελαφότοπο από το 1941 ως το 1945.

Παντρεμένος με την Ολυμπία, απέκτησε ένα γιο, τον Κώστα που είναι γιατρός. Λάτρευε τη γυναίκα του, το παιδί του και τη νύφη του Κορίνα, αλλά δεν ξεχώριζε απ' την αγάπη του τον αδελφό του Αλέκο, Καθηγητή της Ιατρικής στην Αμερική και καμάρι του Ελαφοτόπου.

Σπούδασε ιατρική, με εξειδίκευση στη γαστρεντερολογία, και πρόσφερε τη γνώση του στον κόσμο προθυμία, στοργή και ειλασθσία. Ως διευθυντής του Γαστρεντερολογικού Τμήματος του νοσοκομείου «Αλεξάνδρα» κέρδισε την εκτίμηση και την εμπιστοσύνη των ασθενών του οι οποίοι τον περιέβαλλαν με αγάπη. Όλοι είχαν να πουν ένα καλό λόγο για το Νίκο στις ιδιωτικές συζητήσεις τους.

Με την ιδιότητα του γιατρού δεν άφησε ποτέ κανέναν συγχωριανό που ζήτησε την ιατρική του φροντίδα. Τους φρόντιζε σαν τους γονείς του.

Όμως η ζωή μας επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις. Ήταν έκπληξη όταν ακούσαμε ότι έφυγε από κοντά μας ο Νίκος, ο μελιχλιος και γλυκύτατος γιατρός με το λεπτό χιούμορ και την ανοιχτή αγκαλιά για όλον τον κόσμο.

Αγαπητέ Νίκο, Γιατρέ μας και συγχωριανέ, Με οδύνω σε συνοδεύουμε στην τελευταία σου κατοικία. Παρηγορία για τα αγαπημένα σου πρόσωπα ας είναι η θύμησή του Ανθρώπου, με Άλφα κεφαλαίο.

Ως εκπρόσωπος του Διοικητικού συμβουλίου της Ένωσης Αποδήμων Ελαφοτόπου, μεταφέρω τα θερμά συλλυπητήρια όλων των συγχωριανών μας, του προέδρου και του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης, στη γυναίκα σου, τα παιδιά σου, στον αδελφό σου και σε όλους τους συγγενείς σου. Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Αττικής Γης που θα σε σκεπάζει. Καλό ταξίδι και οι συγχωριανοί σου θα σε θυμόμαστε για πάντα.

ΓΙΑ ΤΟ Δ.Σ. ΕΝΩΣΗΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Ζώης Δάλλας

ΔΡΟΣΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Επικήδειος από τον συγχωριανό του Γ. Δούβλη

Αγαπημένο μας Δρόσο, Τούτη τη στιγμή που οδεύεις τον τελευταίο δρόμο σου προς την αιώνια ανάπαυση και καταξίωση, η στοργική και αφοσιωμένη γυναίκα σου η Αλεξάνδρα, οι αγαπημένες θυγατέρες σου Σοφία και Περσεφόνη, οι εκλεκτοί γαμπροί σου και τα πολλά εγγόνια και διεγγόνια σου αλλά και όλοι εμείς οι συγγενείς, φίλοι και συγχωριανοί σου σε αποχαιρετούμε με αληθινή οδύνη, αλλά και με αισθήματα κρυφής ικανοποίησης, γιατί είμαστε απολύτως βέβαιοι πως εκεί πάνω ψηλά όπου είναι η αιώνια κατοικία όλων μας σε καρτερεί η μακαριότητα δίπλα στις ψυχές των αγίων, αφού όλη η μακρόχρονη πορεία σου σημαδεύτηκε από εκρήξεις φιλαλληλίας, αγάπης, καλοσύνης και ανθρωπιάς. Αγαπητέ μας Δρόσο, στη ζωή σου υπήρξες λαμπρό παράδειγμα συζύγου, πατέρα, χριστιανού και σπάνιου ανθρώπου.

Δημιούργησες μια ξεχωριστή οικογένεια με σπάνιες αρετές, όμοιες μ' εκείνες του δικού σου ασύγκριτου χαρακτήρα. Ανθρώποι του Θεού και της εκκλησίας με βαθιά ορθόδοξη πίστη και χριστιανική εγκορτέρηση αλλά και γνήσιος απλότητα, αφού όλα τα μέλη της εκλεκτής οικογένειάς σου ακολούθουσαν και ακολουθούν τις δικές σου διδαχές και τη δική σου πορεία. Σαν άνθρωπος υπήρξες τέλειος, σαν χαρακτήρας σπάνιος. Σοβαρός αλλά και ευχάριστος, υπεύθυνος, μετρίφρων, ακέραιος, πρῶτος και γαλήνιος, αξιοπρεπέστατος, ευγενής στη συμπεριφορά σου, πολύ ευαίσθητος, εντιμότατος και ειλικρινής, εξέπεμπε σε κάθε σου βήμα ανθρωπιά, συγκατάβαση, αγάπη, καλοσύνη και αυτοσεβασμό.

Χαρακτήρας αδαμάντινος σε ξεχώριζε η συνέπεια και το λαμπρό σου ήθος, η αυτοσυγκράτηση και η συγχώρηση και σε διέκρινε πάντοτε η συνέπεια των τερότητα των αισθημάτων σου, η πολιτιστική και πνευματική ζαγορία αρχογονία, γι' αυτό και καταξιώθηκες όσο ελάχιστοι στη στενή και ευρύτερη κοινωνία που έζησες και έδρασες, χωρίς ποτέ να δώσεις το δικαίωμα σε οποιονδήποτε να ταυριάζει την αξιοπρέπεια σου, την εντιμότητά σου και την ακεραιότητά του χαρακτήρα σου.

Γεννήθηκες στο γειτονικό Τσερβάρι, αλλά ανδρώθηκες και γαλουχήθηκες στο δικό μας χωριό, αφού εδώ παντρεύτηκες και έζησες και σαν ξεχωριστός πια Πανω-Σουδενιώτης αφιέρωσες τη ζωή σου σε έργα αγάπης, αλληλεγγύης και ευποίας. Πρωτοπόρος στην κοινή προσπάθεια ανάδειξης και προκοπής του χωριού μας δεν έλειψες ποτέ από καμιά κοινή προσπάθεια και συμμετοχή. Στον τότε σύλλογο του χωριού μας υπήρξες ξεχωριστό στέλεχος και μέλος του Διοικητικού του συμβουλίου μαζί με τους αιμνηστούς Στάθη Λαμπριδέ Λαμπριάδιο Σχολή εκλεκτό μέλος της Διαχειριστικής Επιτροπής.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Στην Εκκλησία μας σαν επίτροπος υπήρξες η ψυχή της. Ιεροψάλτης σπάνιος με ήρεμη και γλυκύτατη φωνή αλλά και με βυζαντινή μεγαλοπρέπεια μαγεύει το εκκλησίασμα, γαληνεύει και ανακουφίζει και κουρασμένες ψυχές των συγχωριανών μας.

Σαν εκπαιδευτικός τέλος και πνευματικός άνθρωπος αναμφισβήτητα κατατάσσεται στην κατηγορία του μεγάλου δασκάλου και πνευματικού ανθρώπου του τόπου μας. Άριστος σ' όλο τον κύκλο των σπουδών σου διακρίθηκες για τις επιδόσεις σου και την ανεπιλέπτη συμπεριφορά σου. Τα πλούσια πνευματικά και ψυχικά σου προσόντα σε καθιέρωσαν σαν ξεχωριστή πνευματική προσωπικότητα.

Οξύνους και με σπάνια κριτική σκέψη ανέλυες σε βάθος τα γεγονότα και έπειθες εύκολα και τον πιο δύστροπο συνομιλητή σου.

Βαθώς γνώστης της Ελληνικής γλώσσας και άριστος χειριστής του προφορικού και γραπτού λόγου, δεν είχες να ζηλέψεις τίποτα από τις αρετές των μεγάλων ζαγοριστών πνευματικών ανθρώπων.

Τέλος σαν εκπαιδευτικός υπήρξες ασυναγώνιστος. Με άρτια παιδαγωγική συγκρότηση και με ασίγαστο παιδαγωγικό πάθος διαπαιδαγόησες με μαεστρία εκατοντάδες Ελληνόπουλα στο Μεσοβούνι, στο χωριό μας, στα Γιάννινα και όπου αλλού ηπρέτησες και πολύ δίκαια απέκτησες το σεβασμό και την εκτίμηση των μαθητών και των γονέων τους αλλά και την ειλικρινή αναγνώριση των προισταμένων σου.

Κύριο χαρακτηριστικό της διδασκαλίας σου η μεγάλη αγάπη προς τους μαθητές σου, η πλήρης κατοχή της διδασκόμενης ύλης, η μεταδοτικότητα και το μελιχλιό του χαρακτήρα σου.

Δάσκαλος με την πραγματική σημασία της λέξης λάμπρυνες την εκπαιδευτική κοινότητα όσο ελάχιστοι συνάδελφοί σου.

Δεν γνωρίζω πόσοι και ποιοι εκπαιδευτικοί της εποχής σου μπορούν να συγκριθούν μαζί σου. Αυτό όμως που ξέρω πολύ καλά είναι πως πάρα πολλοί άξιοι συνάδελφοί σου θα ήθελαν να σου μοιάσουν.

Αγαπημένο μας Δρόσο, Από την ημέρα της γεννήσεώς σου την 17 Ιουλίου του 1912 μέχρι τη θλιβερή Τρίτη που γαλήνια, ευώδυνα και χριστιανικά παρέδωσες το πνεύμα σου στον Παντοδύναμο και δίκαιο κριτή μας συμπληρώθηκαν 91 και πλέον ολόκληρα χρόνια.

Ένας ολόκληρος αιώνας πολύτιμης και ανεκτίμητης προσφοράς στην οικογένειά σου, το χωριό σου, στην κοινωνία γενικότερα.

Φεύγεις αλησμόνητε Δρόσο πλήρης ημερών και απόλυτα καταξιωμένος σαν οικογενειάρχης, σαν χριστιανός, Έλληνας και εκπαιδευτικός.

Αναπαύσου λοιπόν στον παράδεισο της χριστιανικής αιωνιότητάς και γεύσου τους γλυκούς καρπούς της προσφοράς σου. Για μας τους εναπομειναντες, την οικογένειά σου, τους συγγενείς, φίλους και συγχωριανούς σου θα αποτελέσει πάντα το ξεχωριστό παράδειγμα του πιστού και άξιου συζύγου, του στοργικού πατέρα του ευσεβέστατου Χριστιανού, του εκλεκτού Έλληνα και λαμπρού δασκάλου.

Αιωνία σου η μνήμη, αγαπημένε Δρόσο.

24/9/2003
Γεώργιος Δούβλης

ΠΑΝΑΓΙΩ ΒΑΣΔΕΚΗ

Αποχαιρετισμός από τον Γιώργο Αλεξίου

Κυρά- Πανάγιω Αγαπημένη μορφή των παιδικών μου χρόνων, χρυσή μας γειτόνισσα,

Κλαίει η καρδιά μου στο στερνό σου «αντίο». Κλαίει η καρδιά μου με η ψυχή μου χαιρέται γιατί η τύχη με αξίωσε να μ' εδῶ, στο τελευταίο κατευόδι σου.

Αρχαία μοίρα αυτού του τόπου ο ξενιτεμός. Άλλοτε στο Κάιρο, άλλοτε στο Βουκουρέστι, σήμερα στη μεγαλόπολη: άλλος για τον επιούσιο, άλλος για προκοπή άλλος για μεγαλύτερα... Μακριά από χώματα και ανθρώπους, τον πιότερο καιρό, μαθαίνουμε για τον χαμό των αγαπημένων, χωρίς να ζήσουμε το ξόδι τους, ν' αφήσουμε δυο λουλούδια στο «ώρα καλή τους».

Με ιερό δέος παραστεκόμαί σου στο ξεκίνημά σου. Με αγωνία και φόβο, καθώς μια - μια οι μορφές που μας μεγάλωσαν και μας διδάξαν, μας αγάπησαν, φεύγουν και μαζί τους φεύγει και ο κόσμος που γνωρίσαμε. Ο ασφαλής κόσμος της ανθρωπιάς και της φροντίδας, της έγνοιας και της συγκατάβασης, του «εμείς» και του «αντάμα»... Νέες ανάγκες αδειάζουν αυλές, νέες συνήθειες ρημάζουν κατώφλια... νέα ήθη επιβάλλουν το «ΕΓΩ».

Τι γνόνταν σαν η Αντρονική «έβγαίνε» για καλοκαίρι... Γιοίμιζε το κατώφλι μας μορφές αγαπημένες. Καλωσορίσματα, με φιλιά, με γκίτσα, με γλυκά... κι ήταν εκείνο το κομμάτι ζιμωτό ψωμί, ο θλασαυρός της γης. Θυμάσαι; Κι αργότερα... με το λουκουμί στην πετσέτα, τ λαχανόπια κάτω απ' την ποδιά, να μη φαίνεται... «γένει ξικ' μωρέ σκασμένο».

Τα κουδούνια για να παίζω, τα ξύγκια για το κρνσί, η βροντερή κλημέρα για θάρρος, όταν φοβισμένος κοιμόμουν στο παραθύρι κατά το δρόμο, στις πρώτες μοναχικές μου επισκέψεις στο χωριό. Να ήμουν τάχα 15;

Η λίδρα στην αυλή που χάιδευα, γιατί οι άλλες χτύπαγαν... Το νερό από τη στέρνα. Τα σταφύλια, το κλωνί η μπαρμπαρόζα για το καρπούζι της γιαγιάς, οι ορμήνες, τα μικρά μας μυστικά (όσα δεν μαρτύρησες στη μάνα απ' τα καταρωθήματά μου). Μικρές τιποτένιες λεπτομέρειες χαρακίες με πυρμώνο σίδερο, που σαν χρειάστηκε γίνκαν νταϊκά Δρένια της ψυχής, όταν το ασήκωτο φορ-

τίο της ζωής, έπεσε βαρύ, μολύβι σ' αδύναμες πλάτες. Φεύγεις κυρά- Πανάγιω πλήρης ημερών, πλήρης βασάνων. Γνώρισε δόξες, δίπλα στον τσαλίγκα μπάριμπα - Τσιέφο. Πόσο μ' άρεζε ν' ακούω τις ιστορίες της Αντρονικής απ' το γάμο σου, το γλέντι στο μεσοχώρι... Μέχρι τραγουδιού σου βγαλαν τα όργανα. Κάτι για ομορφιά σινοτραγουδάγε η Αντρονική. Δεν θυμάμαι πια.

Μετά ο πόλεμος, κατοχή, δυστυχία. Μάτωνε η ψυχή μου ακούγοντας την ιστορία με το χυμένο γάλα, και τη Βούλα τιμωρία στο κατώι. Είναι δυνατόν η Πανάγιω; Πού να καταλάβει το παιδικό μυαλό από πείνα, επιβίωση, ευθύνη...

Πόρτα ανοιχτή για όλους. Τοίχια ψηλά για όσα δεν έπρεπε... μα η κουβέντα με την Αντρονική, μπροστά μου, καθαρή, σκληρή, ολόκληρη. Η γέννηση του Λεωνίδα, η φτώχεια, το πέσιμο απ' το μούλαρι, αν θαπαίνες μασίνα, η αρρώστια μπάριμπα-Τσιέφου...

Τα σήμαντα και τα μεγάλα, τα σπουδαία και τα μικρά. Τα φοβερά μυστικά και η φλύαρη καθημερινότητα. Δεν καταλάβαινα λέει... Άκουγα όμως με προσοχή, τις δύο φιλενάδες, στις ατελείωτες κουβέντες τους.

Κατάλαβα αργότερα. Όταν τα ακούματα έγιναν πείρα, οι ιστορίες παθήματα, τα παθήματα μαθήματα. Πόσο μου χρειάστηκαν, αργότερα, όλα αυτά. «Κοινή γαρ η τύχη», βλέπεις...

Παρηγορία στην περιπέτεια της ζωής, τα χρυσά γεράματα. Μα αλλοίμονο. Πάλι φθονερή και βάσκανη η μοίρα. Ο Λεωνίδας και το φαρκάκι του.

Κυρά Πανάγιω αρκετά. Ξεκουράσου εν ειρήνη. Να πεις σ' όλους εκεί κάτω, πως με τα λίγα σας, μας δώσατε τα πάντα. Όσοι σ' όσους ηδύναντο... Κι ένα κλωνάρι μωρωδιάς για το δρόμο. ΩΡΑ ΚΑΛΗ κυρά Πανάγιω.

ΔΕΣΠΟΙΝΑ Γ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ

Περιμένε να τους δώσει την ευχή της και... έφυγε!

Την Κυριακή 15 Ιουνίου 2003, τελέστηκαν τα «Σαράντα» της Δέσποινας, χήρας του Αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης Γιώργου Χατζηχρήστου, που πέθανε στο Σχιστό Κορυδαλλού, στον Πειραιά σε ηλικία 87 χρονών και ενταφιάστηκε στο χωριό της, στον Αη-Λια Τριστένου.

Η Δεσποινούλα, όπως όλοι τη φωνάζαμε, ήταν η προσωποποίηση της ιδανικής ζαγορίας γυναίκας: ενάρετη, αξιοπρεπής, εργατικότητα, όλο καλοσύνη και πάντα με τον καλό λόγο γι' αυτούς που αδικούσαν ακόμα και τα παιδιά της και πάντα με το γλυκό της χαμόγελο. Κι όλοι μιλούσαν και μιλούν για την σπάνια γυναίκα που ήταν η Δεσποινούλα. Στολίδι για το Τρίστενο κι όλοι καμάρωναν και θαύμαζαν τον σεμνό και με χάρη ζαγορίσιο χορό της. Ο νεαρός τότε σπουδαστής και δάσκαλος του χορευτικού ομίλου της αδελφότητας, Βαγγέλης Ρούμπας, εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ από το ύψος του χορού της στο μεσοχώρι μας, που σκέφτηκε να τη βιντεοσκοπήσει για να χει αυθεντικό παράδειγμα ζαγοριστού χορού στη διδασκαλία του. Και κρίμα που δεν το πραγματοποίησε. Υπόδειγμα και σαν πιστή σύζυγος που συμπεριετήκε μαζί του στις δοκιμασίες της μεταπελευθερωτικής εποχής. Ήταν απο τις γυναίκες τις Πίνδου το '40, που μαζί με άλλες απ' το Τρίστενο και το Ανατ. Ζαγόρι μεταφέροντας φορτωμένες πολεμοφόδια από αδιάβατα περάσματα, βοήθησαν αποφασιστικά το στρατό μας να σταματήσει το φασίστα Ιταλό εισβολέα στην Βυβούσα. Κι όταν σκλαβωθήκαμε, συνέτρεξε το Αντάρτικο και τον Αγώνα τον απελευθερωτικό. Και μητέρα υπόδειγμα, που στα αφιλόξενα στενά μεγάλωσε τα παιδιά της με το πνεύμα της αγάπης και της κοινωνικής προσφοράς. Και δίδασκε με το καθημερινό της παράδειγμα. Με τους γείτονες και συγγενείς (οικογένειες Θανάση Αθανασίου, Θανάση Τσίκα...) ζούσαν αρμονικά κι αδελφωμένα, κι αυτο ακτινοβολούσε ζεστασιά.

Η μάνα μου, η Νίτσα, ένιωσε ιδιαίτερη χαρά όταν ξεκινούσε να τους επισκεφθεί και έλεγε: «πάω στις Ενωμένες Πολιτείες».

Και ήταν σκληρά εργαζόμενη μητέρα σε βιοτεχνία με το βελόνι. Και η μοίρα στάθηκε ιδιαίτερα σκληρή απέναντί της: της έστειλε το πιο πιότερο φαρκάκι, που είναι για κάθε γονιό, ο χαμός του παιδιού της. Εκλαίμε το γιο της το Χρήστο, που χάθηκε σε ατύχημα. Ο Χρήστος της ήταν καλός οικογενειάρχης, επιτυχημένος επαγγελματίας, σε κοινή επιχείρηση με τον εξάδελφό του Ηλεκτρολόγο - Μηχανολόγο - Μηχανικό τον Γιάννη Γεωργιάδη. Και μαζί κάνανε προσφορά στο ανεγειρόμενο τότε από την Αδελφότητα Πνευματικό Κέντρο Τριστένου, την ηλεκτρική εγκατάσταση, - που τώρα ανιέρα θέλει να μας το πάρει Μητρόπολη. Από τότε η Δεσποινούλα μαράθηκε, αφού παρηγορία σε τέτοιες περιπτώσεις δεν υπάρχει. Τι κι αν την κοίταζε η μεγάλη της η κόρη, η Βασούλα, «σαν τα μάτια της». Η υγεία της χειροτέρευε επικίνδυνα. Ο γάμος της Μαρίας της εγγονής της από τη δεύτερη κόρη της, τη Φωτούλα, ορίστηκε για την Κυριακή 10 Μάη 2003, στις 7 μ.μ. στην Αγία Τριάδα του Πειραιά. Η Δεσποινούλα πολύ άρρωστη και κατάκοιτη θα περιμένει να γυρίσουν από τη στέψη τα νιόγαμπρα και γύρω στις 10 μ.μ. η Μαρία με το νυφικό της και τον Γιώργο της, το γαμπρό, μπήκαν στο δωμάτιο της γιαγιάς. Άκρως συγκινητική στιγμή. Την αγκάλιασαν κι εκείνη με το γλυκό της χαμόγελο της έδωσε την ευλογία της και τις ευχές της για την ευτυχία τους. Έφυγε ύστερα από λίγη ώρα για να πάνε στο κέντρο με τους προσκεκλημένους τους για το γαμήλιο δείπνο και την χαρά. Και η Δεσποινούλα ευτυχισμένη έφευγε σε λίγο για πάντα από τη ζωή, τόσο διακριτικά, τόσο σεμνά και απλά.

Φάνης Πασπαλιάρης

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΓΙΟΣ ΜΗΝΑΣ

Γάμοι

— Στην αγαπημένη μας ανιψιά και εξαδέρφη **Μαρία Βακόλα**, καθώς και στον εκλεκτό της καρδιάς της **Ιωάννη Νικολάου**, που στις 30-8-2003 ενώθηκαν με τα ιερά δεσμά του γάμου, ευχόμεστε ολόψυχα βίον ανθόσπαρτον, γεμάτο με υγεία, κατανόηση και πολύ-πολύ αγάπη.

Να ζήσετε πάντα ευτυχισμένοι.

Οι θείοι σας,
Γεώργιος και Ευσταθία Τζιομάκα
Τα ξαδέλφια σας
Ευγενία, Ουρανία και Παύλος

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

Βαπτίσεις

— Ο επίκουρος καθηγητής γυναικολογίας **Μηνάς Πασχοπούλος** και η γυναίκα του **Βάσω**, κόρη του Γιάννη Σιαφάκα και της Πανωσουδενιώτισσας Ευδοξίας, το γένος Γεωργίου Παπιγκιώτη, βάπτισαν την μονάκριβη κορούλα της και της έδωσαν το όνομα **Κασμυρία-Ιωάννα**. Να τους ζήσει και στα στεφάνια τους να χαρούν.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΑΡΙΣΤΗ

Βαπτίσεις

— Και το όνομα αυτού **Χαράλμπος**. Το όνομα του παππού έδωσε η νονά η κ. **Αναστασία Γκόση**. Ο πρωτότοκος γιος των **Παντελή Ζαχαράκη** και **Λιάνας Αγιοθασιλειώτου**, βαπτίστηκε στις 21/9/03 στο μαγευτικό περιβάλλον του Βοϊδοματίτη πλάι στο μοναστήρι της Σπηλιώτισσας. Ευχόμεστε να τους ζήσει και να προκόψει. (περισσότερα στα στιγμιότυπα)

Γάμοι

— Ο **Ηλίας Γκεόργκις** (αλβανικό το επίθετο) χρόνια τώρα μένει στην Αρίστη με την οικογένειά του. Καλό παιδί, ευγενικό κι αγαπητό σε όλους μας. Που και που πεταζότανε στην Ελληνοαλβανική περιοχή (Μέρτζιανης-Πρεμετής) για να δει την αρραβωνιάρα του.

Στις 7/9/03 πήρε την τελική απόφαση. Η **Ευγενία** έγινε επίσημα ταιρί του στον Ι. Ναό Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, στα Τίρανα, όπου το πατρογονικό του. Το γεγονός γιορτάστηκε κεφάτα στην ταβέρνα «Βαλκάν». Έτσι, η Αρίστη αριθμεί ένα ακόμα μέλος στον κόσμο της, τη συμπάθεστατη Ευγενία. Στο ταιριαστό νέο ζευγάρι ευχόμεστε κάθε ευτυχία.

Επιτυχίες

— Ο χωριανός μας **Φώτης Σπηλιωτόπουλος** πέτυχε στα Τ.Ε.Ι Αθηνών, Τμήμα Ηλεκτρονικών Εφαρμογών. Η μάνα του Βικτωρία και η γιαγιά του Ευθαλία Μπολλέ, τον συχαίρουν και του εύχονται, καλή σπουδή και με το καλό το πτυχίο. Και από εμένα και το «Ζ» μας συχαρητήρια και πάντα επιτυχίες.

Στ. Συκ. «Ζαγόρι»

Θάνατοι

— Πριν καλά καλά προλάβει να χαρεί τα ευχάρια γεγονότα των παιδιών του (Φύλ. «Ζ» μας 303/7.03 6/19), αναπάντεχα, μας έφυγε ο χωριανός μας **Χρήστος Κων. Μίσιος**, συνταξιούχος Δημοσίου. Στις 10/9/03 κηδεύτηκε στην Αρίστη με τη συμπάρασταση πλήθους κόσμου.

Το «Ζ» μας συλλυπείται τους οικείους του.

ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ

Θάνατοι

— Οι Ασπράγγελοι πένθησαν φέτος το καλοκαίρι την απώλεια δύο προσφιλών συγχωριανών μας, του **Τάκη Κομπάρου** και της **Ναυσικάς Μπίκα**.

Το Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου εκφράζει προς τους οικείους τους τα θερμά του συλλυπητήρια.

ΒΙΤΣΑ

Συχαρητήρια

— Τον αγαπημένο μας ανηψιό **Δημήτριο Τσακαλιδή** του Θεοδώρου και της Άννας-Μαρίας για την μεγάλη του επιτυχία (2ος) στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών συχαίρουμε ολόψυχα και του ευχόμεστε καλές σπουδές.

Ο θεός και η θεία του
Δημήτριος-Ρούλα

— Τον αγαπημένο μας εγγονό **Δημήτριο Τσακαλιδή** του Θεοδώρου και της Άννας-Μαρίας για την μεγάλη του επιτυχία (2ος) στην Ανωτάτη Γεωπονική Σχολή Αθηνών συχαίρουμε ολόψυχα και του ευχόμεστε καλές σπουδές.

Ο παππούς και η γιαγιά του
Αθανάσιος και Αγαθόκλεια
Βασδέκη

ΔΙΚΟΡΦΟ

Θάνατοι

— Πέθανε στις 5-10-03 και κηδεύτηκε την επομένη στα Γιάνναινα η Βασίλικα (Κούλα) Κάλου - Σακελλαρίου, δασκάλα, σύζυγος του αείμνηστου κτηνιάτρου Χριστόφορου Σακελλαρίου. Στα παιδιά της και όλους τους συγγενείς τα θερμά και ειλικρινή μας συλλυπητήρια.

«Το Ζαγόρι μας»

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

Αρραβώνες

— Συχαρητήρια στην αγαπημένη μας ανηψιά **Χαρούλα Ηλ. Βλαστόυ** και τον **Παναγιώτη Καπογιάννη** που έδωσαν αμοιβαία υπόσχεση γάμου, εγκάρδια συχαίρουμε και τους ευχόμεστε καλά στέφανα.

Κούλα-Φίλιππος

Γάμοι

— Στις 27-9-2003 παντρεύτηκαν στον Δενδροπόταμο Θεσ/κης ο **Γεώργιος Τσελεπίδης** και η εκλεκτή της καρδιάς του **Μαρίνα Μπαλάσκα**. Τους ευχόμεθα βίον

ευτυχές και οι γονείς τους να τους χαρούν με εγγόνια.

Ο παππούς Α. Λιόντος και η θεία του Γιαννούλα Γκογιάννου.

ΗΛΙΟΧΩΡΙ

Βαπτίσεις

— Στις 28/9/03 στην εκκλησία Αγίων Αποστόλων στα Γιάνναινα, βαπτίστηκε ο πρωτότοκος γιος του ζευγούς **Νίκου Φίλλη** Ηλιοχωρήτη και **Υπατίας Καψάλη** και η νονά κ. **Καλοκούρη** έδωσε το όνομα **Ιωάννης**, το όνομα του παππού του Γιάννη Φίλλη. Μετά το τέλος στους παραβρισκομένους στενούς συγγενείς παρατέθηκε πλούσιο γεύμα στο κέντρο Διογένους Παλλάς στην Ελεούσα.

Στους γονείς του νεοτόκου και τους παππούδες και γιαγιάδες Γιάννη Φίλλη και Ευμορφίλη και Γεράσιμο Καψάλη και Παρασκευή ευχόμεστε να τους ζήσει ο γιος και εγγονός.

«Το Ζαγόρι μας»

ΚΑΛΩΤΑ

Γάμοι

— Η **Χαριτίνη Καναθέλη** του Αθανασίου από την Καλωτά Ζαγορίου παντρεύτηκε τον εκλεκτό της καρδιάς της τον κρητικό **Μανώλη Πολοπετράκη** στις 7 Σεπτεμβρίου. Ο γάμος έγινε στα Ρούστικα Κρήτης και ακολούθησε παραδοσιακό γλέντι στην πλατεία του χωριού.

Να ζήσουν, να ευτυχίσουν και καλούς απογόνους εύχονται οι γονείς και τα αδέρφια.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

Συχαρητήρια

— Στέλνω θερμά συχαρητήρια και εύχομαι καλές σπουδές στα Καπεσοβιτόπουλα που πέτυχαν σε Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι: Η **Μαριγώ Ράπη** του Πλάτωνα στη Φιλοσοφική Σχολή Π. Ιωαννίνων, τμήμα Φιλολογικό. Ο **Γιώργος Σαρηγιάννης** του Ανδρέα στο Π. Πελοποννήσου, Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Τηλεπικοινωνιών. Ο **Νίκωνας Τσολάκος** του Δημητρίου στα Τ.Ε.Ι Κοζάνης, τμήμα Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος.

Μπράβο παιδιά.

Απ. Ντιναλέξης

Συχαρητήρια

— Τον αγαπημένο μας εγγονό **Τζαμπούρα Ζήση** του Νικολάου και της Νίκης Κοντοδήμου που πέτυχε στη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Η/Υ του Εθνικού Μετσόβειου Πολυτεχνείου ολόψυχα συχαίρουμε και του ευχόμεστε πάντα επιτυχίες.

Ο παππούς και η γιαγιά του
Χαρίλαος-Ευγενούλα

Θάνατοι

— Πέθανε στις 9-8-2003 και κηδεύτηκε την επομένη στην Αρτά η **Ευαγγελία Καραθασιλή**, το γένος Ανδρέα Τόλογλου απ' το Καπέσοβο. Εκφράζουμε τα θερμά

μας συλληπητήρια στα παιδιά της, στα εγγόνια της, στις αδερφές της και στα ανήψια της.

«Το Ζαγόρι μας»

ΚΑΤΩ ΠΕΔΙΝΑ

Μνημόσυνο

— Πρόσφατα έγινε ανακομιδή των λειψάνων του συγχωριανού μας **Κώστα Τριανταφύλλη**, από τη Θεσσαλονίκη όπου διέμενε εν ζωή. Στις 10 Αυγούστου η οικογένεια του **Γιάννη Τζόκα** τέλεσε επιμημόσυνη δέηση στον Ιερό Ναό Αγίου Αθανασίου. Κατόπι παραδόθηκε γεύμα που παρακάθησε όλο το χωριό.

Α.Χ.

ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Θάνατοι

— Αυτές τις μέρες χάθηκε ο χωριανός μας **Ανδρέας Λάζου Χατζάρας**. Η αδελφότητα εκφράζει τα συλληπητήρια στην οικογένειά του.

Ο πρόεδρος της αδελφότητας
Γιάννης Βακάμης

ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Συχαρητήρια

— Θερμά συχαρητήρια στα ανήψια μου **Θωμά Αλ. Φαρμάκη** που πέρασε στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και **Αλέκα Απ. Δόνου** που πέρασε στο Ιστορικό Αρχαιολογικό Τμήμα Ρεθύμνου. Καλή σταδιοδρομία και πάντα επιτυχίες.

Ευτυχία Δουζμπα-Σαριπανίδη

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ

Συχαρητήρια

— Στους επιτυχόντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα συμπατριώτες μας:

— **Νικόλαο Δημητρίου Λαδιά** στο Πολυτεχνείο Πατρών, τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανολόγων και Τεχνολογίας ηλεκτρονικών υπολογιστών

— **Γεώργιο Σαρηγιάννη** του **Ανδρέα** στο Τμήμα Επιστήμης και Τεχνολογίας Τηλεπικοινωνιών Παν/μίου Πελοποννήσου Τρίπολη

— **Λητώ Δίπλα-Τζαλαθρά** στην Πάντειο, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας

— **Αντώνη Παναγιωτόπουλο** στα Τ.Ε.Ι Κοζάνης, Τμήμα Λογιστικής

Θερμά συχαρητήρια πάντα επιτυχίες στη ζωή τους και καλή πρόοδο.

Σ.Θ.

ΠΑΠΙΓΚΟ

Βαπτίσεις

— Στην Αθήνα έγινε η βάπτισή της χαριτωμένης κορούλας του **Κων/νου Πανατζή Δερβένη** και εδόθη το όνομα της γιαγιάς **Ελένη**. Ευχόμεθα στους γονείς να την χαίρονται και γρήγορα ο πελαργός να τους φέρει και ένα αγοράκι, στη δε γιαγιά Ελένη να της μοιάσει και να ευτυχίσει να τη δει και νυφούλα.

Οικογένεια Δημητρίου Γκέκη

Γάμοι

— Στον Ιερό Ναό Αρχιμανδρεϊού έγινε ο γάμος του **Παναγιώτη**

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αριστείδη Μακρή του Αναστασίου και της Λίτσας και της **Ξανθίππης Δερέκα**. Ακολούθησε πλούσια δεξίωση στο ξενοδοχείο Ήπειρος Παλλάς.

Στους νεονύμφους που νομιμοποίησαν τον μακρύ και τρυφερό δεσμό τους, ευχόμεθα από καρδιάς η υγεία και η ευτυχία να τους ακολουθεί σ' όλη τους τη ζωή, στους γονείς τους δε να τους χαίρονται και γρήγορα με εγγονάκια.

Οικογένεια Δημητρίου Γκέκη

— Στις 4 Οκτωβρίου ε.έ. στον Ιερό Ναό Περιβλέπτου τελέστηκε το μυστήριο του γάμου του **Ιωάννη Κύρκου** του Νικολάου και της Παπιγκιώτισσας **Ευρύκλειας** το γένος Ζηκοπούλου και της Ελισάβετ (Λίτσας) Κατούνη. Ακολούθησε τρικούβερτη δεξίωση και γλέντι.

Στο χαριτωμένο νεαρό ζευγάρι ευχόμεθα ο Ύψιστος να ικανοποιήσει όλες τις επιθυμίες και προσδοκίες τους, εις αμοτέρους δε τους γονείς τους να τους χαίρονται και γρήγορα παππούδες και γιαγιάδες.

Οικογένεια Δημητρίου Γκέκη

Συχαρητήρια

— Θερμά συχαρητήρια στον **Δημήτριο Χριστοφόρου Μπούνα**, καθηγητή Αγγλικής φιλολογίας για τον διορισμό του στην εκπαιδευτική περιφέρεια Θεσσαρίας. Σου ευχόμεθα Δημήτρη επιτυχία στην σπουδαία αποστολή σου και ικανοποίηση όλων των προσδοκίων σου.

«Το Ζαγόρι μας»

Θάνατοι

— Στις 14 Σεπτεμβρίου ε.έ. το δρεπάνι του άπονου χάρου θέρισε την νεανική ζωή του **Δημητρίου Βασιλείου Τσούπη**.

Ο Δημήτρης γεννήθηκε στα Ιωάνναινα και είναι υιός του Βασιλείου Τσούπη και Αθηνάς το γένος Στεφάνου Παπακώστα από Πάπιγκο.

Παντρεμένος με την ιατρό Πελαγία διέμενε στην Αθήνα. Πατέρας επτάχρονης χαριτωμένης κορούλας της Αμιλίας, ταλαντούχου καθηγητής μουσικής.

Λάτρης του λιγγου του ταχύτητας βρέθηκε την παραπάνω ημερομηνία στην περιοχή της Τρίπολης με μερικούς φίλους του για να ικανοποιήσει την ανθρώπινη αδυναμία του. Εκεί του έστησε ενέδρα ο χάρος και του πήρε την νεανική ζωή σκορπίζοντας τον πόνο και τη θλίψη στους γονείς του,

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Κληροδοτήμα Αγ. Παπάζογλου καλεί τους φοιτητές και σπουδαστές, που εισήχθησαν φέτος στα Α.Ε.Ι και Τ.Ε.Ι, να υποβάλλουν μέχρι 31-12-03 τα δικαιολογητικά τους για να λάβουν το προβλεπόμενο βοήθημα από το κληροδοτήμα. Υπενθυμίζεται ότι είναι απαραίτητη προϋπόθεση να έχουν γεννηθεί οι ίδιοι ή οι γονείς τους ή οι παππούδες τους στη Βίτσα. Πληροφορίες στα τηλέφωνα 2651024206 κ. Αγγελό Πίκο, 2651025418 κ. Κλεομένη Γιαννή και 2651046536 κ. Ευθύμιο Βασδέκη.

Η Εκτελεστική Επιτροπή

Γάμοι

— Στις 21 Ιουνίου 2003, ο **Θύμιος Πάσχος** από το Μακρίνο και η γυναίκα του **Μάνθα**, το γένος Νικολάου Τσουμάνη, από το Τσεπέλοβο, χάρηκαν νυφούλα την κόρη τους Σοφία, που παντρεύτηκε τον καλό της Χαράλαμπο. Να ζήσουν.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

— Πάντα μας ενθουσιάζει και μας χαροποιεί ο ερχομός στο χωριό συγχωριανών μας που μένουν στο εξωτερικό. Τον Αύγουστο, ο κ. **Γιάννης Γιανακός** μας ανήγγειλε ένα πολύ χαρούμενο γεγονός, που συνέβη λίγους μήνες πριν στη Γερμανία. Η κόρη του **Μαρίνα Γιαννακού** παντρεύτηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2002 τον **Χάινς Κλίπελ** στο Γιούλιχ της Γερμανίας. Το μάθαμε βέβαια λίγο αργά, αλλά οι ευχές μας είναι το ίδιο ισχυρές. Τους ευχόμεστε λοιπόν κάθε ευτυχία και το επόμενο καλοκαίρι θα χαρούμε να τους δούμε στο Τσεπέλοβο.

Φαίδρα Τσαβαλιά

— Το Σάββατο 6 Σεπτεμβρίου 2003 η **Μαρία Βαγγελή** και ο **Βασίλης Κίσης** παντρεύτηκαν στον Ιερό Ναό Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στο Δρίσκο Ιωαννίνων. Τους ευχόμεστε βίον ανθόσπαρτον.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

— Στις 6-9-03 στην Αθήνα παντρεύτηκαν ο **Ελευθέριος Δημ. Χατζόπουλος** και η **Ρούλα Παπαδημητρώπουλου**. Τους ευχόμεστε να ζήσουν ευτυχισμένοι και αγαπημένοι. Στους γονείς των παιδιών ευχόμεστε να τα χαίρονται.

Οικογ. Απ. Ντιναλέξη, Ελισάβετ Βαρζώκα, Φιλομήλα Τόλογλου

— Αποτελεί ιδιαίτερη χαρά για όλους μας και ειδικά για μας που είμαστε γέννημα-θρέμμα Τσεπελοβίτες η επιτυχία πολλών νέων παιδιών μας στα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της χώρας μας.

Η **Κατερίνα Βαγγελή** εισήχθη στην Ιατρική Ιωαννίνων, η **Εύη Βλαχοπούλου** στο τμήμα Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών Ιωαννίνων, ο **Αλέξανδρος Βούρβος** στο Οικονομικό Πειραιώς, η **Παυλίνα Γιαννακού** στην Ιατρική Θεσσαλονίκης, η **Δέσποινα Μπούλη** στη Σχολή Εκπαιδευτικών Πολιτικών Δομικών Έργων ΑΣΠΑΙΤΕ Αθηνών, ο **Ζήσης Τζαμπούρας** διαέγγονος του αείμνηστου Ευριπίδη Γιαννακού στο τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Χηριστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών του Μετσόβειου Πολυτεχνείου και η **Μαρία Τσουμάνη** στο Τ.Ε.Ι Φυσικοθεραπείας Αθηνών.

Τους ευχόμεστε ολόψυχα καλή σταδιοδρομία και τα θερμά μας συχαρητήρια.

Φαίδρα Τσαβαλιά

— Στις 20 Ιουλίου 2003, ο πρώην Δήμαρχος Τύμφης, **Θεόδωρος Τσουμάνης** και η γλυκύτατη γυναίκα του **Ελένη Μπίτσα**, βάπτισαν το μονάκριβό τους γιο, στην Εκκλησία Αγίου Νικολάου Τσεπέλοβου. Η νονά, γυναίκα του Γιάννη Γκούρη, η **Νίκη Ζούκη**, του χάρισε το όνομα ΓΕΩΡΓΙΟΣ. Να τους ζήσει υγιείς, χαρούμενο ευτυχισμένοι και γαμπρό να το καμαρώσουν.

Δέσποινα Γκερλέ-Μπίτσα

ΤΡΙΣΤΕΝΟ

Θάνατοι

— Εφυγε ο ανταρτοεπιτιμήτης «Θερμοπολιώτης», ο **Σωτήρης Αγόρης**.

Στις 7/3/2003 το Τρίστενο κηδεύει, στα εβδομήντα εφτά του χρόνια, στον Αη Λια του, τον πολύταλαντο, αυτοδίδαχτο και αυτοδημιούργητο, τον Σωτήρη Αγόρη.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Οι συγχωριανοί μας: 1) Οι αδερφοί Απόστολος και Ματθαίος Αθ. Κρεμμύδας και 2) Νικήτας Δ. Καμινάρης δώρισαν στον Αθλητικό Όμιλο Ελαφοτόπου τεμάχιο αγρού τους για τη διεύρυνση και ευθυγράμμιση του γηπέδου του.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Α.Ο. Ελαφοτόπου τους ευχαριστεί.

Φαίδρα Τσαβαλιά

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ - ΔΩΡΕΕΣ

ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ

— Η σύζυγος, οι κόρες και οι γαμπροί του αιμνήστου **Δρόσου Παπανικολάου** αντί στεφάνου 900 ευρώ στην εκκλησία του Αγίου Δημητρίου Άνω Πεδινών.

— Επίσης για τον ίδιο σκοπό στον Άγιο Δημήτριο χρηματικά ποσά οι οικογένειες **Γεωργίου Δούθλη, Κων/νου Τράκη** και **Θεόφιλου Κοντονάσιου**.

— Για τον ίδιο σκοπό η οικογένεια **Ευαγ. Καλογήρου** 50 ευρώ και η οικογένεια **Δημητρίου Καλογήρου** 50 ευρώ.

— Η κ. **Ευγενία Ζωίδου** εις μνήμην **Φερενίκης Τσαπάρη** 60 ευρώ στην εκκλησία «Κοίμηση Θεοτόκου Άνω Πεδινών».

Η εκκλ. επιτροπή ευχαριστεί.

ΑΡΙΣΤΗ

— Στη μνήμη του αποβίωσαντος **Χρήστου Μίσιου**, προσέφεραν:

— Η **Έλλη Νικ. Οικονόμου**, στην Κεντρική Εκκλησία Αρίστης ευρώ 150.

— Η **Ρωξάνη Οικονόμου - Λαμπρίδη**, στο Σύλλογο Νέων Αρίστης ευρώ 150.

ΒΡΑΔΕΤΟ

— Η εκκλησιαστική επιτροπή ενορίας Βραδέτου-Ζαγορίου, ευχαριστεί το πολυμελές **Συμβούλιο της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής Αθηνών**, για την χορηγηθείσα οικονομική βοήθεια, η οποία διατέθηκε για τη συντήρηση της Κεντρικής Εκκλησίας Βραδέτου.

Η εκκλησιαστική επιτροπή

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ

— Η κ. **Αγλαΐα Βολογιαννίδη-Λευτεριώτη** κατέθεσε το ποσό των 300 ευρώ για τις ανάγκες της Εκκλησιαστικής Επιτροπής.

— Η κ. **Αλίνα Χρόνη-Δρακοπούλου** το ποσό των 600 ευρώ.

— Η κ. **Θέα Λίλη** το ποσό των 300 ευρώ στη μνήμη **Αναστασίου Λίλη** και των συγγενών της.

— Στη μνήμη του στρατηγού **Αγαμέμνονα Κ. Γκράτζιου**, για τα δέκα χρόνια που έφυγε από κοντά τους, η οικογένειά του το ποσό των 200 ευρώ.

— Στη μνήμη **Φιλοποίμενος Κ. Γκράτζιου** η οικογένειά του το ποσό των 100 ευρώ.

Η Εκκλ. Επιτροπή Ελαφοτόπου ευχαριστεί.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ

— Στη μνήμη της **Ευαγγελίας Καραβασιλή**, το γένος Αν. Τόλογλου, κατέθεσαν χρηματικά ποσά στην Εκκλησιαστική Επιτροπή Καπεσόβου η κόρη της **Αναστασία Οικονομίδη**, οι εξαδέλφες της **Κούλα Χατζηγιάννη** και **Ελένη Ζούκη** και η ανειψία της **Άννα Βαρζάκα**. Αιωνία της η μνήμη.

Η Εκκλ. Επιτροπή ευχαριστεί.

**ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ**

— Η κ. **Ερμηνεία Φωτιάδου** στη μνήμη του συζύγου της ιατρού **Αθανασίου Φωτιάδη** 50 Ευρώ.

— Ο **Ιάσων Ξανθός** στη μνήμη των γονέων του 20 Ευρώ.

Η συντακτική επιτροπή ευχαριστεί.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

100 Ευρώ

Πίπας Στέλιος

50 Ευρώ

Καρπούζη Ευτέρπη
Κοντούρης Γεώργιος
Κληροδότημα Μιχαήλ Αναγνωστοπούλου
Μητσιαίδης Κίμων
Μουζάς Αθανάσιος
Μυριούνης Σπύρος
Φωτιάδου Ερμηνεία

40 Ευρώ

Αθανασέλης Σωτήρης
Γιαννακός Αλέκος

30 Ευρώ

Αρβανιτίδης Σπύρος
Βακόλα Άννα
Γεωργίου Ειρήνη
Γιαννακός Γιάννης
Θεοδοσίου Ευγενία
Μητσιαίδης Βύρων
Μητσιαίδης Κίμων
Μουζάς Αθανάσιος
Τσακαλίδης Θεόδωρος
Τσάτσου Έλλη

25 Ευρώ

Ηλιάδη Αγνή

20 Ευρώ

Μητσιαίδη Ελένη
Μητσιαίδης Γιάννης
Μυριούνης Σπύρος
Παπαγεωργίου Γεώργιος
Πελλένη Ελένη
Στάρρας Γρηγόριος
Τζομάκας Δημήτριος
Φιλίδη Κων/νος

Χούνος Νέστορας
Χριστογούλιας Στέφανος

15 Ευρώ

Θεοδώρα Μαριγώ
Καττή Πλαστήρα Βασιλική
Μπάθας Ευάγγελος
Ντεμίρης Ευάγγελος
Παπαμιχαήλ Θεοχάρης
Παπουλίδου Ειρήνη
Πασιά Βασιλική
Πιτσιλίου Χριστίνα
Τζαλαβρά Μάιρη
Φραγκοπούλου Δανάη

10 Ευρώ

Βόνια Σπηλιοτοπούλου Βικτωρία
Δούβλης Ελευθέριος
Ζαμπακόλας Σωτήρης
Θεοδώρα Αγλαΐα
Θωμά Ισμήνη
Ιασωνίδη Αικατερίνη
Κοματσέλη Γκράτσιου Λούλα
Καραγιαννίδη Πόπη
Καραγιάννη Φρόσω
Κήτας Άγγελος
Μαγγανόπουλος Βασίλειος
Μητσιαίδη Δάφνη
Παπαστυλοπούλου Νόνη
Πέτσας Φώτης
Ρίζος Γιάννης
Σακελαρίδη Ελένη
Σάμαρης Αντώνιος
Σολδάτου Ανδρομάχη
Στεφάνου Αντωνία
Σταθά Φιλομήλα
Τραγουλιάς Ανδρέα
Τσαπάρης Κων/νος
Φωτιάδου Βασιλεία
Χατζηχρήστου Βασιλική

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Έλφη Β. Ασλάνη

ΚΕΝΤΡΙΚΟ: Ν. ΖΕΡΒΑ 2 3ος όροφος
τηλ.: 26510 24945
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΦΥΡΑ (Έναντι Πανεπιστημίου Δουρούτης)
τηλ.: 26510 68211

ΙΤΑΛΙΚΑ-ΙΣΠΑΝΙΚΑ

**SCUOLA
ITALIANA**

Λιάνα Β. Τζιοβα

ΚΕΝΤΡΙΚΟ: Πλ. Πάργης 16 (εντός στεναού)
τηλ.: 26510 77188
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΕΦΥΡΑ (Έναντι Πανεπιστημίου Δουρούτης)
τηλ.: 26510 68183

«ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ ΜΑΣ»

Ιδρυτής:
ΚΙΜΩΝ ΚΥΡΙΑΖΗΣ

★

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ:

ΙΣΤΟΡΙΚΗ
ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΛΑΖΑΡΙΑΔΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΛΑΜΠΡΙΑΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΒΑΡΖΩΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΟΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

★

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΝΤΙΝΑΛΕΞΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρόεδρος
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΣΑΒΒΑΣ
Α' Αντιπρόεδρος
ΓΚΕΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
Β' Αντιπρόεδρος
ΤΖΙΟΒΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ
Γεν. Γραμματέας
ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
Ταμίας
ΚΥΡΙΑΖΗ ΚΑΛΛΥ
Μέλος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ
Μέλος

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΚΙΚΟΠΟΥΛΟΣ ΜΕΝΕΛΑΟΣ
ΜΕΡΤΖΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ-ΔΟΥΒΛΗ ΕΛΕΝΗ
ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΡΕΜΟΥ-ΤΣΟΥΠΗ ΜΑΡΙΑ
ΣΚΟΥΡΤΗ ΕΛΕΝΗ
ΣΥΚΙΩΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΥΦΑΝΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

★

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ, ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Περιοδικό «Το ΖΑΓΟΡΙ μας»
Σίνα 4 Ιωάννινα 454 44
και Μυροπολείο
ΚΑΛΛΥ ΚΥΡΙΑΖΗ
Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. 26510 26266
Ιωάννινα 45444

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

Εσωτερικού 10 ΕΥΡΩ
Ευρώπης 30 ΕΥΡΩ
Εκτός Ευρώπης 30 \$ ΗΠΑ

★

Τυπογραφεία:

Γ. ΔΟΥΒΑΛΗΣ - Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
28ης Οκτωβρίου 41 (Στοά Καμτέρη)
Τηλ. 26510 20544 - 26510 27845
Ιωάννινα 454 44